

**Eduskunnan
pankkivaltuuston
kertomus
2015**

Helsinki 2016

**EDUSKUNNAN
PANKKIVALTUUSTON KERTOMUS
2015**

Eduskunnalle

Helsinki 2016

Eduskunnan pankkivaltuuston kertomus 2015

Sisällys

Alkusanat	4
Pankkivaltuuston kokoonpano kertomusvuonna	5
Osa 1. Suomen Pankki kertomusvuonna	6
1.1 Suomen Pankin tehtävät, pankkivaltuuston asema ja Suomen Pankin hallinto	6
Suomen Pankin tehtävät ja pankkivaltuuston asema	6
Suomen Pankin hallinto	6
1.2 Euroopan keskuspankin rahapolitiikka	7
Makrotaloudellinen toimintaympäristö	8
EKP:n rahapolitiikka kertomusvuonna	10
1.3. Suomen Pankin toiminta kertomusvuonna	11
Rahapolitiikan valmistelu ja toteuttaminen	11
Rahoitusjärjestelmän vakaus ja infrastruktuuri	12
Varallisuuden hallinnointi	13
Muu toiminta	14
Suomen Pankki kotimaisessa talouspolitiikassa	14
Setelit ja kolikot	14
Tutkimus	14
Siirtymätalouksien tutkimuslaitos	15
Tilastot	15
Kansainvälinen toiminta	15
Viestintä	16
Strategian toteutuminen	16
1.4. Pankkivaltuuston käsittelemiä asioita ja esittämät arviot	17
Hallintoa ja johtokuntaa koskevat asiat	17
Suomen Pankin tilinpäätös vuodelta 2015 ja tilintarkastus	17
Tuloksen ja taseen vahvistaminen ja voitonjakoehdotus	19
Suomen Pankin riskit	19
Muita käsiteltyjä asioita	23
Osa 2. Finanssivalvonta kertomusvuonna	25
2.1 Finanssivalvonnan tehtävät, pankkivaltuuston asema ja Finanssivalvonnan hallinto	25
Finanssivalvonnan tehtävät ja pankkivaltuuston asema	25
Finanssivalvonnan hallinto	25
2.2 EU:n finanssivalvonta, pankkiunioni ja EKP:n toiminta pankkivalvojana	26
2.3 Finanssivalvonnan toiminta kertomusvuonna	27
2.4 Pankkivaltuuston käsittelemiä asioita ja esittämät arviot	30
Pankkivaltuuston arvio edellisestä kertomusvuodesta ja Finanssivalvonnan havainnot ja toimet sen johdosta	30

Muita käsiteltyjä asioita.....	31
Pankkivaltuuston arvio Finanssivalvonnan toiminnasta kertomusvuonna.....	31
Osa 3. Erytisteemat.....	33
Teemakirjoitus #1. Euroopan keskuspankin keskeiset rahapolitiittiset toimet vuonna 2015.....	33
Osto-ohjelma laajennettiin julkisen sektorin arvopapereihin	33
Talletuskorko laskettiin yhä enemmän negatiiviseksi joulukuussa.....	34
Ennakoiva viestintä osana rahapolitiittista ohjausta.....	34
Teemakirjoitus #2. Rahapolitiikan välittyminen Suomen talouteen.....	36
Taloustieteen näkemyksiä rahapolitiikan välittymismekanismista.....	36
Talousteoriasta käytäntöön.....	37
Kuinka paljon ennakoimattomat koron muutokset selittivät BKT:n mennyttä kehitystä?.....	39
Teemakirjoitus #3. Makrovakausspolitiikka Suomessa	40
Suhdanneluonteiset makrovakaussvälineet.....	40
Rakenteelliset makrovakaussvälineet.....	40
Asuntoluotonantoon kohdistuvat makrovakaussvälineet	41
Makrovakausspäätösten valmistelu	41
Teemakirjoitus #4. Talletussuoja osana pankkiunionia	43
Komission tiedonanto uuden eurooppalaisen talletussuojajärjestelmän luomisesta.....	43
Uusi talletussuojajärjestelmä tarvitsee siirtymävaiheen	43
Yhteinen talletussuojarahasto.....	44
Teemakirjoitus #5. Yhteisen valvontamekanismin toiminta vuonna 2015.....	45
Valvonnan organisointi ja käynnistyminen	45
Valvonnan kehittäminen ja käytänteiden yhdenmukaistaminen jatkuvat	45
Kansallisen valvontavastuun merkitys	46
Osa 4. Kertomusvuoden jälkeisiä tapahtumia.....	47
Liite 1. Eräitä riskienhallinnan määritelmiä ja käsitteitä	48
Liite 2. Suomen Pankin tilinpäätös vuodelta 2015.....	48

Alkusanat

Tämä kertomus on Suomen Pankista annetun lain (27.3.1998/214) 11 pykälän 1 momentin 4 kohdan mukainen pankkivaltuuston vuosittainen kertomus eduskunnalle.

Pankkivaltuusto teki 20.11.2015 päätöksen vuosittaisen kertomuksensa uudistamisesta. Uudistuksella on ollut neljä tavoitetta.

- Ensinnäkin kertomuksen painopistettä on pyritty siirtämään aikaisempaa selvemmin pankkivaltuuston aseman ja toiminnan kannalta keskeisiin asioihin. Tämä tarkoittaa, että kertomusta on pyritty tiivistämään ja supistamaan erityisesti niiltä osin kuin tieto tai kuvaus on jo saatavissa muista lähteistä, kuten esimerkiksi Euroopan keskuspankin vuosikertomuksesta, Suomen Pankin vuosikertomuksesta, Finanssivalvonnan vuosikertomuksesta, Finanssivalvonnan johtokunnan kertomuksesta pankkivaltuustolle tai muista näiden instituutioiden tuottamista raporteista ja julkaisuista. Tästä syystä esimerkiksi kertomuksen raha- ja makrotaloudellista kuvauksen ja kuvio-osuutta on tiivistetty oleellisesti.
- Toiseksi kertomuksen rakennetta on pyritty uudistamaan siten, että kertomuksessa voitaisiin aikaisempaa joustavammin käsitellä pankkivaltuuston tärkeinä pitämiä ajankohtaisia kysymyksiä. Kertomukseen on tätä varten lisätty Erityisteemat-niminen uusi osa.
- Kolmanneksi uudistuksella on pyritty mahdollistamaan kertomuksen sähköinen jakelu. Tätä varten kertomukselle on suunniteltu uusi ulkoasu, joka on sähköisen jakelun kannalta sopivampi ja toimivampi.
- Neljänneksi uudistuksella on tavoiteltu kertomuksen teknisen laatimisaikataulun joustavuutta. Tavoitteena on ollut varmistaa, että kertomus saadaan eduskunnan käsiteltäväksi kevätistuntoakauden kuluessa.

Pankkivaltuuston kertomus eduskunnalle vuodelta 2015 sisältää erilliset osat Suomen Pankin toiminnasta ja hallinnosta (osa 1) sekä Finanssivalvonnan toiminnasta ja hallinnosta (osa 2) kertomusvuoden kuluessa. Kertomuksen kolmas osa (osa 3) sisältää viisi erityisteemoihin keskittyvää kirjoitusta. Kertomuksen viimeisessä osassa (osa 4) kuvataan lyhyesti eräitä kertomusvuoden jälkeisiä tapahtumia.

Kertomus perustuu osin Suomen Pankin ja Finanssivalvonnan vuosi- ja toimintakertomuksissa (*Suomen Pankin vuosikertomus 2015*, *Finanssivalvonnan toimintakertomus 2015*) sekä Finanssivalvonnan johtokunnan pankkivaltuustolle antamassa kertomuksessa (*Johtokunnan kertomus pankkivaltuustolle Finanssivalvonnan toiminnasta 2015*) esiin nostettuihin asioihin ja esitettyihin tietoihin.

Kertomuksen tilastoluvut perustuvat maaliskuussa 2016 käytettävissä olleisiin tietoihin.

Pankkivaltuuston kokoonpano kertomusvuonna

Pankkivaltuutettuina toimivat kertomusvuoden 2015 alkaessa seuraavat henkilöt:

- *Backman, Jouni*, yhteiskuntatieteiden ylioppilas
- *Kalli, Timo*, maanviljelijä
- *Matikainen-Kallström, Marjo*, diplomi-insinööri
- *Mäkipää, Lea*, merkonomi
- *Ruohonen-Lerner, Pirkko*, toimittaja, varanotaari
- *Satonen, Arto*, yhteiskuntatieteiden maisteri
- *Sipilä, Juha*, diplomi-insinööri
- *Urpilainen, Jutta*, kasvatustieteen maisteri
- *Zyskowicz, Ben*, oikeustieteen kandidaatti.

Puheenjohtajana toimi pankkivaltuutettu *Ben Zyskowicz* ja varapuheenjohtajana pankkivaltuutettu *Pirkko Ruohonen-Lerner*. Työjaoston kolmantena jäsenenä toimi pankkivaltuutettu *Timo Kalli* ja ylimääräisenä jäsenenä pankkivaltuutettu *Jouni Backman*.

Eduskunta toimitti 9. kesäkuuta pankkivaltuutettujen vaalin ja valitsi pankkivaltuutettujen jäseniksi seuraavat edustajat:

- *Ala-Nissilä, Olavi*, kauppätieteiden maisteri
- *Kääriäinen, Seppo*, valtiotieteiden tohtori
- *Oinonen, Pentti*, koneistaja
- *Rinne, Antti*, oikeustieteen kandidaatti
- *Satonen, Arto*, yhteiskuntatieteiden maisteri
- *Vanhanen, Matti*, valtiotieteiden maisteri
- *Viitanen, Pia*, hallintotieteiden maisteri
- *Vähämäki, Ville*, diplomi-insinööri
- *Zyskowicz, Ben*, oikeustieteen kandidaatti.

Pankkivaltuusto järjestäytyi kokouksessaan 10. kesäkuuta ja valitsi puheenjohtajakseen pankkivaltuutettu *Matti Vanhasen* ja varapuheenjohtajaksi pankkivaltuutettu *Pentti Oinosen*. Työjaoston kolmanneksi jäseneksi valittiin pankkivaltuutettu *Ben Zyskowicz* ja ylimääräiseksi jäseneksi pankkivaltuutettu *Antti Rinne*. Pankkivaltuutettu *Antti Rinteen* erottua tehtävästään 26.6.2015 uudeksi pankkivaltuutetuksi valittiin eduskunnan toimittamassa täydennysvaalissa 29. kesäkuuta kasvatustieteen maisteri *Jutta Urpilainen*. *Urpilainen* valittiin *Rinteen* tilalle työjaoston ylimääräiseksi jäseneksi pankkivaltuuston kokouksessa 25. elokuuta.

Pankkivaltuuston sihteerinä toimi varatuomari *Anton Mäkelä* ja neuvonantajana kauppat. toht. *Ari Hyytinen*.

Osa 1. Suomen Pankki kertomusvuonna

Tässä osassa kuvataan yleisellä tasolla ja pääpiirteissään Suomen Pankin toimintaa sekä euroalueen rahapolitiikkaa ja sen toteutusta kertomusvuonna. Kuvauksen painopiste on pankkivaltuuston toiminnassa ja sen toiminnan kannalta keskeisissä asioissa. Yksityiskohtaisemmin Suomen Pankin toimintaa kertomusvuonna on kuvattu julkaisussa *Suomen Pankin vuosikertomus 2015*.¹

Lisätietoa euroalueen rahapoliittisesta toimintaympäristöstä, rahapoliittisista toimista ja niiden toteutuksesta löytyy myös monista muista julkaisuista ja raporteista. Esimerkiksi Suomen Pankki julkaisee kaksi kertaa vuodessa, kesä- ja joulukuussa, raportin *Talouden näkymät* (ennuste), joka sisältää arvioinnin talouden näkymistä sekä Suomea koskevan talousennusteen. Maalis- ja syyskuussa keskuspankki puolestaan julkaisee katsauksen kansainvälisestä taloustilanteesta sekä ajankohtaisia artikkeleita rahapolitiikasta. Nämä arvioinnit ja artikkelit sisältävät kulloinkin ajankohtaisten rahapoliittisten toimien ja senhetkisen toimintaympäristön kuvauksen. Suomen Pankki julkaisee vuosittain toukokuussa myös rahoitusjärjestelmän tilaa ja vakautta käsittelevän *Rahoitusjärjestelmän vakaus* -teemakokonaisuuden. Nämä kirjoitukset ja artikkelit löytyvät Suomen Pankin verkkopalvelusta osoitteesta www.eurojatalous.fi.

Lisäksi euroalueen talouskehitystä analysoidaan ja Euroopan keskuspankin rahapolitiikkaa selitetään neljännesvuosittain ilmestyvässä *Talousskatse*-julkaisussa. Talousskatseuksen maalis-, kesä-, syys- ja joulukuun numerot käännetään kaikille euroalueen jäsenmaiden kielille. EKP:n *Talousskatset* löytyvät suomenkielisinä Suomen Pankin verkkopalvelusta.² Katsaukset tarjoavat yksityiskohtaista tietoa ajankohdan rahapolitiikasta ja ajankohtaisista tapahtumista. Myös vuosittain tyypillisesti loppukevääisin julkaistava EKP:n vuosikertomus kuvaa yksityiskohtaisesti euroalueen taloutta, EKP:n rahapolitiikkaa ja Euroopan rahoitussektorin tilannetta.³

1.1 Suomen Pankin tehtävät, pankkivaltuuston asema ja Suomen Pankin hallinto

Suomen Pankin tehtävät ja pankkivaltuuston asema

Suomen Pankki on julkisoikeudellinen laitos, joka toimii eduskunnan takuulla ja hoidossa. Suomen Pankin asema on määritelty Suomen perustuslaissa. Pankin toimintaa säätelevät Euroopan keskuspankkijärjestelmän perussääntö sekä laki Suomen Pankista.

Kansallisena keskuspankkina ja osana Euroopan keskuspankkijärjestelmää (EKPJ) Suomen Pankin ensisijaisena tavoitteena on pitää yllä hintavakautta. Sen tehtävänä on osallistua rahapolitiikan valmisteluun ja toteuttaa Euroopan keskuspankin (EKP) neuvoston määrittelemää rahapolitiikkaa. Suomen Pankin tehtävänä on myös edistää maksu- ja rahoitusjärjestelmän vakautta ja tehokkuutta sekä luoda edellytyksiä vakaalle talouskasvulle ja hyvälle työllisyydelle. Lisäksi tehtäviin kuuluvat operatiiviset keskuspankkitehtävät, kuten pankkien maksuliikkeen hoitaminen, sekä käteisrahan saatavuudesta ja turvallisuudesta huolehtiminen. Suomen Pankki huolehtii myös EKP:n toiminnan kannalta tarpeellisten tilastojen laatimisesta ja julkaisemisesta.

Suomen Pankkia valvoo eduskunnan valitsema yhdeksänjäseninen pankkivaltuusto. Pankkivaltuuston tehtävät jakautuvat kolmeen osa-alueeseen: valvontaan, keskeisiin hallintotehtäviin ja muihin tehtäviin. Pankkivaltuusto antaa eduskunnalle vuosittain kertomuksen Suomen Pankin toiminnasta ja hallinnosta sekä käsittelemistään tärkeimmistä asioista. Lisäksi pankkivaltuusto voi tarvittaessa antaa kertomuksia rahapolitiikan toteuttamisesta ja muusta Suomen Pankin toiminnasta.

Suomen Pankin hallinto

Suomen Pankin toiminnanohjaus perustuu toiminta-ajatukseen, arvoihin, visioon ja strategiaan. Merkittävä osa johtamisjärjestelmää ovat myös johtokunnan jäsenten työnjako ja osastojen sekä ydinprosessien tehtävien määrittelyt. Näiden lisäksi tavoite- ja tuloskehikko, toiminnansuunnittelu ja henkilöstö- ja

¹ Ks. <http://www.suomenpankki.fi/fi/julkaisut/vuosikertomus/>.

² Ks. http://www.suomenpankki.fi/fi/julkaisut/ekp_julkaisuja/talousskatseus/.

³ Ks. http://www.suomenpankki.fi/fi/julkaisut/ekp_julkaisuja/vuosikertomus/.

budjettikehykset sekä pankin riskien kokonaisvaltainen arviointi ovat keskeisiä välineitä toiminnanohjauksessa.

Suomen Pankin toiminta-ajatus, arvot, visio ja varsinaiset strategiset linjaukset pidettiin vuonna 2015 ennallaan. Strategian mukaan Suomen Pankin vaikuttavuus rakentuu asiantuntemuksesta, luotettavuudesta ja korkeatasoisesta tutkimuksesta.

Suomen Pankkia johtaa johtokunta, johon kuuluu puheenjohtaja eli pankin pääjohtaja sekä enintään viisi muuta jäsentä. Johtokunta huolehtii Suomen Pankille kuuluvien tehtävien hoitamisesta ja pankin hallinnosta, jollei laissa ole toisin säädetty.

Johtokunnan puheenjohtajana toimii Suomen Pankin pääjohtaja *Erkki Liikanen* ja varapuheenjohtajana pankinjohtaja *Pentti Hakkarainen*. Kolmantena jäsenenä on pankinjohtaja *Seppo Honkapohja*. Johtokunnan sihteerinä toimii johdon sihteeristön päällikkö *Mika Pösö*.

Johtokunnan 1.12.2014 voimaan tulleen työnjaon mukaisesti vastuualueet ovat seuraavat:

Johtokunnan puheenjohtaja Erkki Liikanen

- rahapolitiikan valmistelu
- rahoitusmarkkinakysymykset
- kotimaan talouspolitiikka
- ulkoinen viestintä
- johtokunnan, EKP:n neuvoston, yleisneuvoston ja Euroopan järjestelmäriskikomitean kokousvalmistelu
- rahoitusmarkkina- ja tilasto-osaston (RM), rahapolitiikka- ja tutkimusosaston (RP) ja osastopäälliköiden sekä tarkastuspäällikön (TA) välitön esimies.

Johtokunnan varapuheenjohtaja Pentti Hakkarainen

- rahapolitiikan toimeenpano
- rahoitusvarallisuuden sijoittaminen
- hallinto, kansainväliset asiat ja lakiasiat
- makrovakauseräpolitiikka ja Finanssivalvonnan toiminta
- hallinto-osaston (HA) ja johdon sihteeristön (JO) osastopäälliköiden välitön esimies.

Johtokunnan jäsen Seppo Honkapohja

- tieteellinen tutkimus
- rahahuolto
- maksuliike ja markkinaoperaatiot
- henkilöstöasiat
- sijoitustoiminnan, rahapolitiikan operaatioiden ja kokonaisriskien valvonta
- pankkitoimintaosaston (PT) ja rahahuolto-osaston (RH) osastopäälliköiden välitön esimies.

Seppo Honkapohja toimii Suomen Pankin eläkerahaston johtoryhmän puheenjohtajana, ja hänet valtuutetaan tekemään henkilökuntaa koskevat eläkepäätökset asianmukaisessa järjestyksessä.

Suomen Pankki on jakautunut osastoihin seuraavasti: rahapolitiikka- ja tutkimusosasto, rahoitusmarkkina- ja tilasto-osasto, pankkitoimintaosasto, rahahuolto-osasto, johdon sihteeristö, hallinto-osasto sekä sisäinen tarkastus. Organisaatorakennetta täydentävä osastorajat ylittävä prosessijohtaminen on käytössä pankin neljässä ydinprosessissa: rahapolitiikan valmistelussa, rahapolitiikan toimeenpanossa, kotimaisessa talouspoliittisessa vaikuttamisessa ja vakauseräpolitiikassa.

1.2 Euroopan keskuspankin rahapolitiikka

Euroopan keskuspankin ensisijaisena tavoitteena on pitää yllä hintatason vakautta. EKP:n neuvoston määritelmän mukaan tämä tavoite tarkoittaa, että kuluttajahintojen vuotuisen nousun tulisi olla alle 2 % mutta lähellä sitä keskipitkällä aikavälillä. EKP voi myös pyrkiä toimillaan tukemaan hyvää työllisyyttä ja kestävästä talouskasvusta, kunhan nämä toimet eivät vaaranna hintatason vakauden tavoitetta.

EKP:n neuvosto on eurojärjestelmän ylin päättävä elin. Se koostuu EKP:n johtokunnan jäsenistä ja euron käyttöön ottaneiden maiden keskuspankkien pääjohtajista.

EKP:n rahapoliittiset toimet voidaan jakaa tavanomaisiin toimiin, joilla säädellään rahapolitiikan mitoitusta, sekä epätavanomaisiin toimiin. Keskuspankki pyrkii normaalioloissa vaikuttamaan taloudessa vallitsevaan reaalkorkoon – eli nimelliskoron ja odotetun inflaation erotukseen – ohjauskorkojaan muuttamalla. Näin tehdään, koska reaalkoron muutoksiin nähdään vaikuttavan yritysten investointipäätöksiin ja kotitalouksien kulutuspäätöksiin. Rahapoliittiset toimet voivat myös heikentää valuuttakurssia, mikä elvyttää epäsuorasti taloutta. Rahoitusmarkkinakriisin ja Euroopan velkakriisin aikana toistaiseksi käyttöön otettujen epätavanomaisten rahapolitiikkatoimien tavoitteena on puolestaan ollut vastapuolten likviditeetinsäannin turvaaminen, rahapolitiikan välittymismekanismien toiminnan varmistaminen sekä rahoitusmarkkinoiden vakauden takaaminen.

Eurojärjestelmä toteuttaa EKP:n neuvoston määrittelemää rahapolitiikkaa operatiivisen ohjausjärjestelmän avulla. Järjestelmän keskeisimpiä osia ovat markkinaoperaatiot, maksuvalmiusjärjestelmä ja vähimmäisvarantojärjestelmä. Ohjausjärjestelmän avulla vaikutetaan pankkijärjestelmässä olevan likviditeetin määrään ja lyhytaikaisten markkinakorkojen tasoon. Normaalitytanteessa eurojärjestelmä tarjoaa pankeille jälleenrahoitusta myöntämällä niille eripituisia luottoja vakuuksia vastaan. Likviditeettiä lisäävissä markkinaoperaatioissa vastapuolipankit voivat hakea luottoa, kun taas likviditeettiä vähentävissä operaatioissa ne voivat tallettaa ylimääräistä likviditeettiään keskuspankkiin. Vähimmäisvarantovelvoitteet luovat puolestaan rakenteellista likviditeetin tarvetta pankeille. Maksuvalmiusjärjestelmän yön yli -talletusmahdollisuus ja yön yli -luotto antavat pankeille mahdollisuuden tasoittaa lyhytaikaisia likviditeetin vaihteluja esimerkiksi tekemällä (väliaikaisia) yön yli -talletuksia.

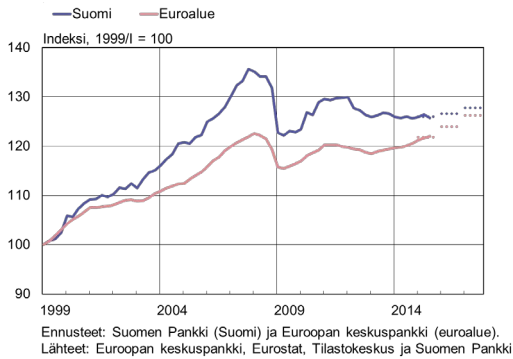
Tärkeä osa rahapolitiikan toimeenpanoa ja riskienhallintaa ovat myös vakuudet, joita vastaan pankit lainaavat rahaa keskuspankista. Vakuuksiin sovelletaan kelpoisuusehtoja ja riskienhallintamenetelmiä, kuten päivittäistä markkinahinnoittelua ja aliarvostuksia, ja vakuudet turvaavat eurojärjestelmän asemaa luotonantajana.

Makrotaloudellinen toimintaympäristö

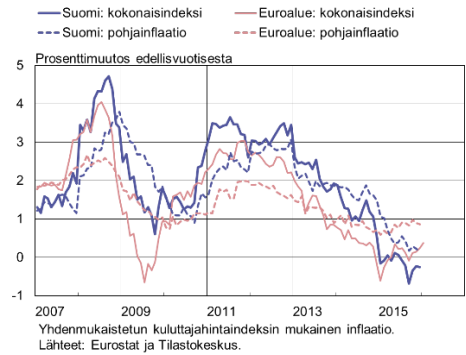
Vuoden 2015 alussa euroalueen elpyminen oli epävarmaa ja yhä hidasta. Kokonaistuotanto kehittyi vaimeasti, ja inflaatio säilyi hitaana. Erityisesti öljyn ja muiden raaka-aineiden hintojen lasku hidasti inflaatiota. Euroalueen kasvunäkymät vahvistuivat hieman pitkin vuotta. Kertomusvuoden syksyllä alueen elpymisen voitiin todeta jatkuneen. Loppuvuotta kohden tosin inflaatio-odotukset vaimenevat jälleen, mikä johtui mm. maailmantalouden näkymien hiipumisesta, epävarmuuden kasvusta ja öljyn halpenemisesta.

Kertomusvuoden makrotaloudellinen ja rahapoliittinen toimintaympäristö sekä euroalueella, eräissä euroalueen maissa että Suomessa on tiivistetty oheisiin kuvioihin (1–10). Kuvio 1 esittelee kokonaistuotannon kehityksen Suomessa ja euroalueella vuosina 1999–2015. Kuviosta 2 käy ilmi kuluttajahinta- ja pohjainflaation hidas vauhti viime vuosina. Pohjainflaatio kuvaa hintakehitystä siten, että siitä on poistettu mm. ruoan ja energian hinnat. Kuviosta 3 nähdään EKP:n rahapoliittisten korkojen poikkeuksellinen alhaisuus. Kuviosta 4 nähdään valtionlainojen korkojen kehitys ja erityisesti se, että ne kääntyivät laskuun kertomusvuoden loppua kohden. Kuvio 5 esittelee, miten asuntojen hinnat ovat kehittyneet finanssikriisin aikana ja sen jälkeen. Kuviosta nähdään mm. pääkaupunkiseudun asuntohintojen erityinen kehitys. Kuviosta 6 voidaan lukea, että asuntolainojen vuosikasvu Suomessa oli kertomusvuoden lopulla hyvin samankaltaista kuin euroalueella keskimäärin. Kuvio 7 havainnollistaa asuntolainasopimusten todellisen vuosikoron kehitystä. Kuviosta 8 käy ilmi puolestaan yrityslainojen vuosikasvu, ja kuviot 9 ja 10 kuvaavat yrityslainojen korkojen kehityksen euroalueella ja Suomessa. Esimerkiksi kuviosta 10 nähdään, että Suomessa, kuten muuallakin euroalueella, pienempien (alle 1 milj. euroa) yrityslainojen korot ovat hieman nousseet vuosien 2014 ja 2015 kuluessa. Suuremmissa (yli 1 milj. euroa) kehitys on ollut toisensuuntainen.

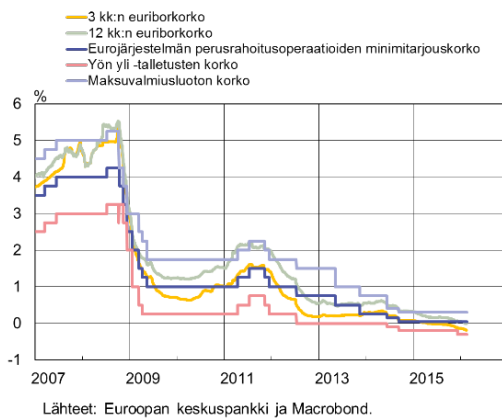
Kuvio 1. Kokonaistuotanto

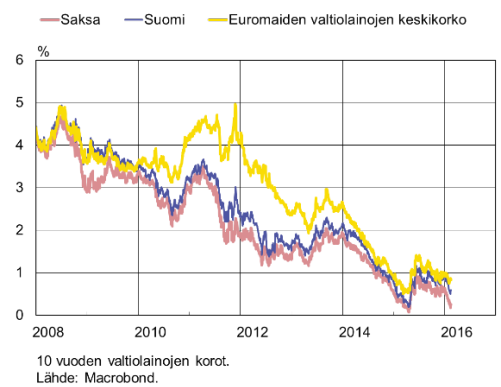
Kuvio 2. Inflaatio

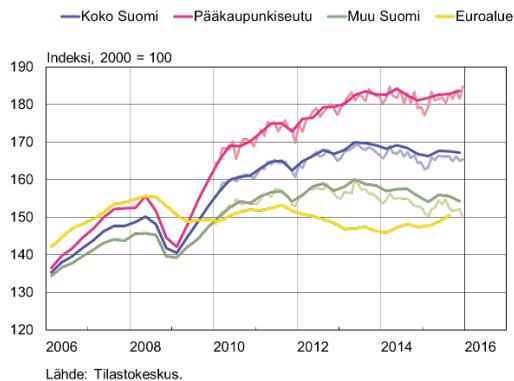
Kuvio 3. Rahapoliittiset korot

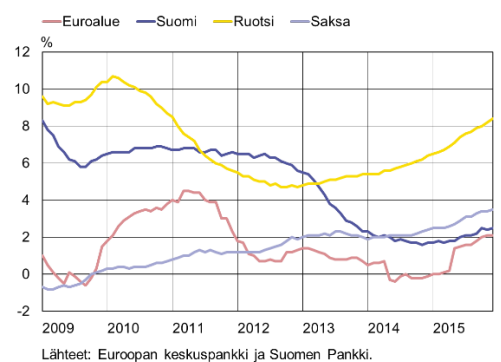
Kuvio 4. Valtiolainojen korot

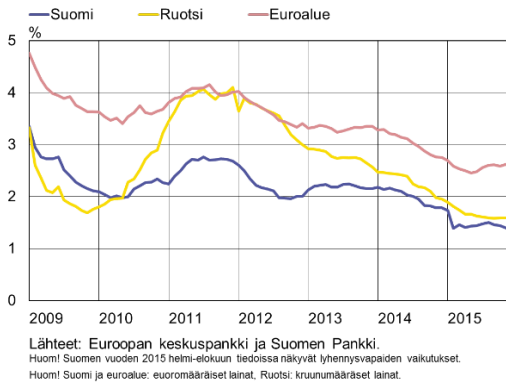
Kuvio 5. Asuntojen hinnat Suomessa ja euroalueella

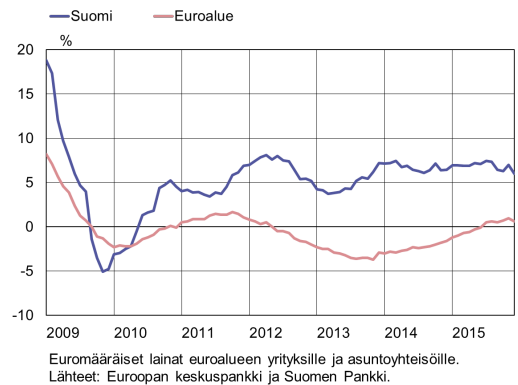
Kuvio 6. Asuntolainojen kehitys eri maissa

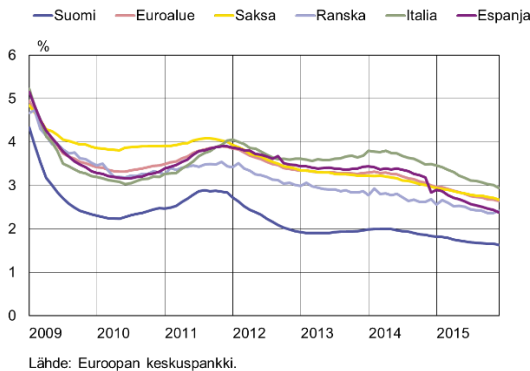
Kuvio 7. Uusien asuntolainojen korko

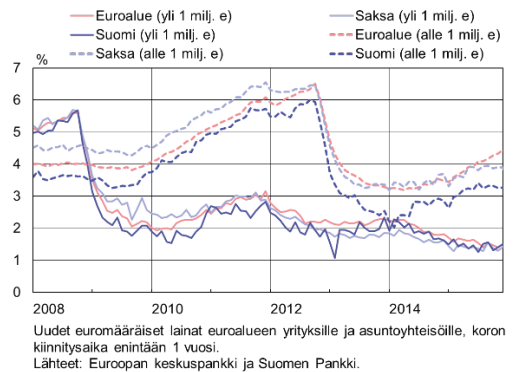
Kuvio 8. Yrityslainojen kehitys

Kuvio 9. Yrityslainojen korko (kanta)

Kuvio 10. Uusien yrityslainojen korko

EKP:n rahapolitiikka kertomusvuonna

Rahapolitiikan keventäminen jatkui euroalueella vuoden 2015 kuluessa. Vuonna 2015 rahapolitiikan keskeisiä toimia olivat laajennetun omaisuuserien osto-ohjelman käynnistäminen, talletuskorkojen laskeminen yhä enemmän negatiivisiksi sekä ennakkoiva viestintä rahapolitiikan tulevasta mitoituksesta.

Laajennetusta osto-ohjelmasta päätettiin tammikuussa 2015, ja ohjelma käynnistettiin maaliskuussa. Tämä EKP:n neuvoston tammikuussa tekemä päätös tarkoitti, että EKP:n suorat arvopaperiostot kohdistuvat myös euroalueen valtioiden, valtiosidonnaisten laitosten ja yhteiseurooppalaisten laitosten liikeseen laskemiin joukkolainoihin. Tämän osto-ohjelman käynnistymisen myötä eurojärjestelmä teki suoria arvopaperikauppoja valtionvelkakirjojen, katettujen joukkolainojen ja omaisuusvakuudellisten arvopaperien markkinoilla. Myös perinteisiä rahapolitiittisia operaatioita eli eripituisia vakuudellisia luotto-operaatioita jatkettiin.

Joulukuussa 2015 EKP:n neuvosto kevensi edelleen rahapolitiikkaansa laskemalla talletuskorkoa vielä negatiivisemmaksi ja pidentämällä laajennetun omaisuuserien osto-ohjelman kesto. Kuten Suomen Pankin vuosikertomuksessa vuodelta 2015 kuvataan, talletuskorko laskettiin tuolloin -0,30 prosenttiin, mutta perusrahoitusoperaatioiden korko (0,05 %) ja maksuvalmiusluoton korko (0,30 %) jätettiin ennalleen. Perusrahoitusoperaatiot ja kolmen kuukauden pidemmät rahoitusoperaatiot toteutetaan ainakin vuoden 2017 loppuun asti kiinteäkorkoisina huutokauppoina, joissa tehdyt tarjoukset hyväksytään täy-

simääräisesti. Laajennetun osto-ohjelman kestoja pidennettiin ja kohdentumista laajennettiin. Kuukausittaisia 60 mrd. euron ostoja päätettiin jatkaa kuudella kuukaudella ainakin maaliskuuhun 2017 saakka. Näin osto-ohjelman koko kasvaa ainakin 1 500 mrd. euroon. Osto-ohjelma ulotettiin kattamaan myös alue- ja paikallishallinnon liikkeeseen laskemat jälkimarkkinakelpoiset arvopaperit. Arvopaperiostojen määrää kasvattaa myös päätös, jonka mukaan ohjelmissa ostettujen arvopaperien erääntyessä takaisin maksettava pääoma sijoitetaan uudelleen. Näin rahapolitiikan mitoitus pysyy kevyenä pidempään.

Lisätietoja EKP:n kertomusvuonna harjoittamasta rahapolitiikasta löytyy mm. julkaisuista "Suomen Pankin vuosikertomus 2015" sekä tämän kertomuksen erityisteemakirjoituksesta "Euroopan keskuspankin keskeiset rahapoliittiset toimet vuonna 2015".

1.3. Suomen Pankin toiminta kertomusvuonna

Rahapolitiikan valmistelu ja toteuttaminen

Suomen Pankin pääjohtaja osallistui aiempaan tapaan EKP:n neuvoston jäsenenä rahapoliittiseen päätöksentekoon kertomusvuoden 2015 kuluessa. Suomen Pankin asiantuntijat olivat sekä mukana rahapolitiikan päätösten valmistelussa ja muussa taustatyössä että osallistuivat eurojärjestelmän rahapolitiikan komitean ja markkinaoperaatioiden komitean työskentelyyn.

Suomen Pankki vastaa eurojärjestelmän yhteisen rahapolitiikan toteutuksesta kansallisella tasolla. Suomessa sijaitsevat luottolaitokset pitävät keskuspankkitilejään Suomen Pankissa ja osallistuvat rahapoliittisiin operaatioihin Suomen Pankin välityksellä.

Kuten Suomen Pankin vuosikertomuksessa vuodelta 2015 kuvataan, Suomen Pankin vastapuolina rahapoliittisissa luotto- ja talletusoperaatioissa toimii 16 Suomessa sijaitsevaa luottolaitosta, jotka ovat vähimmäisvarantovelvollisia ja rahoitusvalvonnan alaisia ja jotka täyttävät muut vastapuolille asetettavat kelpoisuusehdot. Suomen Pankin vastapuolten keskuspankkirahoituksen tarve oli kertomusvuonna vähäinen. Eurojärjestelmä tarkensi kertomusvuoden aikana vaatimuksiaan vastapuolten rahoitusvakauden arviointia varten vaadittavien vakavaraisuutta, omavaraisuutta ja likviditeettisuhdetta koskevien tietojen raportoinnista. Vaatimukset muokattiin vastaamaan paremmin eurooppalaiseen pankkisääntelyyn liittyvää lainsäädäntöä. Suomen Pankin vastapuolijoukkoon muutoksella ei ollut vaikutusta. Aiempien vuosien tapaan kaikki Suomen Pankin vastapuolet tekivät hyvän likviditeettitilanteensa johdosta paljon talletuksia keskuspankkiin. Kaikille vähimmäisvarantovelvoitteen ylittävälle talletuksille maksetaan negatiivista talletuskorkoa riippumatta siitä, siirtävätkö pankit ylimääräiset varansa erillisiksi yötalletuksiksi vai jättävätkö ne tavallisille keskuspankkitileilleen. Suomessa tehtyjen vähimmäisvarantovelvoitteen ylittävien talletusten kokonaismäärä oli vuonna 2015 keskimäärin 27 mrd. euroa. Ylimääräisen likviditeetin lisääntyminen pankkijärjestelmässä kasvatti keskuspankkisaldoja muualla euroalueella suhteellisesti enemmän kuin Suomessa. Tämän vuoksi Suomen osuus koko eurojärjestelmässä tehdyistä talletuksista pieneni kertomusvuoden kuluessa.

Kuten edellisinäkin vuosina, Suomen Pankin vastapuolten keskuspankkirahoituksen tarve, mukaan lukien eurojärjestelmän kohdennetut rahoitusoperaatiot, oli vuonna 2015 vähäinen. Avoimna olevien rahapoliittisten luottojen määrä oli Suomessa keskimäärin 670 milj. euroa, kun se edellisvuonna oli ollut reilut 700 milj. euroa. Koko vuoden aikana rahoitusoperaatioihin osallistui vain kolme pankkia. Rahoitusoperaatioiden määrään suhteutettuna vastapuolten Suomen Pankille toimittamien vakuuksien määrä oli huomattava (21,6 mrd. euroa), vaikka kokonaismäärä pienenikin vuoden aikana. Tästä määrästä keskimäärin vain 3 % oli rahapoliittisten luottojen vakuutena, 70 % tarvittiin kattamaan pankkien maksuliiketarpeita varten pitämää päivänsisäisen luoton limiittiä ja loput 27 % oli vakuusylijäymää. Pankkien katettujen joukkolainojen osuus kaikista toimitetuista vakuuksista oli keskimäärin 43 %.

Suomen Pankki toteuttaa myös eurojärjestelmän suorista arvopaperiostoista oman osuutensa. Kuten aikaisempienkin rahapolitiikan osto-ohjelmien tapauksessa Suomen Pankki oli mukana myös EKP:n vuonna 2015 asettamien osto-ohjelmien toteutuksessa. Suomen Pankki osallistui nykyiseen, laajennettuun omaisuuserien osto-ohjelmaan tekemällä ostoja sekä julkisen sektorin velkapapereiden osto-ohjelmassa että katettujen joukkolainojen osto-ohjelmassa. Suomen Pankki ei toteuta ostoja omaisuusvakuudellisten arvopaperien osto-ohjelmassa, mutta osallistuu ostopäätösten tekoon.

Suomen Pankin osallistumista EKP:n rahapolitiikan valmisteluun ja toteutukseen on kuvattu yksityiskohtaisemmin Suomen Pankin vuosikertomuksesta vuodelta 2015. Siitä löytyy mm. tarkempaa tietoa EKP:n osto-ohjelmien toteutuksesta Suomen Pankissa. Lisäksi osto-ohjelmia kuvataan lyhyesti myöhemmin tässä kertomuksessa, Suomen Pankin riskejä kuvaavassa osiossa.

Rahoitusjärjestelmän vakaus ja infrastruktuuri

Kun euroalueen talous asteittain elpyi kertomusvuoden kuluessa, alueen rahoitusjärjestelmä tuli vakaammaksi. Yksi merkki tästä on se, että alueen pankkien kannattavuus kohentui vuoden 2015 aikana. Suomessa pankkien kannattavuus ja vakavaraisuustunnusluvut ovat säilyneet hyvinä, vaikka kansantalouden tasolla kehitys on ollut heikkoa. Rahoituskatteen suhteellinen merkitys pankkien tulorakenteessa on pientynyt alhaisen korkotason myötä.

Rahoitusjärjestelmän sisällä syntyviä tai järjestelmän itsensä voimistamia riskejä kutsutaan järjestelmäriskeiksi, jos ne toteutuessaan vaarantaisivat koko rahoitusjärjestelmän vakauden ja heikentäisivät kansantalouden toimintaedellytyksiä. Makrovakaussvällineillä tarkoitetaan toimia ja keinoja, joilla viranomaiset pyrkivät vaikuttamaan rahoitusjärjestelmän vakautta kokonaisuutena uhkaaviin riskeihin. Makrovakaussvällineet täydentävät yksittäisten luottolaitosten vakavaraisuutta ja maksuvalmiutta koskevaa tavanomaisempaa sääntelyä ja valvontaa.

Suomen Pankki vaikuttaa rahoitusjärjestelmän vakauteen arvioimalla vakauteen kohdistuvia järjestelmäriskkejä sekä edistämällä toimenpiteitä, joilla näitä riskejä torjutaan sekä kotimaassa että Euroopan tasolla. Suomen Pankin pääjohtaja toimii päätöksentekijänä Euroopan järjestelmäriskikomiteassa, joka on Euroopan finanssivalvontajärjestelmään kuuluva EU-elin. Komiteassa analysoidaan EU:n rahoitusjärjestelmän riskejä ja annetaan varoituksia sekä suosituksia kansallisille viranomaisille toimenpiteistä vakauden tukemiseksi. Myös EKP:n neuvosto käsittelee rahoitusvakauteen liittyviä kysymyksiä. Suomen Pankin asiantuntijat osallistuvat näiden asiakokonaisuuksien valmisteluun sekä muuhun komiteoissa ja työryhmissä tehtävään työhön. Tätä työtä tehdään yhteistyössä Finanssivalvonnan kanssa. Kotimaan vakausvalvonnassa Suomen Pankki toimii yhteistyössä muiden valvonta- ja sääntelyviranomaisten, kuten mm. Finanssivalvonnan, kanssa. Suomessa makrovakaussvällineksi on vuoden 2015 alusta lähtien neljännesvuosittain tehnyt Finanssivalvonnan johtokunta.

Suomen Pankki julkistaa vuosittain myös rahoitusjärjestelmän tilaa ja vakautta käsittelevän *Rahoitusjärjestelmän vakaus* -teemajulkaisun.

Suomen Pankki osallistuu rahoitusjärjestelmän infrastruktuurin kehittämiseen ja sen luotettavan ja tehokkaan toiminnan turvaamiseen. Rahoitusjärjestelmän infrastruktuurilla tarkoitetaan maksujärjestelmiä sekä arvopaperien kaupankäynti-, selvitys- ja toimitusjärjestelmiä.

Suomessa käytetyt rahoitusmarkkinainfrastruktuurit ovat pitkälti osa kansainvälisiä järjestelmiä. Suomen Pankki hoitaa rahoitusjärjestelmän infrastruktuuriin kohdistuvaa yleisvalvontatehtäväänsä seuraamalla järjestelmien toimintaa ja tekemällä niistä arvioita. Näissä arvioissa noudatetaan euroalueella yhdenmukaistettuja yleisvalvontaperiaatteita.

Kuten Suomen Pankin vuosikertomuksessa vuodelta 2015 kuvataan, Suomen Pankki tarjoaa maksujärjestelmäpalveluja TARGET2- Suomen Pankki -osajärjestelmänsä kautta. Eurojärjestelmän omistama ja operoima TARGET2-järjestelmä (Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer system), jossa pankkien maksut suoritetaan reaaliaikaisesti ja bruttomääräisinä, on jo pitkään toiminut näiden palveluiden kulmakivenä. TARGET2-järjestelmän kautta toteutetaan myös eurojärjestelmän rahapolitiikan operaatiot, ja keskeiset maksu- ja selvitysjärjestelmät siirtävät katteensa sen avulla.

Kertomusvuoden aikana TARGET2-järjestelmässä kirjattiin päivittäin keskimäärin noin 344 000 maksua, joiden yhteenlaskettu arvo oli noin 1 900 mrd. euroa. Maksujen määrä pieneni hieman edellisvuotiseen verrattuna, mutta niiden arvo pysyi samalla tasolla. TARGET2-järjestelmässä oli joulukuussa 2015 noin 1 000 suoraa osapuolta, jotka olivat liittyneet järjestelmään 24 keskuspankin osajärjestelmän

kautta. Suomen Pankin osajärjestelmässä kirjattujen maksujen määrä säilyi lähes ennallaan, mutta niiden yhteenlaskettu arvo laski hieman. Maksuja kirjattiin keskimäärin 1 600 päivässä. Näiden maksujen yhteenlaskettu arvo oli noin 38 mrd. euroa. Suomen Pankin osajärjestelmässä oli vuoden lopussa 23 osapuolta, joista kolme oli liitännäisjärjestelmiä.

Lisätietoja rahoitusjärjestelmän vakauteen, rahoitusjärjestelmäpolitiikkaan sekä maksujärjestelmiin liittyvistä tapahtumista ja Suomen Pankin toiminnasta niihin liittyen kertomusvuoden aikana löytyy Suomen Pankin vuosikertomuksesta.

Makrovakaussvalvontaa käsitellään lisäksi tämän kertomuksen Finanssivalvontaa koskevassa osassa (osa 2) ja tämän kertomuksen erityisteemakirjoituksessa "Makrovakausspolitiikka Suomessa" (osa 3).

Varallisuuden hallinnointi

Suomen Pankki hallinnoi yhteensä 18 560 milj. euron varallisuutta. Kertomusvuoden lopussa hallintoitava varallisuus koostui Suomen Pankin rahoitusvarallisuudesta (16 883 milj. euroa), Suomen Pankin eläkerahaston varallisuudesta (632 milj. euroa) ja osasta Euroopan keskuspankin valuuttavarantoa (1 045 milj. euroa). Euroopan keskuspankin valuuttavaranto on jaettu eurojärjestelmän kansallisille keskuspankeille hallintoitavaksi pääoma-avaimen mukaisin osuuksin. EKP:n valuuttavaranto-osuutta Suomen Pankki hallinnoi yhdessä Viron keskuspankin kanssa.

Suomen Pankin rahoitusvarallisuus koostui vuoden 2015 lopussa valuuttavarannosta (6 193 milj. euroa), euromääräisestä rahoitusvarallisuudesta (9 023 milj. euroa), kullasta (1 534 milj. euroa) ja osakeista (132 milj. euroa). Valuuttavaranto muodostui valuuttamääräisestä sijoitusvarallisuudesta (4 338 milj. euroa), likvidivarallisuudesta (1 474 milj. euroa) sekä Kansainvälisen valuuttarahaston (International Monetary Fund, IMF) erityisten nosto-oikeuksien määräisistä eristä (Special Drawing Rights, SDR, 381 milj. euroa).

Suomen Pankin sijoitustoiminnan tavoitteena on sekä turvata pankin rahoitusvarallisuuden arvo että kyky vastata tuleviin keskuspankkivelvoitteisiin. Suomen Pankin likvidivarallisuuden tarkoituksena on varmistaa kyky tarvittaessa tukea pankkijärjestelmän maksuvalmiutta ja tarjota likviditeettiä äkillisiin politiikkatarpeisiin.

Kertomusvuonna 2015 Suomen Pankin rahoitusvarallisuuden kokonaistuotto oli 4,25 % eli noin 610,9 milj. euroa. Se koostui korkotuotosta (57,5 milj. euroa), osakesijoituksien tuotosta (2,1 milj. euroa) sekä valuuttakursseista johtuvasta arvomuutoksesta (551,2 milj. euroa). Valuuttakursseista johtuva arvomuutos oli positiivinen, koska euro heikentyi mm. suhteessa Yhdysvaltojen dollariin.

Sijoitussalkkujen tuottoa verrataan julkisiin indekseihin, kuitenkin niin, että indeksit on räätälöity keskuspankkitoiminnan näkökulmasta sopiviksi. Näihin räätälöityihin vertailuindekseihin verrattuna Suomen Pankin sijoitukset tuottivat 0,01 % (eli 1,3 milj. euroa) lisätuottoa vuonna 2015.

Suomen Pankin varallisuus on sijoitettu valtionvelkakirjoihin, valtiosidonnaisiin velkakirjoihin, katettuihin velkakirjoihin, yritysten liikkeeseen laskemiin velkakirjoihin sekä osakkeisiin. Osakevarallisuutta on kasvatettu varovaisesti, keskuspankkitehtävien sallimissa rajoissa. Vuoden 2015 aikana sijoitustoiminnassa pienennettiin sekä korko- että luottoriskiä.

Sijoitustoiminnan riskejä ja niiden hallintaa käsitellään erikseen myöhemmin tässä kertomuksessa, Suomen Pankin riskejä koskevassa alaluvussa.⁴

Muu toiminta

Keskuspankin muuta toimintaa vuonna 2015 on kuvattu yksityiskohtaisesti Suomen Pankin vuosikertomuksessa, joten seuraavassa nostetaan siitä lyhyesti esiin vain muutamia puolia.

Suomen Pankki kotimaisessa talouspolitiikassa

Suomen Pankki analysoi kertomusvuoden aikana sekä Suomen että kansainvälisen talouden kehitystä ja osallistui monin eri tavoin kotimaiseen talouspoliittiseen keskusteluun. Suomen Pankin johtokunnan jäsenet ja asiantuntijat olivat useita kertoja kuultavina eduskunnassa ja esittivät arvioitaan muilla kotimaisilla foorumeilla. Suomen Pankki julkaisi kertomusvuonna kaksi ennustetta Suomen kokonaistaloudellisesta kehityksestä, ensimmäisen kesäkuussa ja toisen joulukuussa.

Kuten edellisinäkin vuosina, Suomen Pankki arvioi, että Suomen talouden vaikeuksien voittaminen edellyttää kolmenlaisia toimenpiteitä. Ensinnä tarvitaan rakenteellisia uudistuksia, jotka parantavat talouskasvun edellytyksiä ja julkisen talouden pitkän aikavälin kestävyyttä. Toiseksi julkisen velan kasvu on kyettävä pysäyttämään sopeutustoimien avulla. Kolmanneksi kustannuskilpailukykyä on tarpeen parantaa. Suomen Pankki toi esiin, että näillä kaikilla kolmella talouspolitiikan osa-alueella on edettävä merkittävästi, jotta suotuisa talouskehitys olisi mahdollinen. Huomattavia edistysaskeleita on jo otettu eläkeuudistuksen ja palkkojen nousuvauhtia hidastaneen, syksyllä 2013 solmitun palkkaratkaisun myötä. Lisäksi julkisen talouden sopeuttamistoimiin on ryhdytty. Nämä toimenpiteet eivät kuitenkaan ole olleet vielä riittäviä.

Setelit ja kolikot

Suomen Pankin tehtävänä on huolehtia, että fyysiset maksuvälineet eli setelit ja kolikot ovat hyväkuntoisia ja että niitä on riittävästi tarjolla. Suomen Pankki toimii rahahuollossa käteisen tukkujakelijana, kun taas käteisen jakelusta yleisölle vastaavat rahahuoltoyritykset. Eurojärjestelmän osana Suomen Pankki huolehtii, että luottamus käteisen aitouteen on vahva.

Suomen Pankista liikkeeseen lasketun setelistön määrä kasvoi yhä melko ripeästi vuonna 2015. Kasvu johtui lähes yksinomaan 50 euron seteleiden määrän lisääntymisestä. Kasvu johtuu pääosin siitä, että 50 euron seteli on suosittu matkavaluuttana. Käteisen käyttö on vähentynyt sekä sähköisten maksutapojen helppouden ja langattomien maksupäätteiden lukumäärän kasvun vuoksi että myös siksi, että käteisen saatavuus pankkien konttoreista ja käteisautomaateista heikkeni kertomusvuoden kuluessa.

Uuden setelisarjan kolmannen setelin, 20 euron, ulkoasu julkistettiin helmikuussa 2015 ja seteli laskettiin liikkeeseen 25.11.2015 alkaen.

Tutkimus

Taloudellinen tutkimus tukee Suomen Pankin politiikkavalmistelua, oman toiminnan kehittämistä ja ulkoista vaikuttavuutta. Tutkimuksen tavoitteena on saavuttaa kansainvälinen huipputaso keskuspankin kannalta keskeisillä tutkimusalueilla. Näin Suomen Pankki voi osallistua vahvasti rahapolitiikasta ja rahoitusmarkkinoiden kehittämisestä käytävään keskusteluun sekä kotimaassa että kansainvälisesti.

Tärkeitä taloustutkimuksen teemoja vuonna 2015 olivat talouskasvun hiipuminen pitkällä aikavälillä, väestörakenteen ja väestön vanhenemisen makrotaloudelliset vaikutukset, nimelliskoron alaraja, tuot-

⁴ Suomen Pankin eläkerahasto hoitaa Suomen Pankin eläkevastuun katteena olevaa varallisuutta yleisten eläkevarojen hoitamista koskevien periaatteiden mukaisesti. Nämä periaatteet voivat poiketa keskuspankin rahoitusvarallisuuden sijoittamisen periaatteista. Eläkerahaston varallisuuden kokonaistuotto vuonna 2015 oli 6,0 %. Lisätietoa eläkerahaston sijoitustoiminnasta on saatavissa eläkerahaston omasta vuosikertomuksesta.

tokäyrä ja tasapainoreaalikorko, globaalit epätasapainot ja valuuttakurssisodat likviditeettiansassa, uskomusten ja informaation tuotannon merkitys suhdannevaihteluiden ja erityisesti taloudessa jatkuvan taantuman kannalta.

Siirtymätalouksien tutkimuslaitos

Suomen Pankin siirtymätalouksien tutkimuslaitos (BOFIT) keskittyy ensisijaisesti soveltavaan tutkimukseen, jossa painottuvat raha- ja valuuttapolittiset kysymykset sekä rahoitusjärjestelmien toiminta.

Tutkimuslaitos julkaisi ennusteet Venäjän ja Kiinan talouden lähivuosien näkymistä Suomen Pankin kansainvälisen talouden ennusteen yhteydessä maalis- ja syyskuussa. Venäjän tilanteen pysyminen vaikeana ja erilaiset heijastusvaikutukset Kiinan talouskasvun hidastumisesta ovat osaltaan lisänneet siirtymätalouksien tutkimuslaitoksen analyysien kysyntää sekä Suomessa että maamme rajojen ulkopuolella.

Tilastot

Suomen Pankki vastaa euroalueen rahoitustilastojen Suomea koskevien tietojen tuottamisesta Euroopan keskuspankille (EKP). Euroopan keskuspankkijärjestelmän (EKPJ) lakisääteiset tilastot tuotettiin vuonna 2015 vaaditun laajuusina ja annettujen aikataulujen mukaisesti.

EKPJ:n tilastojen kehittämisessä painopiste oli tiedonkeruun ja tuotannon yhtenäistämisessä. Pankki-valvonnan ja makrovakauseräpolitiikan tietotarpeet ovat nousseet vahvasti perinteisten rahapolitiikan tilastotarpeiden rinnalle. EKPJ:n ja Euroopan tilastojärjestelmän välisestä yhteistyöstä ja työnjaosta keskusteltiin vilkkaasti järjestelmien välisillä yhteistyöfoorumeilla. Suomessa keskuspankin ja Tilastokeskuksen välinen yhteistyö on vakiintunut ja toimii hyvin.

Kansainvälinen toiminta

Suomen Pankki osallistuu Euroopan keskuspankkijärjestelmän työhön ja päätöksentekoon. Pankki myös vastaa lain mukaan Suomen yhteyksistä Kansainväliseen valuuttarahastoon (International Monetary Fund, IMF) ja on osakkeenomistajana Kansainvälisessä järjestelypankissa (Bank for International Settlements, BIS).

Euroopan keskuspankin (EKP) neuvosto on eurojärjestelmän ylin päättävä elin. Se koostuu EKP:n johtokunnan jäsenistä ja euroalueen 19 maan keskuspankkien pääjohtajista. Vuoden 2015 alusta EKP:n neuvosto siirtyi päätöksenteossaan äänioikeuksien vuorottelujärjestelmään, kun Liettuasta tuli euroalueen 19. jäsenmaa.

Suomen Pankin pääjohtaja Erkki Liikanen on EKP:n neuvoston jäsen. Johtokunnan varapuheenjohtaja Pentti Hakkarainen toimii hänen henkilökohtaisena varajäsenenään. EKP:n neuvosto kokoontuu Frankfurtissa noin kahdesti kuukaudessa. Rahapolitiikkaa käsitteleviä kokouksia järjestettiin tammikuusta 2015 alkaen kuuden viikon välein. Muissa kokouksissa käsiteltiin EKP:n ja eurojärjestelmän muita tehtäviä ja vastuualueita.

Suomen Pankki osallistuu yhteisen valvontamekanismin (Single Supervisory Mechanism, SSM) toimintaan yhdessä Finanssivalvonnan kanssa monilla eri tasoilla. EKP:n neuvosto tekee euroalueen pankkeja koskevat valvontapäätökset valvontaelimen (Supervisory Board) valmistelemien esitysten pohjalta. Finanssivalvonta on mukana työssä toimivaltaisena viranomaisena, ja Suomen Pankilla puolestaan on edustaja valvontaelimessä.

Suomen Pankin pääjohtaja Erkki Liikanen toimii Suomen edustajana Kansainvälisen valuuttarahaston korkeimmassa päätöksentekaelimessä, hallintoneuvostossa. Hänen varajäsenenään toimii Suomen Pankin johtokunnan varapuheenjohtaja Pentti Hakkarainen. Valuuttarahaston neuvoa-antava kansainvälinen valuutta- ja rahoituskomitea (International Monetary and Financial Committee, IMFC) kokoontui kahdesti. Molemmissa kokouksissa keskusteltiin maailmantalouden tilasta ja näkymistä, rahoitusvakaudesta ja tarvittavista politiikkatoimista. Valuuttarahaston toiminnasta vastaavat 188:aa jäsenmaata

edustava 24-paikkainen johtokunta ja toimitusjohtaja Christine Lagarde, joka toimii johtokunnan puheenjohtajana. Pohjoismailla ja Baltian mailla on yhteinen edustus valuuttarahaston johtokunnassa.

Jäsenmailleen myöntämiensä luottojen suuren määrän vuoksi valuuttarahasto joutui vuonna 2015 vahvistamaan jäsenosuuksista koostuvaa perusrahoitusta ns. NAB-järjestelyn (New Arrangements to Borrow) avulla. Tämän järjestelyn kautta saatu lisärahoitus on keskeisellä sijalla IMF:n hallintouudistuksen voimaantumisen viivästyttyä. Suomi osallistui järjestelyyn ja on sitoutunut bilateraaliin luottojärjestelyihin valuuttarahaston kanssa, mutta järjestelyä ei ole toistaiseksi aktivoitu.

Suomen Pankin pääjohtaja osallistui Kansainvälisen järjestelypankin säännönmukaisiin keskuspankkien pääjohtajatasen tapaamisiin. Tilaisuuksissa keskusteltiin maailmantalouden ja rahoitusmarkkinoiden ajankohtaisista aiheista. Esillä olivat mm. öljyn hinnanlaskun ja valuuttakurssimuutosten vaikutukset maailmantalouden tilaan ja rahapolitiikkaan.

Pohjoismaiden keskuspankkien yhteistyö oli vuonna 2015 tiivistä. Keskuspankkien pääjohtajat ja asiantuntijat keskustelivat pitkittyneestä hitaasta talouskasvusta, demografisesta kehityksestä ja julkisesta taloudesta sekä korkojen alhaisuudesta ja velkojen suuruudesta.

Yhteistyötä Euroopan unionin tasolla harjoitettiin Euroopan järjestelmäriskikomiteassa (European Systemic Risk Board, ESRB), joka on osa Euroopan finanssivalvontajärjestelmää. Euroopan unionin talous- ja rahoituskomitean (Economic and Financial Committee, EFC) tehtävänä on valmistella EU:n talous- ja valtiovarainministereistä koostuvan Ecofin-neuvoston kokouksia. Suomen Pankki osallistuu yhteistyöhön myös EU:n talouspoliittisessa komiteassa (Economic Policy Committee). Tilastoasioita käsitellään raha-, rahoitus- ja maksutasetilastokomiteassa (Committee on Monetary, Financial and Balance of Payments Statistics) sekä Euroopan tilastofoorumissa (European Statistical Forum). Lisäksi Suomen Pankki on mukana taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön (Organisation for Economic Co-operation and Development, OECD) työskentelyssä sekä Euroopan pankkiviranomaisen (European Banking Authority, EBA) hallintoneuvostossa.

Suomen Pankin koulutusyhteistyö Venäjän keskuspankin kanssa jatkui vuonna 2015 asiantuntijatasolla ja käsitti yhden koulutustilaisuuden Suomen Pankissa ja toisen Venäjän keskuspankissa. Tilaisuuksien luennoitsijoina toimi myös Finanssivalvonnan asiantuntijoita.

Viestintä

Suomen Pankki pyrkii viestinnällään lisäämään suomalaisten tietämystä keskuspankin toiminnasta kansallisena rahaviranomaisena ja eurojärjestelmän jäsenenä. Viestinnällä välitetään tietoa muun muassa rahapolitiikasta, rahoitusvakaudesta ja maksuvälineistä.

Vuonna 2015 Suomen Pankki keskittyi viestinnässään avaamaan erityisesti määrällistä keventämistä osana EKP:n rahapolitiikkaa, yhteisen rahan merkitystä Suomelle sekä vaikeaa taloustilannetta ja kilpailuvyön ongelmia.

Suomen Pankin vuosikertomuksessa on lähemmin selostettu, miten median murros on uudistanut viestintäympäristöä ja miten Suomen Pankki ja sen asiantuntijat ovat vuonna 2015 pitäneet yhteyttä erisidosryhmien kanssa.

Viestinnässään Suomen Pankki on vähitellen luopunut paperijulkaisuista ja siirtänyt julkaisunsa kokonaan verkkoon.

Strategian toteutuminen

Strategiatyön keskeisimpiä teemoja vuonna 2015 olivat digitalisaation vaikutusten arviointi kansantalouden ja rahoitusjärjestelmän näkökulmasta sekä digitalisaation hyödyntäminen Suomen Pankin toiminnassa. Tavoitteena on uudistaa ja sovittaa toimintaa digitalisoituvaan toimintaympäristöön sekä parantaa asiantuntijatyön vaikuttavuutta ja tuottavuutta.

Strategiatyössä kiinnitettiin huomiota myös EU:n yhdentymiseen ja siinä mm. talous- ja rahaunionin kehityssuuntiin sekä pankki- ja pääomamarkkinaunionin muovautumiseen. Suomen Pankki oli vahvasti mukana selvittämässä yhteiseen pankkivalvontaan liittyviä kustannuksia euroalueella. Tämä työ jatkuu vuonna 2016. Tavoitteena on aiempaa yhtenäisempi pankkivalvontamaksujen järjestelmä koko alueella. Lähemmin strategian toteutumista on selostettu Suomen Pankin vuosikertomuksessa.

1.4. Pankkivalvontatuoston käsittelemiä asioita ja esittämät arviot

Hallintoa ja johtokuntaa koskevat asiat

Kertomusvuoden päättyessä johtokunnan jäsenillä oli seuraavat viranhoitoon liittyvät jäsenyydet:

Johtokunnan puheenjohtaja *Erkki Liikanen*

- Euroopan keskuspankin neuvosto ja yleisneuvosto, jäsen
- Euroopan järjestelmäriskikomitean (ESRB) hallintoneuvosto, jäsen
- Euroopan keskuspankin tarkastuskomitea, puheenjohtaja
- Kansainvälisen valuuttarahaston hallintoneuvosto, jäsen.

Johtokunnan varapuheenjohtaja Pentti Hakkarainen

- Euroopan keskuspankin neuvosto ja yleisneuvosto, pääjohtajan varajäsen
- Finanssivalvonnan johtokunta, puheenjohtaja
- Euroopan unionin talous- ja rahoituskomitea (EFC), jäsen
- Kansainvälisen valuuttarahaston hallintoneuvosto, varajäsen
- Euroopan keskuspankin budjettikomitea (BUCOM), puheenjohtaja
- Pankkivalvontamaksujen selvitysryhmä (EKP:n asettama), puheenjohtaja.

Johtokunnan jäsen Seppo Honkapohja

- Eurojärjestelmän maksu- ja selvitysjärjestelmäryhmä, jäsen.

Lisäksi johtokunnan jäsenillä oli muita sivutoimia ja luottamustehtäviä, jotka pankkivalvontatuosto on Suomen Pankista annetun lain (214/1998) 17 §:n nojalla hyväksynyt.

Suomen Pankin tilinpäätös vuodelta 2015 ja tilintarkastus

Suomen Pankki noudattaa EKP:n neuvoston hyväksymiä talousperusteisia kirjanpitoperiaatteita ja tekniikoita, ja tilinpäätökset laaditaan näiden yhdenmukaistettujen periaatteiden mukaisesti. Pankkivalvontatuosto vahvistaa Suomen Pankista annetun lain 11. pykälän mukaisesti tilinpäätöksen perusteet johtokunnan esityksen perusteella.

Suomen Pankin taseen loppusumma vuodelta 2015 on 57 452 milj. euroa ja tilikauden tulos 146 milj. euroa. Kertomusvuoden tilinpäätös on esitelty yksityiskohtaisesti (tase, tuloslaskelma, tilinpäätöksen laatimisperiaatteet sekä taseen ja tuloslaskelman liitetiedot) tämän kertomuksen liitteessä.

Suomen Pankin tilintarkastajat

Eduskunta toimitti 16. kesäkuuta 2015 Suomen Pankin tilintarkastajien ja heidän varajäsentensä vaalin ja valitsi tilintarkastajiksi seuraavat henkilöt:

- *Kiviranta, Esko*, kansanedustaja
- *Lauslahti, Sanna*, kansanedustaja (pj.)
- *Urpilainen, Jutta*, kansanedustaja
- *Koskela, Markku*, KHT
- *Sandell, Tom*, KHT.

Tilintarkastajien henkilökohtaiset varajäsenet:

- *Tölli, Tapani*, kansanedustaja
- *Eestilä, Markku*, kansanedustaja
- *Ihalainen, Lauri*, kansanedustaja
- *Riippi, Hannu*, KHT
- *Vahtera, Pauli*, KHT.

Tilintarkastaja Jutta Urpilaisen pyydettyä eroa tehtävästä eduskunta valitsi täydennysvaalissa 29. kesäkuuta kansanedustaja Antti Rinteen Suomen Pankin tilintarkastajaksi.

Järjestäytymiskokouksessaan 9. syyskuuta tilintarkastajat valitsivat puheenjohtajakseen kansanedustaja *Sanna Lauslahden* ja sihteerikseen professori, KTT, KHT *Markku Koskelan*.

Kertomusvuotta edeltäneen vuoden 2014 tilintarkastus

Tilintarkastajat, kansanedustaja *Esko Kiviranta*, kansanedustaja *Jukka Kopra*, kansanedustaja *Kauko Tuupainen*, kauppatieteiden maisteri, KHT, JHTT *Eero Prepula*, taloustieteiden maisteri KHT *Osmo Immonen* ja professori, KTT, KHT *Markku Koskela* suorittivat 10.–13. maaliskuuta 2015 Suomen Pankin tilinpäätöksen ja kirjanpidon sekä hallinnon tarkastuksen tilivuodelta 2014.

KHT-yhteisö PricewaterhouseCoopers Oy suoritti Euroopan keskuspankkijärjestelmän perussäännön artiklan 27 mukaisen pankin kirjanpidon ja tilinpäätöksen tarkastuksen, josta laadittuun raporttiin tilintarkastajat perehtyivät.

Eduskunnan valitsevat tilintarkastajat pitivät tilivuoden 2014 tilintarkastuksen yhteenvedossa tärkeänä taloushallinnon tietojärjestelmien käyttöoikeuksien hallinnan ja muutoshallinnan vielä tarvittavien kehittämistoimenpiteiden toteuttamista.

Kertomusvuoden 2015 tilintarkastus

Tilintarkastajat, kansanedustaja *Sanna Lauslahti*, kansanedustaja *Esko Kiviranta*, kansanedustaja *Antti Rinne*, ekonomi, KHT, JHTT *Tom Sandell* ja sihteerinä professori, KTT, KHT *Markku Koskela* suorittivat 29. helmikuuta – 3. maaliskuuta 2016 Suomen Pankin kirjanpidon ja tilinpäätöksen sekä hallinnon tarkastuksen tilivuodelta 2015.

KHT-yhteisö PricewaterhouseCoopers Oy suoritti Euroopan keskuspankkijärjestelmän perussäännön artiklan 27 mukaisen pankin kirjanpidon ja tilinpäätöksen tarkastuksen, josta laadittuun raporttiin tilintarkastajat perehtyivät.

Eduskunnan valitsevat tilintarkastajat korostivat tilivuoden 2015 tilintarkastuksen yhteenvedossa, että Finanssivalvonnan resurssit on sopeutettava hallitusti Nordea Pankki Suomen muuttuessa Ruotsin Nordean sivuliikkeeksi siten, että lainsäädännön edellyttämä valvonta ja riippumattomuus voidaan taata. Lisäksi tilintarkastajat totesivat, että Suomen Pankin investointi- ja ulkoistamisprosesseissa tulee ottaa riittävästi huomioon kannattavuus- ja vaikuttavuustekijät päätöksenteossa ja jälkiseurannassa ja

että pankin arvopaperisijoitustoiminnassa on arvioitava eettisyys- ja vastuullisuuskysymykset riittävällä tarkkuudella.

Tuloksen ja taseen vahvistaminen ja voitonjakoehdotus

Suomen Pankista annetun lain 21 §:n mukaan Suomen Pankin voitosta käytetään puolet vararahaston kartuttamiseen ja muu osa siirretään käytettäväksi valtion tarpeisiin. Lain mukaan pankkivaltuusto voi kuitenkin päättää voiton käyttämisestä toisin, jos se pankin taloudellisen aseman tai vararahaston suuruuden vuoksi on perusteltua.

Kertomusvuotta edeltäneen vuoden 2014 tuloksen ja taseen vahvistaminen ja voitonjakoehdotus

Tilintarkastajien lausunnon mukaisesti pankkivaltuusto vahvisti kokouksessaan 20.3.2015 pankin tuloksen ja taseen vuodelta 2014.

Johtokunnan voitonjakoehdotus vuodelta 2014 perustui Suomen Pankista annetun lain (214/1998) tilinpäätöstä, rahoitustuloa ja voitonjakoa koskevien säännösten lisäksi Suomen Pankin tasepolitiikan linjauksiin ja pankin strategiaan. Niiden mukaan tavoitteina ovat riskien hallinnan ja kustannustehokkuuden mahdollistama vakaa ja omaan pääomaan nähden kohtuullinen voitonjako sekä vakaan voitonjaon tekeminen mahdolliseksi pankin vakavaraisuutta vaarantamatta. Suomen Pankkia koskevan lain 21 §:n mukaan pankkivaltuusto voi tehdä päätöksen voiton käytöstä säädöksen pääsäännöstä (½–½) poiketen, kun se pankin taloudellisen aseman tai vararahaston suuruuden vuoksi on perusteltua. Kokouksessaan 20. maaliskuuta 2015 pankkivaltuusto päätti, että Suomen Pankkia koskevan lain (214/1998) 11 §:n 1 momentin 3 kohdan ja 21 §:n 2 momentin nojalla vuoden 2014 voitosta, 150 milj. euroa, siirretään noin 13 milj. euroa vararahaston kartuttamiseen ja 138 milj. euroa valtion tarpeisiin.

Kertomusvuoden 2015 tuloksen ja taseen vahvistaminen ja voitonjakoehdotus

Pankkivaltuusto päätti 11.3.2016, että Suomen Pankin kertomusvuoden voitto, 146 103 443,39 euroa, käytetään seuraavasti:

Voitosta 48 103 443,39 euroa käytetään Suomen Pankista annetun lain (214/1998) 21 §:n 2 momentin perusteella vararahaston kartuttamiseen ja muu osa eli 98 000 000,00 euroa siirretään valtion tarpeisiin.

Suomen Pankin riskit

Suomen Pankille aiheutuu riskejä rahoitusvarallisuuden sijoittamisesta ja rahapolitiikan toteuttamisesta. Rahapolitiikan toteuttaminen sekä rahoitusjärjestelmän vakauden turvaaminen ovat keskuspankin ydintehtäviä, joista voi aiheutua tappioita. Riskejä hallinnoidaan ja niihin varaudutaan mm. pitämällä huolta taseen vahvuudesta eli kartuttamalla riskipuskureina toimivia varauksia ja omia pääomia.

Lisäksi riskejä aiheutuu operatiivisesta toiminnasta. Esimerkkejä tällaisista riskeistä ovat mm. henkilöstö- ja tietojärjestelmäriskit. Operatiivisia riskejä pyritään sekä tunnistamaan toiminnansuunnittelun yhteydessä että hallitsemaan esimerkiksi varajärjestelyjen ja dokumentoitujen työnkulkujen ja työohjeiden avulla.⁵

Rahoitusvarallisuus ja siihen sisältyvät riskit

Suomen Pankilla on noin 16,9 mrd. euron suuruinen, valuuttavarannosta, kullasta ja euromääräisestä varallisuudesta koostuva rahoitusvarallisuus. Sijoittaessaan rahoitusvarallisuuttaan Suomen Pankki altistuu sekä markkinariskeille (valuuttakurssiriski, korkoriski sekä kullin ja osakkeiden hintojen vaihtelusta johtuva riski) että luotto- ja likvidiysriskeille.

⁵ Eräitä riskienhallinnan käsitteitä on kuvattu tarkemmin tämän kertomuksen liitteessä 2.

Suomen Pankin johtokunta tekee sijoitustoiminnan riskien kannalta keskeiset päätökset. Näitä ovat rahoitusvarallisuuden kokonaismäärän, strategisen allokaation ja valuuttavarantoon liittyvien päätöksiensä lisäksi myös päätökset likvidivarallisuuden suuruudesta. Vuonna 2015 johtokunta ei muuttanut likvidivarallisuuden kokoa eikä rahoitusvarallisuuden määrää. Johtokunta tekee rahoitusvarallisuuden määrää koskevat päätökset eurojärjestelmän keskuspankkien keskinäisen nettorahoitusvarojen koskevan sopimuksen (Agreement on Net Financial Assets, ANFA) mukaisesti.

Valuuttakurssiriski on Suomen Pankin sijoitustoiminnan riskeistä merkittävin. Se aiheutuu siitä, että Suomen Pankki pitää keskuspankkitehtävien hoitamiseksi valuuttavarantoa. Suomen Pankki hajauttaa valuuttariskiään sijoittamalla Yhdysvaltain dollareiden lisäksi Englannin puntaan ja Japanin jeniin. Valuuttavarannon tavoite koko ja jakautuminen eri valuuttoihin arvioidaan Suomen Pankissa kolmen vuoden välein. Uusi arvio tehdään alkuvuodesta 2016. Suomen Pankki ei yleensä suojaa valuuttamääräisiä sijoituksia ja saamia valuuttakurssiriskiltä.

Valuuttamääräisten sijoitusten lisäksi Suomen Pankilla on euromääräistä sijoitusvarallisuutta. Rahoitusvarallisuus sijoitetaan pääasiassa korkosijoituksiin, mutta Suomen Pankin rahoitusvarallisuuteen kuuluu myös osakesijoituksia ja kultaa. Rahoitusvarallisuudesta valtaosa on sijoitettu lyhyisiin kiinteäkorkoisin joukkovelkakirjoihin, joiden keskimääräinen juoksuaika oli vuoden 2015 lopulla 1,7 vuotta.

Korkosijoituksiin liittyviä korkoriskejä pyritään hallitsemaan hajauttamalla sijoitukset useisiin eripituisiin velkakirjoihin. Eurovarallisuuden korkoriskierkkyyttä vähennettiin vuoden 2015 aikana. Korkoriskin hallinnassa Suomen Pankki käyttää mittarina ensisijaisesti ns. modifioitua duraatiota. Suomen Pankin korkosijoitusten modifioitu duraatio oli kertomusvuoden lopussa noin 1,7. Tämä luku tarkoittaa, että jos korot nousevat 1 prosentin, korkosijoitusten arvo laskee 1,7 %.

Luotto- ja likvidiysriskejä hallinnoidaan ja mitataan monin tavoin. Rahoitusvarallisuuden luottoriskiä hallinnoidaan luottokelpoisuusvaatimuksilla sekä limiiteillä. Suomen Pankki on mm. asettanut käyttämilleen vastapuolille ja sijoituskohteena olevien arvopapereiden liikkeeseenlaskijoille kriteerit, joilla pyritään varmistamaan vastapuolien ja liikkeeseenlaskijoiden riittävä luottokelpoisuus. Luottokelpoisuuden arvioinnissa hyödynnetään muun muassa luottoluokittajien antamia julkisia luottoluokituksia sekä markkinapohjaisia indikaattoreita. Sijoituksiin liittyvää luottoriskiä hallitaan lisäksi hajauttamalla sijoitukset asetettujen limiittien mukaisesti useille liikkeeseenlaskijoille ja vastapuolille. Sijoitusten kokonaisluottoriskiä mitataan ja seurataan erillisen luottoriski-VaR-menetelmän avulla. Likvidiysriskiä pyritään puolestaan hallitsemaan rajoittamalla sijoitusosuutta yksittäisten liikkeeseenlaskujen tai liikkeeseenlaskijan velan kokonaismäärän suhteen. Lisäksi mm. joidenkin instrumenttien maturiteetin pituudelle on rajoitteita.

Kullan riski arvioidaan erikseen, koska kullan arvonmuutostili kattaa erittäin suuren arvonlaskun.

Kansainvälisille osakemarkkinoille tehdyillä sijoituksilla pyritään hajauttamaan rahoitusvarallisuuden riskejä. Osakesijoitukset tehdään epäsuorina sijoituksina osakerahastojen kautta siten, että ne jakautuvat useille markkinoille ja useisiin yhtiöihin.

Rahapoliittiset operaatiot ja niihin sisältyvät riskit

Eurojärjestelmän rahapoliittiset operaatiot toteutetaan hajautetusti, mutta rahapoliittisten operaatioiden riskit ja tuotot jaetaan suurelta osin yhteisesti. Kunkin maan osuus määräytyy sen pääoma-avaimen mukaisesti.

Rahoitusoperaatiot toteutetaan vakavaraisten vastapuolien kanssa riittäviä vakuuksia vastaan. Näiden operaatioiden riskejä hallinnoidaan vakuuksiin sovellettavien aliarvostusten ja päivittäisen arvostuksen avulla.

Suomen Pankin vuosikertomuksessa vuodelta 2015 rahapoliittisia operaatioita kuvataan seuraavasti:

- Rahoitusoperaatiot vähenivät kertomusvuonna, ja niiden määrä yhteensä oli vuoden 2015 lopussa noin 559 mrd. euroa. Tästä oli perusrahoitusoperaatioita noin 89 mrd. euroa ja pitem-

pitäviä rahoitusoperaatioita noin 470 mrd. euroa. Kohdennetut pitkäaikaiset rahoitusoperaatiot (TLTRO) vastaavat luottoriskiltään tavallisia rahoitusoperaatioita, mutta ovat kiinteäkorkoisia.

- Katettujen joukkolainojen osto-ohjelmissa (covered bond purchase programmes, CBPP) ostetaan pankkien liikkeeseen laskemia enimmäkseen kiinteistö- ja julkisvakuudellisia arvopapereita. Jo päättyneiden osto-ohjelmien (CBPP1 ja CBPP2) koko oli vuoden lopussa noin 30 mrd. euroa, missä oli pienenemistä vuoden alun tilanteesta noin 27 %.
- Arvopaperimarkkinoita koskevassa ohjelmassa (Securities Markets Programme, SMP) on ostettu Espanjan, Irlannin, Italian, Kreikan ja Portugalin valtionvelkakirjoja. Syksyllä 2012 lopetetun osto-ohjelman koko pieneni erääntymisten vuoksi edelleen noin 15 %. Suomen Pankin pääoma-avaimen mukaiset osuudet velkakirjaohjelmasta maittain olivat kirjanpitoarvoltaan seuraavat: Espanja 469 milj. euroa, Irlanti 167 milj. euroa, Italia 1 104 milj. euroa, Kreikka 240 milj. euroa ja Portugali 215 milj. euroa.
- Laajennettu omaisuuserien osto-ohjelma (expanded asset purchase programme, EAPP) sisältää syksyllä 2014 aloitetut kolmannen katettujen joukkolainojen osto-ohjelman (CBPP3) ja omaisuusvakuudellisten arvopapereiden osto-ohjelman (asset-backed securities purchase programme, ABSPP) sekä maaliskuussa 2015 aloitetun julkisen sektorin velkapapereiden osto-ohjelman (public sector purchase programme, PSPP). Laajennetussa omaisuuserien osto-ohjelmassa eurojärjestelmä ostaa kuukausittain noin 60 mrd. euroa velkakirjoja vähintään maaliskuuhun 2017 asti.
- Julkisen sektorin velkapapereiden osto-ohjelman ostoista 80 % toteutetaan siten, että kansalliset keskuspankit vastaavat riskeistä. Tähän osuuteen kuuluvat valtionlainat ja valtiosidonnaiset lainat. Suomen Pankki ostaa ohjelmassa ennen kaikkea Suomen valtion velkakirjoja. Yhteisen riskin ostoja on 12 % ohjelmasta, ja tähän osuuteen kuuluvat yhteiseurooppalaisten laitosten lainat. Lisäksi EKP:n osuus ohjelmasta on 8 %. Julkisen sektorin velkapapereiden osto-ohjelman koko oli vuoden 2015 lopulla 491 mrd. euroa. Suomen Pankin taseessa oli osto-ohjelmaan kuuluvia Suomen valtion velkakirjoja ja valtiosidonnaisia lainoja vuoden lopulla noin 7,3 mrd. euroa.

Eurojärjestelmän rahapoliittisten operaatioiden kokonaismäärä kasvoi vuoden 2015 aikana noin 515 mrd. euroa (taulukko 1). Rahoitusoperaatioiden määrä pieneni noin 71 mrd. euroa, mutta rahapoliittisten osto-ohjelmien määrä kasvoi noin 586 mrd. euroa.

Taulukko 1. Rahapolitiikan operaatioiden määrä vuoden 2015 lopussa ja Suomen Pankin laskennallinen osuus niistä

Milj. euroa	Eurojärjestelmä	Suomen Pankin laskennallinen osuus*
Rahoitusoperaatiot	558 989	9 978
Katettujen joukkovelkakirjojen osto-ohjelmat	173 646	3 100
Arvopaperimarkkinoita koskeva ohjelma	122 952	2 195
Omaisuuksivakuudellisten arvopaperien osto-ohjelma	15 322	273
Julkisen sektorin velkapapereiden osto-ohjelma	491 215	8 768

* Laskennallinen osuus (1,785 %) koko eurojärjestelmän (ml. Euroopan keskuspankki) operaatioista.
Lähde: Suomen Pankki.

Taseen kokonaisriskit

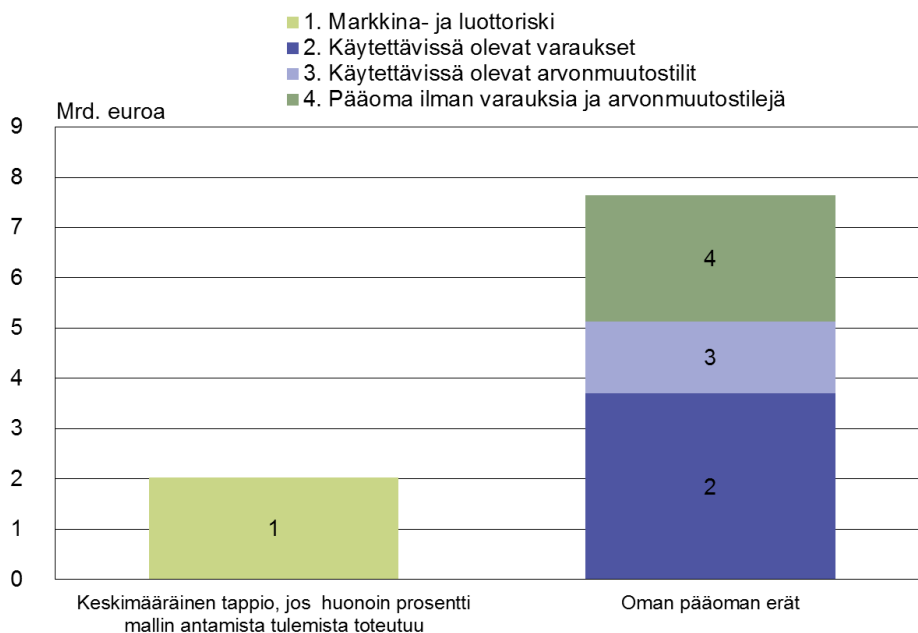
Suomen Pankissa hyödynnetään kokonaisriskien arvioinnissa mm. VaR-menetelmää tarkastelemalla kokonaisrahoitusriskeihin liittyvää VaR 99 prosentin tappioarviota (eli ns. VaR 99 % -lukua) sekä kokonaisrahoitusriskien ns. expected shortfall 99 prosentin tappioarviota (eli ns. ES 99 % -lukua). ES 99 prosentin tappioarvio on keskimääräisen (odotetun) tappion suuruus, jos huonoin 1 % vaihtoehtoista toteutuu (eli jos VaR 99 prosentin tappioarvio ylitetään).

Rahoitusvarallisuuden ja rahapolitiikan vuositason yhteenlasketut riskit olivat kertomusvuoden 2015 lopussa 2,0 mrd. euroa (pl. kullan riski) ES 99 prosentin tappioarviolla mitattuna (kuviot 11). Edellisvuotiseen verrattuna riskitaso muuttui vain hieman. Kuviossa 11 on esitetty oman pääoman erät ilman kullan arvonmuutostilejä.

Koska kullan arvonmuutostili kattaa yli puolet kullan arvosta, on sen riski laskettu erikseen. Kullan riski oli 0,7 mrd. euroa ja sen arvonmuutostili 1,1 mrd. euroa.

Kun kullan arvonmuutostilit lasketaan mukaan, Suomen Pankin koko oman pääoman määrä oli kertomusvuoden lopussa 9,0 mrd. euroa. Tästä kanta- ja vararahaston osuus oli 2,5 mrd. euroa, varausten osuus (ilman eläkevarausta) 3,7 mrd. euroa ja arvonmuutostilien osuus 2,8 mrd. euroa. Suomen Pankin riskipuskurit vahvistuivat kertomusvuonna.

Kuvio 11. Suomen Pankin kokonaisriskit ja oma pääoma 2015

Lähde: Suomen Pankki.

Koska tilastolliset mallit eivät anna täyttä kuvaa riskeistä, täydennetään riskiarviota skenaariolaskelmilla ja stressitesteillä, joiden avulla arvioidaan mahdollisten, mutta epätodennäköisten skenaarioiden aiheuttamia tappioita.

Lisätietoja Suomen Pankin riskienhallinnasta, kokonaismarkkinariskin mittaamisesta, riskitunnusluvuista ja Suomen Pankin sijoituksiin liittyvistä jakaumista vuonna 2015 löytyy Suomen Pankin vuosikertomuksesta.

Muita käsiteltyjä asioita

Pankkivaltuuston keskeisiä työskentelytapoja ovat Suomen Pankin johtokunnan kanssa käydyt kokouskeskustelut maailmantalouden, euroalueen ja Suomen taloudellisesta kehityksestä sekä EKP:n rahapolitiikasta ja euroalueen rahoitusjärjestelmästä.

Kertomusvuonna pankkivaltuuston kokouksissa pidettiin alustuksia ja käytiin keskusteluja monista eri teemoista. Kokouksissa käsiteltiin mm. kansainvälistä ja erityisesti euroalueella harjoitettua raha- ja talouspolitiikkaa, rahoitusmarkkinoiden vakaustilannetta, makrovakaushallinnon kehittymistä, EKP:n rahoitusmarkkinoilla toteuttamien toimien merkitystä taloudellisen kasvun kannalta, Euroopan talouden epävarmuuden jatkumista, Kreikan tilanteen kehittymistä maan talouden tervehdyttämisohjelman myötä, tulonjaon ja talouskasvun välistä suhdetta empiirisen tutkimuksen valossa, talouden pitkittynyttä hidastumista, öljyn hinnanlaskun makrotaloudellisia seurauksia ja rahamarkkinavaikutuksia, kehittyneiden talouksien murrosta, nousevien talouksien roolin kasvua, EU-tuomioistuimen ratkaisua rahapolitiikan suorien kauppajen ohjelmasta (OMT), keskuspankin asemaa, sen perusteita ja valvontaa, makrovakauden riskiarvioita, Kiinan rahoitusmarkkinoita, Venäjän taloutta sekä talous- ja rahaliiton kehittämistarpeita.

Pankkivaltuuston kokouksissa olivat esillä myös kotimainen talouspolitiikka ja siihen liittyvät tapahtumat. Käsiteltyjä teemoja olivat mm. Suomen talouden tilanne, Suomen kustannuskilpailukyky ja sitä parantavien toimien vaikutukset, hallituksen suunnittelemat leikkaukset, teollisuusperustan kaventuminen, ikärakenteen kehitys ja eläkerahoitus, rakennemuutoksen tärkeys, maahanmuutto ja sen vaikutukset työmarkkinoihin, Suomen asuntomarkkinoiden kehittyminen, makrovakausriskit ja -politiikka, makrovakausriskien seuranta Suomessa sekä pankkivalvonta Euroopassa.

Osa 2. Finanssivalvonta kertomusvuonna

Tässä osassa kuvataan yleisellä tasolla ja pääpiirteissään Finanssivalvonnan (Fiva) toimintaa ja EU:n finanssivalvontaa ja sen toteutusta kertomusvuonna. Kuvauksen painopiste on pankkivaltuuston toiminnassa ja sen toiminnan kannalta keskeisissä asioissa. Yksityiskohtaisemmin Finanssivalvonnan toimintaa kertomusvuonna on kuvattu sekä julkaisussa *Finanssivalvonnan toimintakertomus 2015* että Finanssivalvonnan johtokunnan pankkivaltuustolle antamassa kertomuksessa (*Johtokunnan kertomus pankkivaltuustolle Finanssivalvonnan toiminnasta 2015*). Nämä kertomukset on luettavissa Finanssivalvonnan verkkosivuilta.^{6, 7}

Lisätietoa Finanssivalvonnan tapahtumista ja toimintaympäristöstä löytyy myös monista muista julkaisuista ja raporteista.

Esimerkiksi Finanssivalvonnan laatima raportti *Valvottavien taloudellinen tila ja riskit* julkaistaan kaksi kertaa vuodessa (tyypillisesti loppukeväästä huhtikuussa ja alkusyksystä syyskuun lopulla). Finanssivalvonnan kaksi kertaa vuodessa tuottama *Pankki- ja vakuutussektorien vakavaraisuus* ilmestyy puolestaan normaalisti kesäkuun alussa ja marras- ja joulukuun vaihteessa. Nämä julkaisut ja katsaukset kuvaavat finanssisektorin tilaa kertomusvuonna. Uusimmat niistä tarjoavat ajankohtaista tietoa myös kertomusvuoden jälkeisistä tapahtumista. Ne ovat luettavissa Finanssivalvonnan verkkosivuilta.⁸

Lisäksi Suomen Pankki julkaisee vuosittain toukokuussa rahoitusjärjestelmän tilaa ja vakautta käsittelevän Rahoitusjärjestelmän vakaus -teemakokonaisuuden (www.eurojatalous.fi).⁹

2.1 Finanssivalvonnan tehtävät, pankkivaltuuston asema ja Finanssivalvonnan hallinto

Finanssivalvonnan tehtävät ja pankkivaltuuston asema

Finanssivalvonta toimii hallinnollisesti Suomen Pankin yhteydessä, mutta on päätöksenteossaan riippumaton siitä. Finanssivalvonnan toiminnan tavoitteena on finanssimarkkinoiden vakauden edellyttämä luotto-, vakuutus- ja eläkelaitosten ja muiden valvottaviksi säädettyjen vakaa toiminta, vakuutettujen etujen turvaaminen sekä yleinen luottamus finanssimarkkinoiden toimintaan (laki Finanssivalvonnasta, 1 §).

Pankkivaltuusto vastaa Finanssivalvonnan toiminnan yleisen tarkoituksenmukaisuuden ja tehokkuuden valvonnasta. Tarkoituksenmukaisuuden valvonnassa pankkivaltuusto arvioi, miten toiminnalle laissa säädetty tavoite on toteutunut. Toiminnan yleisen tehokkuuden valvonnassa pankkivaltuusto seuraa erityisesti henkilöstömäärän ja talousarvion yleistä kehitystä suhteessa tehtäviin sekä lainsäädännön tai markkinoiden kehityksestä johtuviin muutoksiin.

Pankkivaltuuston tehtävänä on nimittää Finanssivalvonnan johtokunta ja johtokunnan esityksestä johtaja.

Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008) 10 §:n mukaan Finanssivalvonnan johtokunta antaa pankkivaltuustolle vähintään kerran vuodessa kertomuksen Finanssivalvonnan toiminnalle asetetuista tavoitteista ja niiden toteutumisesta.

Finanssivalvonnan hallinto

Finanssivalvonnan toimintaa ohjaa johtokunta. Johtokunta asettaa erityiset tavoitteet Finanssivalvonnan toiminnalle ja päättää sen toimintalinjoista sekä ohjaa ja valvoo näiden tavoitteiden toteutumista ja

⁶ Ks. <http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Tiedotteet/Toimintakertomukset/>.

⁷ Ks. http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Tiedotteet/kertomus_pankkivaltuustolle/.

⁸ Ks. http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Tiedotteet/Analyytit_tutkimukset/.

⁹ EKP tuottaa kaksi kertaa vuodessa raportin, joka käsittelee euroalueen rahoitussektorin ja -markkinoiden toimintaympäristöä ja vakautta. Nämä Financial Stability Review -raportit ovat julkisia ja löytyvät EKP:n verkkosivuilta osoitteesta <http://www.ecb.europa.eu/pub/fsr/>.

toimintalinjojen noudattamista. Lisäksi johtokunta mm. käsittelee Finanssivalvonnan vuotuisen talousarvion ja alistaa sen Suomen Pankin johtokunnan vahvistettavaksi.

Finanssivalvonnan johtokunnan puheenjohtajana toimi Suomen Pankin johtokunnan varapuheenjohtaja *Pentti Hakkarainen*, varajäsenenään osastopäällikkö *Kimmo Virolainen* (15.12.2015 saakka) ja hänen jälkeensä osastopäällikkö *Katja Taipalus*. Varapuheenjohtajana toimi valtiosihteeri, kansliapäällikkö *Martti Hetemäki* valtiovarainministeriöstä, varajäsenenään lainsäädäntöneuvos, yksikön päällikkö *Tuija Taos* (1.5.2015 saakka) ja hänen jälkeensä neuvotteleva virkamies *Jaakko Weuro* 11.9.2015 alkaen. Johtokunnan muina jäseninä toimivat ylijohtaja *Outi Antila* sosiaali- ja terveysministeriöstä, varajäsenenään ylimatemaatikko *Mikko Kuusela*, sekä varatuomari *Pirkko Juntti* ja valtiot. toht. *Vesa Vihriälä*.

Finanssivalvonnan johtajana toimi varatuomari, ekonomi *Anneli Tuominen*.

Johtokunnan sihteerinä toimi kertomusvuonna Finanssivalvonnan johtava lakimies *Pirjo Kyyrönen*.

2.2 EU:n finanssivalvonta, pankkiunioni ja EKP:n toiminta pankkivalvojana

EU-maiden pankkiunioni koostuu kolmesta ns. pilarista:¹⁰

- yhteinen valvontamekanismi
- yhteinen kriisinratkaisumekanismi
- eurooppalainen talletussuojajärjestelmä.

Yhteisen valvontamekanismin ja yhteisen kriisinratkaisumekanismien perustana on ns. sääntökirja, jota noudatetaan kaikissa EU-maissa. Sillä tavoitellaan sääntelyn, valvonnan ja kriisinratkaisun yhdenmukaisuutta eri maissa.

Pankkiunionin ensimmäinen pilari – yhteinen valvontamekanismi: Kertomusvuosi 2015 oli yhteisen valvontamekanismin ensimmäinen toimintavuosi. Euroopan keskuspankin suorassa valvonnassa ovat kaikki euroalueella toimivat merkittävät luottolaitokset. Suomesta suorassa valvonnassa olivat kertomusvuoden aikana Nordea Pankki Suomi, OP Ryhmä, ja Danske Bank.¹¹ Suomessa Finanssivalvonta osallistuu merkittävien luottolaitosten valvontaan, valvontamekanismin päätöksentekoon sekä vastaa vähemmän merkittävien pankkien suorasta valvonnasta.

Yhteisen valvontamekanismin valvontaelin (Supervisory Board) valmistelee päätösluonnokset EKP:n neuvoston hyväksyttäväksi.¹² Suomesta valvontaelimeen osallistuvat Finanssivalvonnan johtaja, EKP:n erikseen nimeämä edustaja sekä Suomen Pankin edustaja.

Pankkiunionin muodostamisen myötä EKP:lle annettiin myös makrovakauseräpolitiikkaan liittyvää toimivaltaa pankkiunionin jäsenmaissa. EKP:llä on oikeus kiristää EU:n vakavaraisuusasetukseen ja -direktiiviin sisältyvien makrovakauserävälineiden käyttöä. EKP:n neuvosto tekee makrovakauseräpäätökset. EKP ja kansalliset keskuspankit yhdessä arvioivat rahoitusjärjestelmän heikkouksia ja häiriönsietokykyä EKP:n rahoitusvakauseräkomiteassa. Suomen Pankki valmistelee Finanssivalvonnan kanssa makrovakauseräpolitiikkaa koskevaa EKP-yhteistyötä. EKP:n neuvosto ja valvontaelin kokoontuvat säännöllisesti myös makrovakauseräfoorumissa, jonka keskusteluissa yhdistyvät pankkivalvonnan ja makrovakauserävalvonnan näkökulmat.

Pankkiunionin toinen pilari – yhteinen kriisinratkaisumekanismi: Yhteinen kriisinratkaisumekanismi koostuu EU:n yhteisestä kriisinratkaisuneuvostosta, yhteisestä kriisinratkaisurahastosta sekä kansallisista kriisinratkaisuviranomaisista. Kriisinratkaisumekanismi aloitti toimintansa täydessä laajuudessaan

¹⁰ Ks. *Suomen Pankin vuosikertomus 2015*, kehikko 4. Pankkiunionin instituutiot Suomessa, johon myös tämä alaluku perustuu: <http://www.suomenpankki.fi/fi/julkaisut/vuosikertomus/>.

¹¹ Vuoden 2016 alusta alkaen myös Kuntarahoitus on EKP:n suorassa valvonnassa.

¹² Jos EKP:n neuvosto ei määrittänyt kuluessa vastusta päätösluonnosta, se katsotaan hyväksytyksi.

juuri kertomusvuoden päätyttyä, tammikuun 2016 alusta. Yhteisen kriisinratkaisurahaston varat (n. 55 mrd. euroa) kartutetaan pankeilta kerättävillä vakauseräillä asteittain vuoteen 2024 mennessä. Pankkiunionin jäsenmaat ovat sopineet, että siirtymäaikana kukin jäsenmaa täydentää omalta osaltaan kriisinratkaisurahaston varoja, jos joudutaan tilanteeseen, jossa rahaston senhetkinen pääoma ei riitä kriisin selvittämiseen.

Kriisinratkaisumekanismi mahdollistaa pankkien ja sijoituspalveluyritysten kriisinratkaisun tilanteissa, joissa pankit joutuisivat vakaviin taloudellisiin vaikeuksiin yhteisestä pankkivalvonnasta huolimatta. Keskeisen periaatteen mukaan vaikeuksiin ajautuneen pankin taakanjaosta vastaavat ensisijaisesti pankin omistajat ja velkojat.

Suomen uusi kriisinratkaisuviranomainen, Rahoitusvakausvirasto, aloitti toimintansa kesällä 2015. Valtiovarainministeriö vastaa viraston tulosoikeudesta ja valvonnasta. Virastolla on neuvottelukunta, jonka tehtävänä on varmistaa viranomaisen välinen yhteistyö ja tiedonvaihto Rahoitusvakausviraston vastuulle kuuluvissa asioissa. Neuvottelukunta koostuu Rahoitusvakausviraston, valtiovarainministeriön, Suomen Pankin ja Finanssivalvonnan nimeämistä edustajista. Rahoitusvakausvirasto toimii Finanssivalvonnan ja Suomen Pankin yhteydessä. Virasto osallistuu EU:n kriisinratkaisumekanismien toimintaan yhteisessä kriisinratkaisuneuvostossa ja kriisinratkaisukollegioissa. Virasto hoitaa myös talletussuojaan liittyviä tehtäviä ja hallinnoi Talletussuojarahastoa.

Pankkiunionin kolmas pilari – eurooppalainen talletussuojajärjestelmä: Euroopan komissio teki marraskuussa 2015 esityksen uudeksi Euroopan laajuiseksi talletussuojajärjestelmäksi, joka pyritään toteuttamaan kolmessa vaiheessa vuoteen 2024 mennessä. Ehdotukseen sisältyy useita mekanismeja, joilla yhteisen talletussuojarahaston riskejä rajoitettaisiin, kunnes tavoitteena olevan täysin yhteisen talletussuojajärjestelmän edellytykset on saavutettu. Muiden pankkiunionin osien tavoin talletussuojajärjestelmä toimiessaan kasvattaisi rahoitusjärjestelmän kriisinsietokykyä ja heikentäisi kytköstä pankkien ja valtion ongelmien välillä.

Lisätietoa finanssivalvonnan kehityksestä ja tapahtumista löytyy seuraavista julkaisuista: *Suomen Pankin vuosikertomus 2015*, *Finanssivalvonnan toimintakertomus 2015* ja *Johtokunnan kertomus pankkivaltuustolle Finanssivalvonnan toiminnasta 2015*.

EU:n finanssivalvonnan ja pankkiunionin toimintaa kuvataan ja sivutaan myös tämän kertomuksen erityisteemakirjoituksissa (osa 3) *"Makrovakauseräpolitiikka Suomessa"*, *"Talletussuoja osana pankkiunionia"* ja *"Havaintoja yhteisen pankkivalvontamekanismin toiminnasta 2015"*.

2.3 Finanssivalvonnan toiminta kertomusvuonna

Finanssivalvonnan toiminnan tavoitteena on finanssimarkkinoiden vakauden edellyttämä luotto-, vakuutus- ja eläkelaitosten ja muiden valvottavien vakaa toiminta, vakuutettujen etujen turvaaminen sekä yleinen luottamus finanssimarkkinoiden toimintaan (laki Finanssivalvonnasta 1 §).

Finanssivalvonnan johtokunta on antanut kertomuksensa pankkivaltuustolle Finanssivalvonnan toiminnasta vuodelta 2015 (*Johtokunnan kertomus pankkivaltuustolle Finanssivalvonnan toiminnasta 2015*). Kertomuksessa 1) kuvataan finanssimarkkinoiden tilaa ja Finanssivalvonnan strategiaa, 2) kerrotaan, kuinka Finanssivalvonta on toiminnassaan ottanut huomioon pankkivaltuuston kertomuksen vuodelta 2014, 3) esitetään yhteenveto Finanssivalvonnan toiminnasta vuonna 2015 ja vuoden 2015 tavoitteiden toteutumisesta, 4) kuvataan finanssimarkkinoiden vuotuista kuulemistä sekä 5) esitetään arvio valvonnan muutoksista ja valvontamaksuista vuonna 2016.

Johtokunnan kertomuksessa pankkivaltuustolle on kuvattu tarkemmin mm. pankkivalvontaa EKP:n ohjauksessa, makrovakauserävalvontaa uutena tehtävänä, vakavaraisuussääntelyn (ns. Solvenssi II -sääntelyn) valmistelun saattamista päätökseen, työeläkeyhtiöiden työhyvinvointityön tarkastamista, Finanssivalvonnan puuttumista palveluntarjontaan, tarkastusten määrää ja raportoinnin kehittämistä ja Euroopan valvontayhteistyön prioriteettien päivittämistä.

Johtokunnan kertomuksessa todetaan, että Suomen finanssimarkkinoiden vakaus säilyi hyvänä huolimatta Suomen vaikeasta taloustilanteesta. Kertomuksessa todetaan asiasta mm. seuraavaa;

- "Pankkien tulokset kehitys ja kannattavuus paranivat edelliseen vuoteen verrattuna. Vaimea luotokannan kasvu ja matala korkotaso heikensivät pankkien korkokatteita. Arvopaperisidonnaisien tuottojen osuus tuotoista kasvoi. Tuottorakenne muuttui aiempaa riskiherkemmäksi. Tuloksia paransivat toiminnan tehostaminen ja kustannusten leikkaaminen. Järjestämättömien luottojen osuus pysyi pienenä, samoin kuin luotoista kirjatut arvonalentumiset. Kertyneet voitot ja muut omien varojen lisäykset kasvattivat vakavaraisuuspääomia. Riskipainotetut erät vähentyivät erityisesti ns. sisäisten riskimallien hyödyntämisellä. Näin vakavaraisuussuhteet paranivat edelleen."
- "Eläkeyhtiöiden sekä henki- ja vahinkovakuutusyhtiöiden tulokset kehitys heilahteli. Alkuvuonna keskeiset omaisuuslajit tuottivat erinomaisesti osakkeiden noustessa ja korkojen laskiessa. Tämän jälkeen ensin Kreikan ongelmat ja sitten Kiinan tilanteen epävarmuudet heikensivät samalla sijoitustuottoja. Vuoden viimeisellä neljänneksellä markkinakehitys oli kuitenkin niin hyvä, että eläke- ja vakuutussektorien sijoitustuotot päätyivät lopulta selvästi positiivisiksi."
- "Henki- ja vahinkovakuutussektorilla on yhtiökohtaisia eroja sekä tuottovaateissa että saavutetuissa tuotoissa. Osa yhtiöistä on jatkanut varautumista alhaisempiin tuottoihin ja laskenut tuottovaadetta vastuuvelan täydennyksin. Osakemarkkinoiden heilahtelu aiheutti vaihtelua myös eläke- ja vakuutussektorin vakavaraisuuteen. Työeläkesektorin keskimääräiset toteutuneet tuotot jäivät alle tuottovaateen."

Johtokunnan kertomus pankkivaltuustolle on saatavissa kokonaisuudessaan Finanssivalvonnan verkkosivuilta.¹³

Finanssivalvonnan toiminnan yleinen tarkoituksenmukaisuus ja tehokkuus johtokunnan kertomuksessa

Seuraavassa tarkastellaan johtokunnan kertomuksen perusteella Finanssivalvonnan toiminnan yleisen tarkoituksenmukaisuuden ja tehokkuuden toteutumista.

Kertomusvuonna Finanssivalvonta noudatti vuosiksi 2015–2017 päivitettyä strategiaansa. Merkittävimmät muutokset edelliseen strategiaan olivat Finanssivalvonnan roolin täsmentäminen euroalueen yhteisessä pankkivalvonnassa, toiminnan riskiperusteisuuden korostaminen ja viranomaisyhteistyön tarkentaminen.

Finanssivalvonnan strategiset tavoitteet ovat seuraavat: 1) finanssimarkkinoiden vakautta ja luottamusta uhkaavien ongelmien tehokas ennaltaehkäisy, 2) vahva asiantuntijuus eurooppalaisessa valvontajärjestelmässä, 3) toiminnan laadukkuus eurooppalaista kärkitasoa ja tehokkuus Pohjoismaiden parhaimmista, 4) oikeasuhtainen ja tasapuolinen sääntely sekä valvonta, ja 5) finanssipalveluiden ja -tuotteiden tarjonnan vastuullisuus Suomen finanssimarkkinoilla.

Finanssivalvonnan strategiset valinnat vuonna 2015 olivat puolestaan seuraavat: 1) riskiperusteisesti kohdennettu valvonta ja sääntely sekä tehokas toiminta, 2) valvottavien vahva riskinkantokyky ja laadukas hallinto sekä 3) korkealuokkainen asiakkaan- ja sijoittajansuoja.

Finanssivalvonnan johtokunnan mukaan keskeiset strategiset tavoitteet saavutettiin lähes suunnitellusti. Johtokunnan mukaan on tärkeää, että Euroopan valvontaviranomaisten vertaisarviointien ta- soissa, valvottavien antamassa tarkastuspalauteessa sekä henkilöstötutkimuksessa saavutettiin asetetut tavoitteet. Raportointijärjestelmien kehittämisessä Finanssivalvonta kertoo jääneensä tavoitteista. Sanktioiden käsittelyajat ovat edelleen alle tavoitetaso, mutta paranivat edellisvuotisesta.

Johtokunnan kertomuksessa on tarkemmin kuvattu tavoitteiden saavuttamista seuraavien tavoitteiden osalta: valvottavien vahva riskienkantokyky ja laadukas hallinto, korkealuokkainen asiakkaan- ja sijoittajansuoja, tuloksellinen valvoja- ja muu viranomaisyhteistyö ja toiminnan tehostaminen ja kehittäminen.

¹³ Ks. http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Tiedotteet/kertomus_pankkivaltuustolle.

Toiminnan yleisestä tarkoituksenmukaisuudesta Finanssivalvonnan johtokunnan kertomuksessa pankkivalvostolle on luvussa *"Finanssivalvonnan vuoden 2015 tavoitteiden toteutuminen"* todettu tavoitteiden toteutumisesta mm. seuraavaa:

"Finanssivalvonta ennakoi toiminnasuunnittelussaan sääntelyn ja toimialan rakenteiden muutoksia. Pitkän perspektiivin tarkastelussa vuoden 2009 alusta toteutettu Rahoitustarkastuksen ja Vakuutusvalvontaviraston yhdistäminen, jonka myötä Suomeen saatiin koko finanssisektoria valvova viranomainen, on osoittautunut hyväksi. [...]"

Finanssivalvonta on koko finanssialan kattavassa valvottavakentässä varautunut tapahtuviin muutoksiin erilaisten skenaarioiden ja niiden pohjalta laadittujen laskelmien avulla sekä ottanut nämä huomioon sekä toimintasuunnitelmissaan, budjetoinnissaan että rekrytoinnissaan. Rahoituspuolella muuttuessa näiden toimenpiteiden riittävyyden arviointi on kuitenkin tarpeen.

Laaja vastuu on mahdollistanut joustavuutta myös finanssialan valvonnan organisoinnissa. Vakuutussektorin valvontaan on panostettu. Kesällä 2014 tehtiin organisaatiomuutos. Sektorikohtaiset määräykset ja ohjeet sekä lisääntynyt vuoropuhelu toimialan kanssa ovat parantaneet työeläkevakuutussektorin, mutta myös henki- ja vahinkovakuutussektorien valvontaa.

Arvopaperimarkkinoiden valvonnassa hyödytään pankki- ja vakuutustoiminnan valvonnan kautta tulevasta osaamisesta.

Marraskuussa 2014 aloittanut euroalueen yhteinen pankkivalvonta alkoi Suomen osalta sujuvasti, sillä Finanssivalvonta oli vahvasti mukana jo suunnitteluvaiheessa. Suomalaisten työote on ollut rakentava, minkä vuoksi Finanssivalvonnan näkemyksiä on kuunneltu."

Toiminnan yleisestä tehokkuudesta kertomuksessa todetaan seuraavasti:

Finanssivalvonnan henkilökunnan määrä on näiden vuosien aikana pysynyt likimain ennallaan, jopa hieman laskenut huolimatta lukuisista uusista tehtävistä. Hallinnollisten, henkilöstö- ja talous- sekä sisäisten palveluiden yhteiskäytön lisäksi valvontaan on saatu tehokkuutta läheisellä viranomaisyhteistyöllä etenkin Suomen Pankin kanssa. Tuore esimerkki yhteistyöstä on kertomusvuonna aloitettu makrovakaushallinta."

Tehokkuuteen ("Toiminnan tehostaminen ja kehittäminen") liittyvästä tavoitteesta johtokunnan kertomuksessa todetaan vielä seuraavasti: "Finanssivalvonta käynnisti esitutkimuksen sähköisestä asiointipalvelusta ja pyrki tehostamaan raportointia ja analyysiä kehittämällä tietojärjestelmiä. Yhteisen pankkivalvonnan päätöksenteon valmistelun, sanktiovalmistelun ja Finanssivalvonnan määräys- ja ohjekoelman ylläpidon sisäisiä prosesseja selkeytettiin ja tehostettiin. Henkilöstön osaamista kartoitettiin ja järjestettiin ensimmäinen henkilöstölle suunnattu innovaatiokilpailu. Toiminnan tehostamisessa ja kehittämisessä panostetaan siihen, että toiminnan laatu on eurooppalaista kärkitasoa ja tehokkuus Pohjoismaiden parhaimmistoa."

Finanssimarkkinoiden rakennemuutokset

Nordea ilmoitti kertomusvuoden heinäkuussa aikovansa muuttaa konserninsa rakennetta siten, että Suomessa, Tanskassa ja Norjassa toimivat tytäryhtiöt muuttuisivat sivuliikkeiksi. Päätökset on ilmoitettu tehtävän maaliskuussa 2016, ja ne on ilmeisesti tarkoitus toteuttaa vuoden sisällä. Finanssivalvonnan johtokunnan kertomuksessa on tästä Nordean aikomuksesta on todettu seuraavasti:

- "...muutoksen vaikutuksia valvontatyöhön arvioitiin Finanssivalvonnassa sekä myös yhteistyössä EKP:n ja muiden pohjoismaisten viranomaisten kanssa."
- "Finanssivalvonta on jo useiden vuosien ajan tehnyt erilaisia skenaarioita ja laskelmia varautuen muutoksiin ja ottanut ne huomioon toimintasuunnitelmissaan, budjetoinnissaan ja rekrytoinneissa."

- "Nordean Suomen toimintojen valvontamaksut tulisivat laskemaan merkittävästi nykytasosta, sillä sivuliikkeen valvontamaksu on nykyainsäädännön mukaan 1/3 tytäryhtiön valvontamaksusta."

Lisäksi johtokunnan kertomuksessa todetaan seuraavasti: "Euroalueen yhteinen pankkivalvonta sekä finanssimarkkinoiden rakennemuutokset luovat paineita sopeuttaa Finanssivalvonnan toimintaa ja muutokset voivat pienentää valvontamaksukertymää. Lisäksi on otettava huomioon, että myös euroalueen yhteinen pankkivalvonta kerää valvontamaksuja, joilla kattaa toimintansa kustannukset."

Valtiovarainministeriössä on käynnissä lainsäädäntöhanke, jossa arvioidaan finanssimarkkinoiden valvontaa ja Finanssivalvonnan toiminnan rahoittamista koskevan lainsäädännön muutostarpeita.

2.4 Pankkivaltuuston käsittelemiä asioita ja esittämät arviot

Pankkivaltuuston arvio edellisestä kertomusvuodesta ja Finanssivalvonnan havainnot ja toimet sen johdosta

Finanssivalvonnan toiminnan yleistä tarkoituksenmukaisuutta pankkivaltuusto arvioi vuotta 2014 koskeneessa kertomuksessaan todeten, että toiminnalle laissa säädetty tavoite oli toteutunut. Finanssivalvonnan toiminnan yleisen tehokkuuden näkökulmasta pankkivaltuusto arvioi Finanssivalvonnan hoitaneen valvonnan alati muuttuvaa tehtäväkenttää tehokkaasti ja kustannuskehityksen kannalta tarkoituksenmukaisesti.

Pankkivaltuusto kehotti vuotta 2014 koskeneessa kertomuksessaan Finanssivalvontaa kiinnittämään huomiota seuraaviin seikkoihin¹⁴:

- 1) Jatkamaan EKP:n johdolla yhteisen valvontamekanismin kehittämistä ja vakiinnuttamista.

Finanssivalvonnan havainnot ja toimet:

- 2) EKP:n suorassa valvonnassa olevia suomalaispankkeja valvottiin Finanssivalvonnassa EKP:n johdolla ja EKP:n metodeja ja prosesseja noudattaen. Finanssivalvonnan johtaja osallistui euromaiden pankkeja koskevien valvontapäätösten ja yhteistä pankkivalvontaa koskevien linjausten tekoon EKP:n valvontaneuvostossa. Finanssivalvonnan keskeisenä tavoitteena yhteisen pankkivalvonnan kehittämisessä on valvontakäytäntöjen yhdenmukaistus maiden välillä. Panostamaan yhteistyöhön vuonna 2015 perustettavan Rahoitusvakausviraston kanssa.

Finanssivalvonnan havainnot ja toimet:

- Yhteistyö käynnistettiin tiiviillä tietojenvaihdolla ja yhteisin kokouksin. Rahoitusvakausvirastolle haettiin toimitila samaan rakennukseen Finanssivalvonnan kanssa.
- 3) Kiinnittämään huomiota makrovakausvälineiden käyttöön ja makrovakausvalvonnan prosessin kehittämiseen.

Finanssivalvonnan havainnot ja toimet:

- Makrovakauspäätösten valmistelu- ja päätösprosessi vakiinnutettiin vuoden aikana. Makrovakausraporttia kehitettiin saadun palautteen perusteella. Ensimmäinen makrovakauspäätös tehtiin maaliskuussa ja sen jälkeen neljännesvuosittain. Välineistä otettiin käyttöön kansallisesti merkittävien luottolaitosten vakavaraisuuspuskurit, ja joulukuussa Finanssivalvonnan johtokunta päätti aloittaa valmistelut asuntolainojen vakavaraisuuslaskennan riskipainojen korottamiseksi.

¹⁴ Ks. Johtokunnan kertomus pankkivaltuustolle Finanssivalvonnan toiminnasta 2015.

- 4) Varautumaan vakuutusyhtiöiden vakavaraisuuden arviointiin ja vastuuvelan laskentaan kohdistuvan valvontatyön lisääntymiseen.

Finanssivalvonnan havainnot ja toimet:

- Resurssien mukaisesti keskityttiin toiminnan tehostamiseen, tehtävien priorisointiin ja valvonnan laadun parantamiseen. Solvenssi II -sääntelyn eri osa-alueisiin ja kysymyksiin nimettiin vastuuhenkilöt ja osaamista kartutettiin kouluttautumisen avulla. Tehokkaana oppimismenetelmänä käytettiin opintopiirejä, joissa keskeisistä valvonnan kysymyksistä keskustellaan esim. Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomaisen (EIOPA) työryhmätyöskentelyyn osallistuneen asiantuntijan johdolla.
- 5) Ottamaan omalta osaltaan huomioon talousvaliokunnan mietinnössään [Ta/VM 12/2014] esittämän havainnon Finanssivalvonnan toiminnan tarkoituksenmukaisesta organisoinnista ja resursoinnista.

Finanssivalvonnan havainnot ja toimet:

- Finanssivalvonta arvioi organisaationsa toimivuutta jatkuvasti huomioiden sekä yhteisen pankkivalvonnan vaatimukset että finanssimarkkinoiden muutokset.
- Kansalliset valvojat tekevät yhteisen pankkivalvonnan työstä edelleen merkittävän osan, vaikka toimivaltainen pankkivalvoja euroalueella on EKP. Tämä muutos on lisännyt valvonnan intensiteettiä, sillä EKP edellyttää lisäpanostuksia kansallisilta valvojilta. Finanssivalvonnalle on säädetty uusia tehtäviä: tiedonkeruu, tietojen laadunvarmistus ja osallistuminen valvonta-neuvoston päätöksentekoon.

Muita käsiteltyjä asioita

Pankkivaltuusto keskusteli kertomusvuoden aikana Finanssivalvonnan toimialaa koskevien ajankohdaiskatsausten pohjalta mm. Euroopan finanssisektorin merkittävimmistä riskeistä, makrovakauserityksistä ja sen toimijoista, makrovakauserityksen kehittämisestä, Suomessa sovelletuista makrovakauserityksistä, yhteisestä valvontamekanismista (SSM) ja sen vaikutuksista Finanssivalvonnan toimintaan, Finanssivalvonnan valvottavien tilasta Suomessa sekä vakuutussektorin sääntelyuudistuksista. Lisäksi keskusteltiin Finanssivalvonnan tehtävistä, organisaatiosta sekä Suomen Pankin ja Finanssivalvonnan yhteistyöstä. Keskustelua käytiin myös Suomen asuntomarkkinoista ja peruspankkipalveluiden saatavuudesta ja hinnoittelusta sekä Nordean tytäryhtiön Nordea Pankki Suomen muuttumisesta Ruotsin Nordean sivuliikkeeksi.

Pankkivaltuuston arvio Finanssivalvonnan toiminnasta kertomusvuonna

Finanssivalvonnan johto on antanut pankkivaltuustolle johtokunnan kertomuksen Finanssivalvonnan toiminnasta vuodelta 2015 sekä julkaissut Finanssivalvonnan toimintakertomuksen. Näiden kertomusten, pankkivaltuuston kokouksissa käytyjen keskusteluiden ja muiden saamiensa tietojen pohjalta pankkivaltuusto arvioi seuraavaa:

Finanssivalvonnan toiminnan yleinen tarkoituksenmukaisuus

Finanssivalvonnan toiminnan yleisen tarkoituksenmukaisuuden osalta pankkivaltuusto arvioi, että Finanssivalvonnan toiminnalle laissa säädetty tavoite on toteutunut.

Pankkivaltuusto pitää Finanssivalvonnan itselleen asettamia strategisia tavoitteita ja valintoja tarkoituksenmukaisina.

Finanssivalvonnan toiminnan yleinen tehokkuus

Finanssivalvonnan toiminnan yleisen tehokkuuden näkökulmasta pankkivaltuusto arvioi, että Finanssivalvonta on hoitanut valvonnan jatkuvasti muuttuvaa tehtäväkenttää tehokkaasti ja kustannuskehityksen kannalta tarkoituksenmukaisesti.

Pankkivaltuusto kehottaa Finanssivalvontaa kiinnittämään huomiota seuraaviin seikkoihin:

- Jatkamaan EKP:n johdolla tehtävän yhteisen valvontamekanismin (SSM) kehittämistä ja vakiinnuttamista.
- Kehittämään ja vakiinnuttamaan makrovakaussvalvontaa yhteistyössä Suomen Pankin ja valtiovarainministeriön kanssa.
- Jatkamaan panostusta analyysi- ja kriisinhallintatyöhön ja edelleen varautumaan ja valmistautumaan erilaisiin häiriötilanteisiin yhdessä muiden viranomaistahojen kanssa.
- Arvioimaan ja ottamaan toiminnassaan huomioon sen, kuinka euroalueen yhteinen valvontamekanismi (SSM) sekä finanssimarkkinoiden rakennemuutokset vaikuttavat Finanssivalvonnan toimintaan.
- Seuraamaan ja osaltaan varmistamaan, että peruspankkipalveluiden saatavuus ei vaarannu pankkisektorin rakennemuutosten ja toimintamallien kehityksen myötä.

Pankkivaltuusto odottaa, että valtiovarainministeriön käynnistämän lainsäädäntöhankkeen myötä finanssimarkkinoiden valvonnan ja Finanssivalvonnan toiminnan tarkoituksenmukainen rahoitus turvataan. Pankkivaltuusto pitää tärkeänä, että kukin finanssisektorin toimija osallistuu tasapuolisella tavalla niiden valvontakustannusten kattamiseen, joita sen toiminnan valvonta edellyttää.

Osa 3. Erityisteemat

Tämän osan kirjoitukset on laadittu yhteistyössä Suomen Pankin (teemakirjoitukset #1–#4) ja Finanssivalvonnan asiantuntijoiden (teemakirjoitus #5) kanssa.

Teemakirjoitus #1. Euroopan keskuspankin keskeiset rahapoliittiset toimet vuonna 2015

Euroopan keskuspankin (EKP) neuvoston keskeisiä rahapoliittisia toimia vuonna 2015 olivat laajennetun omaisuuserien osto-ohjelman käynnistäminen, talletuskorkojen laskeminen yhä enemmän negatiiviseksi sekä rahapolitiikan tulevaa mitoitusta koskeva ennakkoiva viestintä.¹

Kertomusvuotta edeltäneen vuoden 2014 aikana euroalueen talouskehitys heikkeni, inflaatio hidastui ja inflaatio-odotukset vaimenivat. Uhka pitkittyneestä hyvin hitaan inflaation kaudesta ja jopa deflaatiosta eli hintojen laaja-alaisesta laskusta taloudessa kasvoi. Tästä syystä EKP:n neuvosto päätti tammikuussa 2015 lisätä rahapoliittista elvytystä laajentamalla omaisuuserien osto-ohjelman koskemaan myös julkisen sektorin velkakirjoja. Euroalueen talouskasvun positiivinen käänne vahvistui pitkin vuotta. Silti kesällä alkanut epävarmuus, öljyn hinnan aleneminen ja maailmantalouden näkymien heikkeneminen saivat inflaatio-odotukset uudestaan vaimenemaan. Joulukuussa 2015 EKP:n neuvosto päätti edelleen keventää rahapolitiikkaansa. Talletuskorko laskettiin vielä negatiivisemmaksi ja laajennetun omaisuuserien osto-ohjelman kestoja pidennettiin.

Osto-ohjelma laajennettiin julkisen sektorin arvopapereihin

EKP:n neuvosto oli jo loka-marraskuussa 2014 aloittanut omaisuuserien osto-ohjelmat, joihin kuuluivat omaisuusvakuudellisten arvopaperien ja katettujen joukkolainojen ostot. Tammikuussa 2015 neuvosto päätti laajentaa ostot kattamaan myös euroalueen valtioiden, valtiosidonnaisten laitosten ja yhteiseurooppalaisten laitosten liikkeeseen laskemat joukkolainat.² Julkisen ja yksityisen sektorin omaisuuseriä päätettiin hankkia kuukausittain yhteensä 60 mrd. eurolla maaliskuusta 2015 alkaen. Ostoja ilmoitettiin jatkettavan ainakin syyskuuhun 2016 saakka ja tarvittaessa myös sen jälkeen, mikä kasvatti ostojen yhteismäärän vähintään 1 140 mrd. euroon.

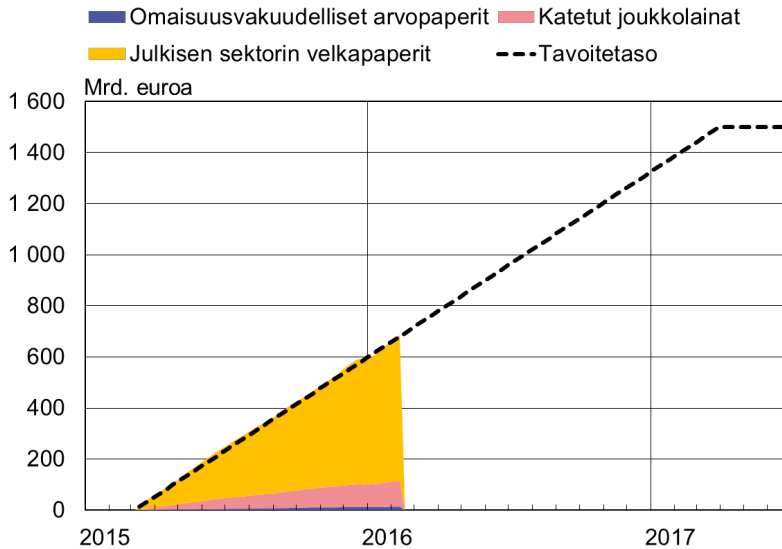
Valtioiden joukkolainoja ostetaan jälkimarkkinoilta ns. pääoma-avaimen mukaisessa suhteessa eli suhteessa kunkin jäsenmaan kokoon. Kansalliset keskuspankit ostavat lähtökohtaisesti oman maansa velkakirjoja. Ostokohteena ovat euromääräiset, vakavaraiset investointiluokan arvopaperit, joiden juoksu-aika on 2–30 vuotta. Lisäksi linjattiin, ettei eurojärjestelmällä saa olla hallussaan enempää kuin 25 % yksittäisen liikkeeseenlaskijan joukkolainoista ja korkeintaan 33 % kustakin liikkeeseenlaskusta. Syyskuun kokouksessa emissiokohtaisen omistussuuden ylärajaa nostettiin 25 prosentista 33 prosenttiin, lukuun ottamatta tilanteita, joissa eurojärjestelmä saattaisi muodostaa yhteistoimintalausekkeiden käytön estävän määrävähemmistön.

Joulukuussa 2015 EKP:n neuvosto päätti pidentää laajennettua osto-ohjelmaa. Kuukausittaisia 60 mrd. euron ostoja päätettiin jatkaa kuudella kuukaudella ainakin maaliskuuhun 2017 saakka. Näin osto-ohjelman koko kasvaa ainakin 1 500 mrd. euroon (kuvio 1). Osto-ohjelma laajennettiin kattamaan myös alue- ja paikallishallinnon liikkeeseen laskemat jälkimarkkinakelpoiset arvopaperit, mikä kasvatti ostettavien arvopaperien joukkoa. Arvopaperiostojen määrää kasvattaa myös päätös, jonka mukaan ohjelmassa ostettujen arvopaperien erääntyessä takaisin maksettava pääoma sijoitetaan uudelleen. Kun osto-ohjelmaa ei ostojen päätyttyä heti pureta, vaan jatketaan erääntyvän pääoman sijoittamista, rahapolitiikan mitoitus pysyy kevyenä pidempään ja pitää kauemmin yllä suotuisaa likviditeettitilannetta.

¹ Epätavanomaisista rahapoliittisista välineistä tarkemmin, ks. Jarmo Kontulaisen ja Tuomas Välimäen (2015) kirjoitus sivustolla Eurojatalous.fi: <http://www.eurojatalous.fi/fi/2015/1/finanssikriisi-muutti-rahapolitiikan-valineita-mutta-ei-tavoitteita/>.

² Laajennetusta omaisuuserien osto-ohjelmasta tarkemmin, ks. esim. EKP:n Talouskatsauksessa 1/2015 (englanniksi), <http://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/ecbu/eb201501.en.pdf>.

Kuvio 1. Laajennettu osto-ohjelma: ennakoitu kasvu maaliskuuhun 2017 mennessä

Lähteet: Euroopan keskuspankki ja Macrobond.

Talletuskorko laskettiin yhä enemmän negatiiviseksi joulukuussa

Talletuskorko oli syyskuussa 2014 laskettu ensimmäisen kerran negatiiviseksi eli $-0,20$ prosenttiin. Joulukuussa 2015 talletuskorkoa laskettiin vielä yhden kymmenyksen verran eli $-0,30$ prosenttiin. Sekä perusrahoitusoperaatioiden korko ($0,05\%$) että maksuvalmiusluoton korko ($0,30\%$) jätettiin joulukuussa ennalleen. Kriisin alusta euroalueen pankeilla on ollut huomattavasti vähimmäisvarantovaatimusta enemmän talletuksia kansallisissa keskuspankeissa. Tästä syystä perusrahoitusoperaatioiden korko, eli se korko, jolla pankit saavat lainaa EKP:ltä täyttääkseen pakollisen vähimmäisvarantovaatimuksensa, on käytännössä menettänyt asemansa EKP:n ohjauskorkona. Se osa pankkien talletuksista, joka ylittää vähimmäisvarantovaatimuksen, on talletettu keskuspankkitileille yön yli -talletuksina. Näille talletuksille EKP maksaa talletuskorkoa, joka on siis tällä hetkellä negatiivinen. Talletuskorko toimiikin nykytilanteessa EKP:n kannalta ohjauskorkona siksi, että se laskee pankkien välisiä korkoja ja siten lyhyimpiä markkinakorkoja ja heijastuu myös pitempiin rahamarkkinakorkoihin.

Negatiivisella talletuskorolla pienennetään juoksuajaltaan lyhyiden sitoumuksien tuottoja samalla kun laajennetulla osto-ohjelmalla pyritään supistamaan juoksuajaltaan pidempien velkakirjojen tuottoja. Alhainen nimellinen korkotaso laskee sen ja inflaation erotuksena laskettavaa reaalikorkoa ja piristää talouden toimeliaisuutta. Koska korko pankkien välisillä markkinoilla on talletuskorkoa hieman suurempi, negatiivinen talletuskorko kannustaa samalla ylijäämäisiä pankkeja lainaamaan likviditeettiä alijäämäisille pankeille, sen sijaan, että ne tallettaisivat sen keskuspankkiin.

Ennakoiva viestintä osana rahapoliittista ohjausta

Keskeinen osa tammikuun 2015 rahapoliittisia päätöksiä oli ennakoiva viestintä, jossa laajennettu osto-ohjelma sidottiin EKP:n inflaatiotavoitteeseen. Arvopaperiostoja ilmoitettiin jatkettavan, kunnes EKP:n neuvosto katsoo inflaatiotavoitteen palautuvan kestävästi tavoitteen mukaiseksi eli lähelle 2% prosenttia, mutta sen alle keskipitkällä aikavälillä. Tämän lisäksi EKP:n neuvosto viesti kertomusvuoden kuluessa useaan otteeseen tekevänsä EKP:n mandaatin rajoissa kaiken tarvittavan palauttaakseen inflaatio- ja talouskehityksen toivotulle uralle. Tässä viestinnässä korostettiin jatkuvasti laajennetun osto-ohjelman joustavuutta: ohjelman kokoa, kohdentumista ja kestoa voidaan tarpeen mukaan muuttaa.

EKP:n neuvoston rahapoliittikkakokousten avoimuutta lisättiin tammikuusta 2015 lähtien selontekojen julkistuksella. Selonteissa kuvataan tiiviisti neuvoston jäsenten kokouksissaan käymä rahapoliittinen

keskustelu. Selontekojen tavoitteena on päätösten taustojen selvittäminen ja entistä kattavamman kuvan antaminen siitä, millaiseksi EKP:n neuvosto arvioi vallitsevan ja tulevan talouskehityksen.

Teemakirjoitus #2. Rahapolitiikan välittyminen Suomen talouteen

Rahapolitiikan välittymismekanismeilla tarkoitetaan laajasti taloudellisia mekanismeja, joiden kautta rahapolitiikka välittyy makrotaloudelliseen kehitykseen, eli sitä, miksi ja kuinka paljon lainakorot, inflaatio ja taloudellinen aktiivisuus muuttuvat rahapolitiittisten toimenpiteiden myötä.

Rahapolitiittisista toimenpiteistä tärkeimpiä ovat keskeisten rahapolitiikan ohjauskorkojen muutokset. Euroopan keskuspankin neuvosto päättää 6 viikon välein keskeisistä ohjauskoroista. Näillä koroilla vaikutetaan lyhyisiin ja pitkiin rahamarkkinakorkoihin, pankkien varainhankinnan hintaan ja viime kädessä kotitalouksien ja yritysten talletus- ja lainakorkoihin. Loppuvuodesta 2008 lähtien finanssikriisin levittyä reaali talouteen ja inflaation hidastuessa merkittävästi keskuspankit ovat alentaneet ohjauskorot nollan tuntumaan tai jopa sen alle. Nimelliskorkojen nolларajan lähestyessä keskuspankkien rahapolitiikan instrumenttivalikoima on kasvanut, ja rahapolitiikkaa on alettu harjoittaa entistä enemmän epätavanomaisin keinoin. Näihin kuuluvat laajat arvopaperien osto-ohjelmat, pitkäaikaiset jälleenrahoitusoperaatiot sekä ennakoiva viestintä.

Tässä kirjoituksessa tarkastellaan tavanomaisen rahapolitiikan välittymismekanismeja eli sitä, miten Euroopan keskuspankin korkomuutokset välittyvät Suomen makrotalouteen. Epätavanomaisen rahapolitiikan välittymistä Suomen talouteen on analysoitu Euro & talous -lehden 3/2015 artikkelissa "Suomi hyötyy eurojärjestelmän arvopaperiostoista" (www.eurojatalous.fi).

Taloustieteen näkemyksiä rahapolitiikan välittymismekanismista

Moderneissa taloustieteellisissä rahapolitiikkamalleissa korkomuutokset välittyvät makrotalouteen niin sanotun intertemporaalisen kanavan kautta.¹ Tällä tarkoitetaan kahta asiaa. Ensinnäkin kun korko nousee, kotitaloudet lisäävät säästämistä ja vähentävät velanottoa. Näin kulutuksen kasvu hidastuu. Toiseksi koron nousu lisää myös yritysten rahoituskustannuksia ja vähentää yksityisiä investointeja. Olennaista tässä välittymismekanismeissa on, kuinka nopeasti ohjauskoron muutokset näkyvät kotitalouksien ja yritysten lainakoroissa. Suomessa korkomuutosten läpimeno on ollut varsin nopeaa, koska suurin osa kotitalouksien ja yritysten lainoista on vaihtuvakorkoisia. Toinen keskeinen tekijä rahapolitiikan välittymisessä on se, kuinka voimakkaasti kotitaloudet ja yritykset reagoivat korkomuutoksiin ylipäätään.

Intertemporaalisen kanavan lisäksi korkomuutokset välittyvät makrotalouteen myös epäsuoran, niin sanotun yleisen tasapainon vaikutuksen kautta. Koron nousu supistaa kotimaista kysyntää, mikä puolestaan pienentää työn kysyntää yritys sektorilla ja kotitalouksien palkkatyöstä saamia tuloja. Tämä vähentää kulutusta entisestään.

Tyypillisissä rahapolitiikan malleissa rahapolitiikan intertemporaalista kanavaa on kuitenkin pidetty tärkeimpänä. Uudemmassa kirjallisuudessa on alettu kiinnittää huomiota enemmän myös yleisen tasapainon epäsuoraan vaikutukseen.² Epäsuoran kanavan merkitys näyttäisi olevan sitä suurempi, mitä enemmän kotitaloudet pitävät hallussaan epälikvidiä rahoitusvarallisuutta, kuten asuntoja, tai mitä merkittävämpi osuus kotitalouksista on rahoitusrajoitteisia. Tällaisten kotitalouksien kulutus ei reagoi voimakkaasti pieniin korkoliikkeisiin intertemporaalisen kanavan kautta, ja samalla kuitenkin kulutuksen tulojousto voi olla suuri.³ Jos korkomuutokset näkyvät työn kysynnässä riittävän voimakkaasti, suuri kulutuksen tulojousto tarkoittaa, että korkomuutokset välittyvät voimakkaasti myös kotimaiseen kysyntään.

¹ Ks. esim. Christiano, L. – Eichenbaum, M. – Evans, C. L. (2005) Nominal Rigidities and the Dynamic Effects of a Shock to Monetary Policy. *Journal of Political Economy*, vol. 113(1), s. 1–45.

² Ks. esim. Kaplan, G. – Moll, B. – Violante, G. (2016) Monetary Policy According to HANK. Mimeo, Princeton University.

³ Suomalaisella aineistolla tehtyjen kulutusfunktioestimointien perusteella näyttäisi siltä, että kotitalouksien taloudellinen liikkumavara säätelee voimakkaasti kulutuksen reaktioita tulojen muutoksiin. Ks. Kilponen, J. – Mäki-Fränti, P. – Kinnunen, H. (2015) Suomi harmaantuu – heikkeneekö rahapolitiikan teho? Ks. <http://www.eurojatalous.fi/fi/2015/5/suomi-harmaantuu-heikkeneeko-rahapolitiikan-teko/>.

Suomen kaltaisessa avotaloudessa korkomuutokset välittyvät kotimaiseen talouskehitykseen myös toisen epäsuoran kanavan kautta. Eurojärjestelmän ohjauskoron nousu vaimentaa kokonaiskysyntää koko euroalueella, mikä puolestaan vähentää Suomen vientikysyntää. Vientikysynnän supistuminen heikentää vientiä, investointeja ja työllisyyttä. Viime kädessä tämä välittyy heikomman tulokehityksen myötä myös kotimaiseen kulutukseen erityisesti, jos rahapolitiikan epäsuora kanava on merkittävä.

Kasvun hidastumisen myötä korkojen nousu välittyy myös hintakehitykseen eli inflaatioon. Moderneissa makromalleissa kasvun ja inflaation välistä yhteyttä mallinnetaan niin sanotun odotuksilla täydennetyn Phillipsin käyrän avulla.⁴ Tämä käyrä kuvaa inflaation ja kokonaiskysynnän välistä suhdetta. Tässä relaatiossa inflaation ja kokonaiskysynnän välillä on positiivinen riippuvuus.

Kun koron nousu vaimentaa kokonaiskysyntää, tämän relaation perusteella myös inflaatio hidastuu väliaikaisesti.

Talusteoriasta käytäntöön

Rahapolitiikan korkokanavan toimintaa ja rahapolitiikan välittymistä makrotalouteen voidaan tutkia rakenteellisten ns. dynaamisten yleisen tasapainon mallien avulla. Toisena vaihtoehtona ovat ns. vektori-autoregressiiviset mallit. Molempiin lähestymistapoihin liittyy vahvuuksia ja heikkouksia. Rakenteelliset yleisen tasapainon mallit mahdollistavat rahapolitiikan välittymismekanismin teoreettisen kuvailun, mutta empiiriset vektori-autoregressiiviset mallit ovat toisaalta taas hieman joustavampia, koska ne eivät edellytä välittymismekanismin yksityiskohtaista mallintamista. Molemmissa lähestymistavoissa hyödynnetään vahvasti makrotaloudellisia aikasarja-aineistoja, kun malleja sovitetaan empiirisiin havaintoihin.

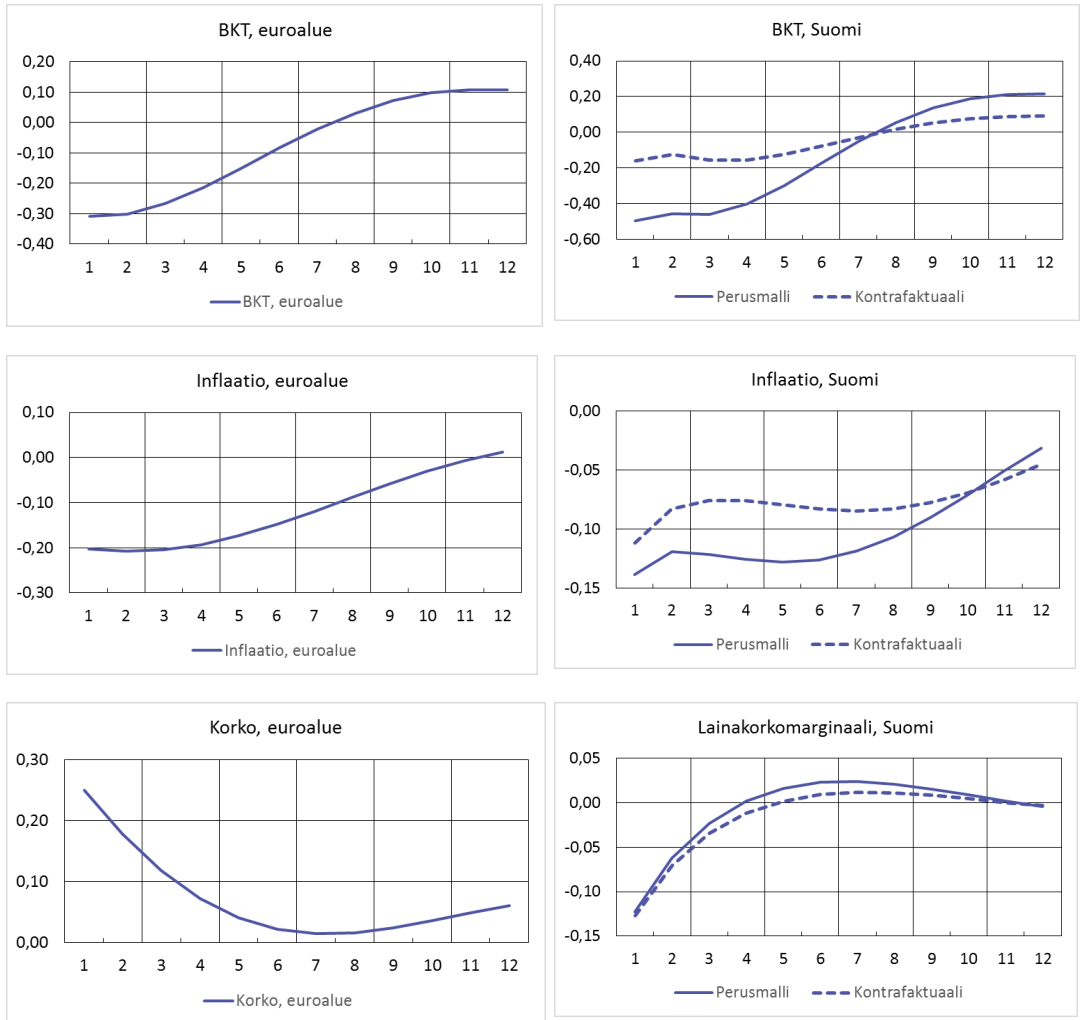
Miten rahapolitiikka sitten välittyy Suomen talouteen? Seuraavassa käydään läpi empiirisiä vektori-autoregressiivisen mallin avulla tuotettuja tuloksia. Mallia ei tässä yhteydessä kuvata tarkemmin, mutta se koostuu pienestä euroalueen talouden mallista ja Suomen talouden mallista.⁵

Ns. impulssivasteiden avulla voidaan tarkastella, miten euroalueen lyhyen koron nousu vaikuttaa euroalueen ja Suomen talouteen (kuvio 1). Tarkastelu on tässä toteutettu estimoidun vektori-autoregressiivisen mallin avulla ja olettaen, että kolmen kuukauden euriborkorko nousee 25 peruspistettä eli 0,25 prosenttiyksikköä. Havaitaan, että koron nousun vaikutus bruttokansantuotteeseen on Suomessa hieman suurempi kuin euroalueella. Jos lyhyet korot nousevat oletetulla tavalla 0,25 prosenttiyksikköä, BKT:n kasvu hidastuu Suomessa tämän seurauksena noin 0,5 prosenttiyksikköä. Vastaavasti inflaatio reagoi Suomessa selvästi maltillisemmin. Euroalueen koron noususta noin puolet välittyy jotakuinkin välittömästi yritysten ja kotitalouksien lainakorkoihin, ja loput vaikutuksesta menee läpi noin vuodessa. Tämä näkyy lainakorkomarginaalin – lainakoron ja lyhyen markkinakoron välisen eron – reaktiossa.

⁴ Suomen Pankissa Phillips-käyrästä on tehnyt tutkimusta erityisesti Maritta Paloviita. Ks. esim. Paloviita, M. (2006) Inflation dynamics in the euro area and the role of expectations. *Empirical Economics*, Volume 31, Number 4, 847–860, sekä Paloviita, M. (2008) Comparing alternative Phillips curve specifications: European results with survey-based expectations. *Applied Economics*, Volume 40, Issue 17, 2259–2270. Ks. myös Oinonen, S. – Paloviita, M. (2014) Updating the euro area Phillips curve: the slope has increased. Bank of Finland Discussion Paper No. 31.

⁵ Tarkastelun esikuvana on malli, joka on esitelty artikkelissa Gulan, A. – Haavio, M. – Kilponen, J. (2014) Kiss Me Deadly: From Finnish Great Depression to Great Recession. Bank of Finland Discussion Papers 24/2014. Tässä artikkelissa on kuvailtu myös mallin estimointimetodologiaa tarkemmin.

Kuvio 1. Korkosokin välittyminen euroalueella ja Suomessa

Lähde: Suomen Pankin laskelmat.

Tulokset kertovat myös, että muutokset euroalueen rahapolitiikassa välittyvät Suomen talouteen paitsi suoran korkokanavan kautta myös epäsuorasti euroalueen reaalitalouden kehityksen kautta. Harmaalla katkoviivalla ("kontrafaktuaali") on kuvattu Suomen talouden reaktiota koron 0,25 prosenttiyksikön nousuun ("korkosokkiin") tapauksessa, jossa euroalueen BKT:n kautta tuleva vaikutus Suomen talouteen on eristetty pois.

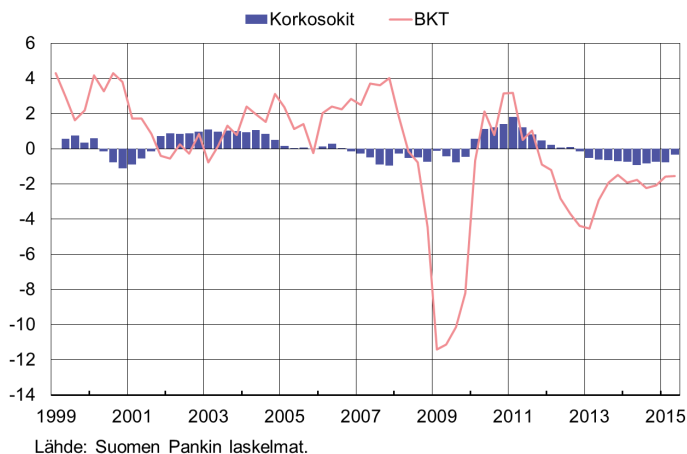
Ilman euroalueen BKT:n kautta välittyvää vaikutusta koron nousun vaikutus Suomen talouteen jää pienemmäksi. Vaatimattomampi BKT:n reaktio näkyy myös siinä, että inflaatio hidastuu vähemmän. Tulos ei ole yllättävä, sillä Suomi on avoin talous ja riippuvainen euroalueen kysynnästä.

Kuinka paljon ennakoimattomat koron muutokset selittivät BKT:n mennyttä kehitystä?

Mielenkiintoinen kysymys on myös, missä määrin ennakoimattomat korkomuutokset (teknisemmin: korkosokit) ovat vaikuttaneet Suomen BKT:n kasvuun menneinä vuosina. Tätä kysymystä voidaan tarkastella niin sanottujen sokkikontribuutiolaskelmien avulla.

Seuraavassa tarkastellaan (kuvio 2), kuinka korkojen ennakoimattomat muutokset (kuvion 2 siniset pylväät) ovat vaikuttaneet Suomen BKT:n kasvuun vuoden 1999 toisen neljänneksen ja vuoden 2015 toisen neljänneksen välisenä aikana. Nämä ns. korkosokkien vaikutukset on laskettu hyödyntämällä estimoitua rakenteellista vektoriautoregressiivistä mallia, joka on sovitettu kyseisen ajanjakson (1999/II–2015/II) tilastoaineistoon.

Kuvio 2. Ennakoimattomien korkomuutosten vaikutus Suomen BKT:n kasvuun

Tarkastelun perusteella voidaan sanoa, että ennakoimattomat koron muutokset selittävät varsin pienen osan Suomen BKT:n kasvun vaihteluista. Tämä implikoi sitä, että muut kansainväliset ja kotimaiset kysyntä- ja tarjontahäiriöt selittävät valtaosan BKT:n kasvun vaihteluista. Finanssikriisiin aikana ja kaksoistaantumien jälkeen ennakoimattomat koron muutokset ovat vaikuttaneet kasvuun negatiivisesti. Tämä saattaa kuvastaa sitä, että koron ja talouden historiallisen kehityksen perusteella korkojen olisi pitänyt laskea vieläkin enemmän kuin ne tosiasiallisesti laskivat. Tässä mielessä ennakoimattomien korkomuutosten negatiiviset vaikutukset havaintoaineiston lopulla kuvaavat korkojen nollarajan olemassaoloa.

Koska mallilla ei pyritä mittaamaan epätavanomaisen rahapolitiikan vaikutuksia, kuvion perusteella ei voida arvioida sekä korkopolitiikan että epätavanomaisen rahapolitiikan kokonaisvaikutusta kasvuun. Kuten edellä on todettu, arvopaperien osto-ohjelman arvioitiin vauhdittaneen Suomen bruttokansantuotteen kasvua 0,2 prosenttiyksikön verran vuonna 2015.

Kaiken kaikkiaan tarkastelu osoittaa, että merkittävä osa tavanomaiseen rahapolitiikkaan liittyvistä korkomuutoksista välittyy Suomen talouteen epäsuoran kanavan kautta. Suomen kannalta tämä tarkoittaa, että korkojen nousu supistaa paitsi kotimaista myös euroalueen kokonaiskysyntää. Kokonaisuutena korkomuutosten vaikutukset Suomen BKT:hen voivat olla jopa suuremmat kuin euroalueen BKT:hen ja vastaavasti vaikutukset kotimaiseen inflaation ovat hieman pienemmät kuin euroalueella. Historiallisen tarkastelun perusteella ennakoimattomien korkomuutosten vaikutus Suomen BKT:n kehitykseen on ollut varsin maltillinen.

Teemakirjoitus #3. Makrovakausrakenteen Suomessa

Makrovakausrakenteella tarkoitetaan sellaista finanssisääntelyn välineiden käyttöä, jonka ensisijaisena ja julkilausuttuna tavoitteena on pienentää finanssikriisien ja rahoitusjärjestelmän muiden vakavien häiriöiden todennäköisyyttä sekä vahvistaa luottolaitosten ja muun rahoitusjärjestelmän kriisinsietokykyä näitä häiriöitä vastaan. Vuosien 2007–2009 maailmanlaajuisen finanssikriisin jälkeen viranomaisille ympäri maailman on annettu lisää valtuuksia ja keinoja, ns. makrovakausrakenteita, makrovakausrakenteen toteuttamiseksi.

Makrovakausrakenteen on ensisijaisesti kansallisten viranomaisten vastuulla. Suomessa makrovakausrakenteiden käytöstä vastaava viranomainen – Finanssivalvonta – teki ensimmäiset päätöksensä välineiden käytöstä vuoden 2015 ensimmäisellä neljänneksellä.¹ Sen jälkeen Finanssivalvonnan johtokunta on tehnyt päätöksiä näiden välineiden käytöstä vuosineljänneksittäin.

EU:n pankkiunioniin ja sen yhteiseen valvontamekanismiin kuuluvissa jäsenmaissa kansallisten makrovakausrakenteiden on kuultava Euroopan keskuspankkia (EKP) aikomuksistaan käyttää makrovakausrakenteita niiden välineiden tapauksessa, jotka perustuvat yhteiseen EU-lainsäädäntöön. Enimmäisluottotussuhdetta lukuun ottamatta kaikki Finanssivalvonnan käytössä olevat makrovakausrakenteet kuuluvat näihin työkaluihin. Kansallisen viranomaisen on otettava huomioon EKP:n näkemykset tehdessään päätöksiä makrovakausrakenteiden käytöstä. Lisäksi EU:hun perustettiin globaalin finanssikriisin jälkeen uusi elin, Euroopan järjestelmäriskikomitea, joka voi antaa jäsenmaille ja kansallisille makrovakausrakenteille makrovakausrakenteeseen liittyviä suosituksia ja varoituksia.

Makrovakausrakenteita voidaan luokitella eri tavoin. Yksi luokittelu on se, että välineet jaetaan suhdanneluonteisiin ja rakenteellisiin. Tietyt makrovakausrakenteet, kuten asuntoluotonantoon kohdistuvat toimet, tosin sijoittuvat tilanteesta ja tavoitteista riippuen näiden välimaastoon.

Suhdanneluonteiset makrovakausrakenteet

Suhdanneluonteisten makrovakausrakenteiden käytöllä pyritään jarruttamaan finanssikriiseihin usein johtaneita suhdanneluonteisia ilmiöitä, kuten luotonannon ja velkaantuneisuuden poikkeuksellisen voimakasta kasvua tai asunto- ja muiden varallisuushintojen liiallista nousua, ja niiden seurauksia. Maailmanlaajuisesti tärkein suhdanneluonteinen makrovakausrakenteen väline on ns. muuttuva lisäpääomavaatimus (vastasyklinen pääomapuskurivaatimus). Jos makrovakausrakenteen arvioi yksityiselle sektorille myönnettävän luotonannon ja siihen liittyvien riskien kasvavan poikkeuksellisen voimakkaasti, se voi asettaa luottolaitoksille Suomessa enintään 2,5 prosentin suuruisen lisäpääomavaatimuksen (suhteessa luottolaitoksen riskipainotettuihin saamisiin) suojaamaan luottolaitoksia ja koko rahoitusjärjestelmää liialliseen luotonantoon liittyviltä riskeiltä. Kun luotonannon kasvuun liittyvät suhdanneluonteiset riskit pienenevät, muuttuva lisäpääomavaatimus voidaan vapauttaa.

EU:n vakavaraisuusdirektiivissä edellytetään, että jäsenmaiden kansalliset makrovakausrakenteet tekevät neljännesvuosittain päätöksen muuttuvan lisäpääomavaatimuksen suuruudesta. Finanssivalvonnan johtokunta piti vuonna 2015 muuttuvan lisäpääomavaatimuksen suuruuden 0 prosentissa. Päätöksensä perusteluissa Finanssivalvonta totesi, että luotonantoon liittyvien järjestelmäriskien arvioinnissa käytetyt keskeiset tunnusluvut ja kokonaisharkinta eivät kokonaisuutena osoittaneet luottosuhteeseen liittyvien järjestelmäriskien kasvaneen tavalla, joka olisi edellyttänyt puskurivaatimuksen aktivointia.

Rakenteelliset makrovakausrakenteet

Rahoituskriisien todennäköisyyteen ja vakavuuteen vaikuttavat suhdanneluonteisten tekijöiden lisäksi myös kansallisen pankki- ja rahoitusjärjestelmän rakenteelliset ominaisuudet, kuten suurimpien yksittäisten rahoituslaitosten tai pankkisektorin koko suhteessa talouden kokoon tai rahoituslaitosten keskinäinen kytkeytyneisyys. Ns. rakenteellisilla makrovakausrakenteilla pyritään erityisesti varmistamaan, että rahoitusjärjestelmän kannalta tärkeimmillä – ns. systeemisesti merkittävillä – luottolaitoksilla on

¹Finanssivalvonnan käytettävissä olevasta makrovakausrakenteistosta lähemmin, ks. <http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Valvonta/makrovakausrakenteet/makrovakausrakenteisto/Pages/Default.aspx>.

riittävän suuret vakavaraisuuspuskurit sekä niiden että koko rahoitusjärjestelmän toiminnan turvaamiseksi kriisitilanteissa.

Finanssivalvonta arvioi suomalaisten rahoituslaitosten systeemistä merkittävyyttä vuosittain. Heinäkuussa 2015 se nimensi neljä suomalaista rahoituslaitosta – Nordea Pankki Suomi, OP Ryhmä, Danske Bank ja Kuntarahoitus – Suomen rahoitusjärjestelmän vakauden kannalta merkittäviksi ja asetti niille EU-lainsäädännön mukaiset 0,5–2 prosentin suuruiset lisäpääomavaatimukset niiden arvioitujen systeemisen merkittävyyden perusteella. Lisäpääomavaatimuksen asettamisen tavoitteena on varmistaa, että Suomen rahoitusjärjestelmän vakauden kannalta tärkeillä luottolaitoksilla on erityisen vahvat vakavaraisuuspuskurit suojaamaan niitä luottotappioriskeiltä ja estämään näiden luottolaitosten mahdollisten vakavien ongelmien leviämistä koko rahoitusjärjestelmään (ns. tartuntariski).

Asuntoluotonantoon kohdistuvat makrovakaussäädökset

Finanssivalvonalla on käytössään myös asuntoluotonantoon kohdistuvia makrovakaussäädöksiä, joita voidaan tarpeen mukaan käyttää joko suhdanneluonteisina että rakenteellisina välineinä.

Finanssivalvonnan johtokunta ilmoitti joulukuussa 2015 aloittavansa valmistelut suomalaisten pankkien asuntolainojen riskipainojen korottamiseksi. Riskipainojen suuruus vaikuttaa pankkien vakavaraisuusvaatimuksiin. Ns. sisäisten luottoluokitusmenetelmää käyttävien pankkien asuntoluottoilleen asettamat riskipainot riippuvat pankkien luottoriskimalleista ja luottotappiohistoriasta. Finanssivalvonta arvioi joulukuussa 2015 julkaisemassa tiedotteessaan, että pankkien soveltamat asuntoluottojen riskipainot ovat makrovakaussäädöskulmasta pienet.

Asuntoluottojen sitova enimmäisluototussuhde ("lainakatto") tulee Suomessa voimaan 1.7.2016. Vaatimus rajoittaa asuntolainojen enimmäiskokoa suhteessa lainan vakuuksiin. Enimmäisluototussuhde tulee lähtökohtaisesti olemaan 90 % luoton myöntämishetkellä vakuudeksi annettujen vakuuksien arvosta (ensiasunnon ostajille 95 %). Finanssivalvonnan johtokunnalla on oikeus alentaa enimmäisluototussuhdetta enimmillään 10 prosenttiyksiköllä sekä tarvittaessa rajoittaa muiden kuin esinevakuuksien hyväksyttävyyttä enimmäisluototussuhteen suuruutta laskettaessa.

Makrovakaussäätösten valmistelu

Makrovakaussäätösten valmistelu toteutetaan Suomessa viranomaisyhteistyössä. Yhteisen viranomaisvalmistelun lisäksi Finanssivalvonta kuulee ennen makrovakaussäätöksiä Suomen Pankkia, valtiovarainministeriötä sekä sosiaali- ja terveysministeriötä. Finanssivalvonnan johtokunnan neljännesvuosittain tekemät päätökset, Finanssivalvonnan johtajan päätösesitykset sekä viranomaisten päätösesityksestä antamat lausunnot on julkaistu kokonaisuudessaan Finanssivalvonnan verkkosivuilla.²

Päätösten tukena olevasta makrovakausanalyysistä vastaavat Suomen Pankki, Finanssivalvonta ja valtiovarainministeriö. Osa tehdystä analyysistä raportoidaan puolivuositteittäin Suomen Pankin verkkosivuilla julkistettavassa Suomen Pankin ja Finanssivalvonnan yhteisessä makrovakauseraportissa.³ Vuoden 2015 aikana julkistettiin kaksi ensimmäistä makrovakauseraporttia, kesä- ja joulukuussa. Lisäksi Suomen Pankki julkisti muuttuvan lisäpääomavaatimuksen asettamisessa huomioitavat tärkeimmät tunnusluvut sivuillaan kotimaisen talouden ja rahoitusmarkkinoiden ajantasaisessa kuviokokoelmassa, kuviopankissa. Suomen Pankki myös julkaisee kerran vuodessa makrovakauseraporttia laajemman analyysin Suomen rahoitusjärjestelmän vakaudesta Suomen Pankin Euro & talous -sivustolla.⁴

Makrovakausanalyysiä kehitetään laaja-alaisesti Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan järjestelmäriskikomitean alaisissa työryhmissä. Suomen Pankin ja Finanssivalvonnan asiantuntijat ovat aktiivisesti osallistuneet työryhmien työhön.

Pohjoismaiden ja Baltian maiden rahoitusjärjestelmät ovat vahvasti yhdentyneet ja kytköksissä keskenään. Yhdentyneillä markkinoilla rahoitusjärjestelmän riskit ja ongelmat voivat nopeasti levitä yli maiden

² Ks. <http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Valvonta/makrovakaussäädökset/paatoksenteke/Pages/Default.aspx>.

³ Ks. http://www.suomenpankki.fi/fi/julkaisut/selvitykset_ja_raportit/makrovakauseraportti/Pages/default.aspx.

⁴ Ks. <http://www.eurojatalous.fi/fi/rahoitusvakaus/>.

rajojen. Suomen Pankki ja Finanssivalvonta ovat osallistuneet Pohjois- ja Baltian maiden keskuspankkien ja rahoitusvalvojen yhteistyöryhmän Nordic Baltic Macroprudential Forumiin työhön, jossa muun muassa vaihdetaan näkemyksiä vakausuhkien kehittymisestä ja makrovakausriskien käytöstä saaduista kokemuksista.

Teemakirjoitus #4. Talletussuoja osana pankkiunionia

Eurooppalainen talletussuojajärjestelmä on yksi pankkiunionin kolmesta ns. peruspilarista. Ensimmäisessä vaiheessa luotiin yhteinen valvontamekanismi Euroopan keskuspankin yhteyteen ja hyväksyttiin Euroopan vakausmekanismille mahdollisuus myöntää suoraa pääomatukea vaikeuksiin ajautuneille pankeille. Yhteinen valvontamekanismi koostuu siihen osallistuvien jäsenvaltioiden kansallisista valvontaviranomaisista sekä Euroopan keskuspankista. EKP:n suorassa valvonnassa ovat kaikki euroalueella toimivat merkittävät pankit. Kansalliset valvontaviranomaiset valvovat muiden kuin EKP:n suorassa valvonnassa olevien pankkien toimintaa sekä hoitavat edelleen käytännön valvontaa myös merkittävien pankkien tapauksessa. Yhteinen valvontamekanismi aloitti toimintansa marraskuussa 2014.

Toisessa vaiheessa luotiin yhteinen kriisinratkaisumekanismi. Sen myötä EKP:n suorassa valvonnassa olevien ja yli maiden rajojen toimivien pankkien kriisinratkaisua koskeva päätösvalta siirrettiin uudelle, samassa yhteydessä perustetulle EU-virastolle eli yhteiselle kriisinratkaisuneuvostolle ja kriisinratkaisun rahoitus siirrettiin katettavaksi yhteisestä kriisinratkaisurahastosta.¹ Yhteinen kriisinratkaisumekanismi täydentää yhteistä valvontamekanismia. Sen avulla varmistetaan, että ongelmapankkien kriisinratkaisutoimet voidaan toteuttaa tehokkaasti siten, että veronmaksajille ja reaalityaloudelle aiheutuu mahdollisimman vähän kustannuksia.

Eurooppalainen talletussuojajärjestelmä olisi pankkiunionin kolmas peruspilari.

Komission tiedonanto uuden eurooppalaisen talletussuojajärjestelmän luomisesta

Marraskuussa 2015 Euroopan komissio julkisti tiedonannon, jossa esitetään uuden eurooppalaisen talletussuojajärjestelmän (European Deposit Insurance Scheme, EDIS) perustamista.²

Uusi talletussuojajärjestelmä perustettaisiin muuttamalla yhteisestä kriisinratkaisumekanismista annettua asetusta siten, että siihen lisättäisiin talletussuojajärjestelmää koskevat säännökset. Uusi talletussuojajärjestelmä tulisi voimaan asetuksen perusteella, eikä erillistä kansallisen tason lainsäädäntöprosessia enää tarvittaisi.

Euroopan komission mukaan yhteiseen talletussuojaan siirtyminen olisi tehokkaampi kokonaisratkaisu kuin nykyjärjestelmä, jossa talletussuoja on järjestetty kansallisesti. Tavoitteena on tilanne, jossa pankin kotivaltiota ei olisi tallettajan kannalta merkitystä. Toinen keskeinen tavoite on katkaista talletussuojan ja kotivaltion budjettiriskin välinen yhteys. Yhteiseen talletussuojaan liittyvät riskit uudessa järjestelmässä jakautuisivat myös suuremmalle joukolle toimijoita, jolloin talletussuoja olisi lähempänä perinteistä vakuutuslaitostamallia.

Uusi talletussuojajärjestelmä tarvitsee siirtymävaiheen

Komission esityksen mukaan eurooppalainen talletussuojajärjestelmä aloittaisi toimintansa vuoden 2017 alusta. Uudistukseen sisältyy 8 vuoden siirtymävaihe, jonka aikana vastuu talletusten korvaamisesta siirtyy vaiheittain kansalliselta tasolta eurooppalaisen talletussuojajärjestelmän vastuulle vuoteen 2024 mennessä. Uusi talletussuojajärjestelmä koskee ainoastaan pankkiunioniin osallistuvia maita. Pankkiunionin ulkopuoliset EU:n jäsenvaltiot voivat osallistua talletussuojajärjestelmään ainoastaan liittymällä pankkiunioniin.

Suunnitelma on, että eurooppalaiseen talletussuojajärjestelmään siirrytään kolmen vaiheen kautta. Nämä vaiheet ovat jälleenvakuutusvaihe, rinnakkaisvakuutusvaihe ja täysvakuutusvaihe.

Jälleenvakuutusvaiheessa kansalliset talletussuojajärjestelmät voisivat vaatia eurooppalaisesta talletussuojarahastosta korvaustilanteessa tai osallistuessaan kriisinratkaisuun enintään 20 % likviditeettivajeestaan. Korvausvaatimus yhteiselle rahastolle voidaan kuitenkin esittää vasta sen jälkeen kun kaikki kansallisen rahaston omat varat on käytetty loppuun. Kansallisen rahaston on lisäksi osoitettava,

¹ Tätä rahastoa hallinnoi yhteinen kriisinratkaisuneuvosto.

² Ks. [http://europa.eu/rapid/press-release MEMO-15-6153 en.htm?locale=en](http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-15-6153_en.htm?locale=en).

että se on noudattanut direktiivissä asetettuja vaatimuksia varojen keräämisen aikataulusta. Jälleenvakuutusvaihe alkaisi vuoden 2017 alusta ja kestäisi kolme vuotta.

Rinnakkaisvakuutusvaihe käynnistyisi jälleenvakuutusvaiheen jälkeen ja kestäisi neljä vuotta. Rinnakkaisvakuutusvaiheessa kansalliset talletussuojajärjestelmät voisivat vaatia yhteistä talletussuojarahastoa korvaamaan osan aiheutuneista kustannuksista siten, että eurooppalaisen talletussuojarahaston rahoittama osuus kasvaa vuosittain 20 prosenttiyksikköä. Yhteisen rahaston käyttö edellyttäisi edelleen sitä, että kansallinen rahasto on täyttänyt direktiivissä asetetut vaatimukset talletussuojamaksujen keräämisestä. Kansallisen rahaston ei kuitenkaan tarvitsisi enää käyttää kaikkia omia varojaan ennen kääntymistä yhteisen rahaston puoleen.

Täysvakuutusvaihe alkaisi rinnakkaisvakuutusvaiheen jälkeen eli komission esittämän aikataulun mukaan vuonna 2024. Täysvakuutusvaiheessa yhteisestä talletussuojarahastosta katettaisiin osallistuvien talletussuojajärjestelmien likviditeetintarve sekä korvaustilanteesta tai kriisinratkaisun rahoittamisesta aiheutuneet tappiot täysimääräisinä.

Yhteinen talletussuojarahasto

Eurooppalainen talletussuojajärjestelmä sisältää myös yhteisen talletussuojarahaston. Yhteinen talletussuojarahasto koostuisi luottolaitoksilta kerätyistä kannatusmaksuista. Komission ehdotuksessa talletussuojarahastossa olisi vuonna 2024 varoja 0,8 % korvattavista talletuksista, mikä olisi n. 44 mrd. euroa.³ Rahaston lopullinen koko määräytyy vuoden 2024 talletuskannan perusteella.

Kansalliset talletussuojajärjestelmät laskuttaisivat kannatusmaksut suoraan luottolaitoksilta kriisinratkaisuneuvoston puolesta, ja luottolaitokset maksaisivat kannatusmaksut suoraan yhteiseen rahastoon. Järjestely poikkeaisi yhteistä kriisinratkaisumekanismia koskevasta menettelystä, jossa kansalliset kriisinratkaisuviranomaiset keräävät asetuksen perusteella määräytyvät vakaussmaksut luottolaitoksilta ja siirtävät ne erillisen valtiosopimuksen nojalla yhteiseen kriisinratkaisurahastoon.

Talletussuojadirektiivissä on säädetty siirtymäaika, jonka mukaisesti kansallisten talletussuojajärjestelmien on saavutettava tavoitetaso, joka vastaa 0,8:aa prosenttia korvattavien talletusten kokonaismäärästä. Asetuksessa säädettäisiin ns. rahoituspolku, jota kansallisten talletussuojajärjestelmien olisi noudatettava, jotta ne voivat olla yhteisen talletussuojarahaston tarjoaman vakuutussuojan piirissä eri vaiheissa. Kriisinratkaisuneuvostoa kuultuaan komissio voisi myöntää jäsenvaltiolle tilapäisen poikkeuksen rahoituspolun noudattamisesta.⁴

Käytännössä kannatusmaksujärjestely on pankeille kustannusten kannalta neutraali, sillä pankit voivat vähentää yhteiselle talletussuojarahastolle maksettavat kannatusmaksut kansallisen talletussuojarahaston velvoitteista. Suomessa talletussuojarahastossa on jo tällä hetkellä varoja yli direktiivissä säädetyn 0,8 prosentin rajan, joten yhteiselle talletussuojarahastolle kerättävät kannatusmaksut eivät aiheuta pankeille lisäkustannuksia.

Jos yhteisen talletussuojarahaston varat eivät jälleenvakuutusvaiheen jälkeen riitä korvaustilanteessa tarvittavien määrien suorittamiseen, kerättäisiin luottolaitoksilta jälkikäteen ylimääräistä kannatusmaksua. Yhteisellä talletussuojarahastolla olisi myös oikeus sopia pankkiunionin ulkopuolisten jäsenvaltioiden talletussuojajärjestelmien kanssa lainan ottamisesta tai antamisesta. Lisäksi yhteisellä talletussuojarahastolla olisi mahdollisuus ottaa lainaa myös muista, vaihtoehtoisista rahoituslähteistä. Vaihtoehtoisia rahoituslähteitä koskevat säännökset vastaavat yhteisen kriisinratkaisurahaston lainanottoa koskevia säännöksiä. Näiden säännösten perusteella ECOFIN-neuvostossa on sovittu yhteiselle kriisinratkaisurahastolle myönnettävistä jäsenvaltioiden kansallisista lainalimiiteistä. Myös yhteisen kriisinratkaisurahaston julkista varautumisjärjestelyä koskevat ehdotukset perustuvat näihin säännöksiin.

³ Tämä luku on laskettu vuoden 2011 tilanteen mukaan.

⁴ Poikkeuksen perusteena voivat olla suhdannevaihe, kannatusmaksujen myötäsykliset vaikutukset tai kansallisen tason korvaustilanne.

Teemakirjoitus #5. Yhteisen valvontamekanismin toiminta vuonna 2015

Euroalueen pankkiunionin ensimmäinen vaihe, yhteinen valvontamekanismi (Single Supervisory Mechanism), aloitti toimintansa 4. päivänä marraskuuta 2014. Yhteinen valvontamekanismi koostuu Euroopan keskuspankin pankkivalvonnasta ja euromaiden kansallisista valvojista. Euroalueen suurimmat ja merkittävimmät pankit – noin 130 pankkikonsernia – ovat EKP:n suorassa valvonnassa ja pienemmät pankit kansallisten valvojien valvontavastuulla, mutta valvontatyö tehdään EKP:n ohjauksessa.

Yhteisen pankkivalvonnan tavoitteena on euroalueen vakauden edistäminen ja tukeminen, yhtenäisen sääntely- ja valvontaympäristön luominen euroalueen pankeille ja sääntelyarbitraasin ehkäiseminen. Yhteisen valvonnan keinoin pyritään varmistamaan euroalueen pankkisektorin vahva riskinkantokyky ja siten voimistamaan luottamusta sektoriin. EKP on määritellyt valvontatyönsä tiukaksi, vaikuttavaksi, eteenpäin katsovaksi, riskiperusteiseksi, suhteellisuusperiaatteen huomioivaksi sekä riippumattomaksi ja vastuulliseksi.

Valvonnan organisointi ja käynnistyminen

Valvontatyö käynnistyi yhteisissä valvontatiimeissä (Joint Supervisory Team, JST), jotka perustettiin jokaiselle EKP:n suorassa valvonnassa olevalle pankille. Yhteistä tiimiä johtaa EKP:n koordinaattori mutta kansallisten valvojien työpanos tiimeissä on merkittävä, sillä noin kolme neljännestä valvonnasta hoidetaan kansallisten valvojien voimin. Käytännön valvonnan yhdenmukaistamiseksi yhteistyössä kansallisten valvojien kanssa laadittiin valvontakäsikirja. Siinä käydään läpi yhtenäiset valvontakäytännöt jatkuvan valvonnan eri osa-alueille. Pankkien tarkastus käynnistyi EKP:n standardien mukaisesti. Tämä aiheutti muutoksia monen kansallisen valvojan tarkastusprosessiin. Osan tarkastuksista tekivät monikansalliset tiimit, jotka koostuivat EKP:n ja eri maiden kansallisten valvojien asiantuntijoista.

Valvojan lupaa edellyttävien hakemusten käsittelyssä (esim. omistajakontrolli ja pankin johdon sopivuusarvioinnit) on ollut havaittavissa, että EKP edellyttää aiempaa kattavampia ja tarkempia selvityksiä esimerkiksi omistusjärjestelyjen taustoista ja perusteluista. EKP:n valvontaneuvosto kokoontui 38 kertaa ja teki varsinaisten kokousten ulkopuolella lisäksi lähes tuhat päätöstä kirjallisessa menettelyssä. Valvontaneuvoston käsittelemien asioiden määrä osoittautui haasteelliseksi delegointimahdollisuuksien puuttumisen vuoksi. Käytännön kokemusten perusteella ryhdyttiin selvittämään mahdollisuuksia ratkaista vähemmän merkittäviä asioita ns. sateenvarjopäätösten avulla.

Merkittävien pankkien valvojan arviot (ns. SREP-päätökset) vuodelta 2014 perustuivat pitkälti ennen yhteisen pankkivalvonnan käynnistymistä tehtyyn pankkien taseiden kattavaan arviointiin. Vuoden 2015 valvojan arviot ja niihin sisältyvät päätökset pankkien lisäpääomavaatimuksista (ns. pilari II -päätökset) tehtiin yhtenäisten metodien mukaisesti ja noudattaen Euroopan pankkiviranomaisen (EBA) ohjeita. Parhaillaan näitä metodeja ja prosessia kehitetään edelleen saatujen kokemusten pohjalta vuoden 2016 arvioiden tekemistä varten.

Valvonnan kehittäminen ja käytänteiden yhdenmukaistaminen jatkuvat

Euroalueen yhteinen pankkivalvonta osoitti selvästi, että EU:n ns. sääntökirja (Single Rulebook) ja eri maiden pankkien yhdenmukaisen kohtelun (level playing field) varmistaminen edellyttävät työtä vielä jatkossakin. Valvontaneuvoston käynnistämä selvitys tunnisti yli 150 kansallista optiota ja poikkeusta EU:n vakavaraisuusasetuksen ja -direktiivin (CRR ja CRDIV) voimaansaattamisessa euroalueen eri maissa. Yhteisten tulkintojen muodostumista edistettiin vuoden aikana ja marraskuussa 2015 lähetettiin lausuntopyynnöille EKP:n yhtenäiset linjaukset. Ne kattavat valtaosan tunnistetuista kansallisista poikkeuksista. Vuoden 2015 lopulla käynnistettiin myös suuri työ pankkien luotto- ja markkinariskien mittaamisessa ja niiden pääomavaatimuksien määrittämisessä käyttämien sisäisten mallien yhtenäistämiseksi. Tämän työn arvioidaan kestävän useita vuosia.

Kansallisen valvontavastuun merkitys

Kesällä 2015 valvontaneuvostoa työllistivät kreikkalaisten pankkien vaikeudet, ja vuoden lopulla esillä olivat myös eräiden muiden maiden pankkisektoriin kohdistuneet haasteet. Euroalueen yhteisen pankkivalvonnan ensimmäisen toimintavuoden aikana onkin käynyt selväksi, että etenkin kansallisessa valvonnassa olevien pankkien kunto vaihtelee.

Tämän vuoksi on tärkeää, että yhteisen pankkivalvonnan tekemää perusteellista valvontatyötä jatketaan koko euroalueen pankkisektorin, myös kansallisessa valvonnassa olevien pienempien pankkien, kunnon selvittämiseksi. Riittävä tiedonsaanti ja pankkien hyvä riskinkantokyky ovat välttämättömiä edellytyksiä sille, että pankkiunionin viimeinen pilari, eurooppalainen talletussuoja, voisi tulevaisuudessa toteutua.

Osa 4. Kertomusvuoden jälkeisiä tapahtumia

Tässä osiossa kuvataan lyhyesti eräitä sekä Suomen Pankin että Finanssivalvonnan toimintakentän tapahtumia kertomusvuoden päättymisen jälkeen eli alkuvuodesta 2016.

- EKP:n neuvosto päätti 21.1.2016, että perusrahoitusoperaatioiden korko on edelleen 0,05 %, maksuvalmiusluoton korko 0,30 % ja talletuskorko –0,30 %.
- Suomen Pankki tiedotti tammikuussa 2016, että Suomessa liikkeessä olevasta setelistöstä löydettiin vuoden 2015 aikana 1 085 euroseteliväärennöstä. Väärennosten määrä oli kasvanut verrattuna edellisen neljän vuoden kehitykseen. Verrattuna muihin euromaihin väärennös-määrät ovat Suomessa edelleen pieniä. Marraskuussa 2015 laskettiin liikkeeseen uusi 20 euron seteli. Uusien turvatekijöiden ansiosta setelin väärentäminen on entistä vaikeampaa.
- Suomen Pankki tiedotti 1.2.2016, että asuntolainakannan vuosikasvu oli 2,5 % joulukuussa 2015 ja että kasvuvauhtia ylläpiti lyhennysvapaiden laaja käyttö. Lyhennysvapaakampanjan aikana vuonna 2015 kotitaloudet neuvottelivat asuntolainasopimuksiaan uudelleen 12,8 mrd. euron edestä, mikä oli liki 14 % asuntolainakannasta.
- Nordea ilmoitti helmikuun 2016 alussa, että se aikoo toteuttaa suunnitelmansa muuttaa tytäryhtiöinä toimivat pankit Suomessa, Tanskassa ja Norjassa ruotsalaisen emoyhtiön Nordea Bank AB:n sivuliikkeiksi. Nordean varsinainen yhtiökokous 17.3.2016 hyväksyi suunnitelmat. Muutoksen suunniteltu toteutusajankohta on vuoden 2017 alussa.
- EKP julkaisi 18.2.2016 tiedotteen EKP:n tilinpäätöksestä vuodelta 2015. EKP:n nettovoitto vuodelta 2015 oli 1 082 milj. euroa. Velkapaperiohjelman korkotuotot (netto) olivat 609 milj. euroa ja laajennetun omaisuuserien osto-ohjelman korkotuotot (netto) olivat 161 milj. euroa. Valvottavilta pankeilta kerättiin valvontakulujen kattamiseksi valvontamaksuja 277 milj. euroa. Korkotuotot seteleistä olivat 42 milj. euroa. EKP:n taseen varojen kokonaismäärä oli 257 mrd. euroa. Vuonna 2014 tämä luku oli 185 mrd. euroa.
- EKP:n neuvosto teki seuraavat rahapoliittiset päätökset 10.3.2016:
 1. Eurojärjestelmän perusrahoitusoperaatioiden korkoa lasketaan 0,05 prosenttiyksikköä 0,00 prosenttiin alkaen operaatiosta, jonka maksut suoritetaan 16.3.2016.
 2. Maksuvalmiusluoton korkoa lasketaan 0,05 prosenttiyksikköä 0,25 prosenttiin 16.3.2016 alkaen.
 3. Talletuskorko lasketaan 0,10 prosenttiyksikköä –0,40 prosenttiin 16.3.2016 alkaen.
 4. Laajennetussa omaisuuserien osto-ohjelmassa tehtävien kuukausittaisten ostojen määrää lisätään 80 mrd. euroon huhtikuusta alkaen.
 5. Ohjelmassa voidaan jatkossa hankkia myös pankkisektoriin kuulumattomien euroalueen yritysten liikkeeseen laskemia euromääräisiä investointiluokan joukkolainoja.
 6. Kesäkuussa 2016 käynnistetään toinen kohdennettujen pitempiäikaisten rahoitusoperaatioiden sarja. Kunkin operaation maturiteetti on neljä vuotta, ja korko voi alimmillaan olla sama kuin talletuskorko.
- Finanssivalvonta julkisti 14.3.2016 katsauksen pankkisektorin ja työeläkevakuutussektorin tilasta 31.12.2015. Sen mukaan pankkisektorin vakavaraisuus vahva, mutta toimintaympäristön aiheuttamat riskit ovat korkealla. Samoin työeläkesektorin vakavaraisuus on hyvällä tasolla, mutta riskitaso korkealla.

Liite 1. Eräitä riskienhallinnan määritelmiä ja käsitteitä

Markkinariski = Riski, että varallisuuden nettoarvo alenee markkinahintojen muutosten johdosta.

Luottoriski = Riski taloudellisista menetyksistä, jotka aiheutuvat taloudellisen transaktion vastapuolen tai arvopapereiden liikkeeseenlaskijan luottokelpoisuuden muutoksista sekä vastapuolen tai liikkeenlaskijan ajautumisesta maksukyvyttömyystilaan.

Likvidiysriski = Riski, että varoja ei voida tarpeen syntyessä ottaa käyttöön tai että niiden muuttaminen rahaksi aiheuttaa ylimääräisiä kustannuksia.

Operatiivinen riski = Riski ylimääräisistä kustannuksista tai tappioista, jotka aiheutuvat riittämättömistä tai epäonnistuneista sisäisistä prosesseista, henkilöstöstä, järjestelmistä tai ulkoisista tekijöistä.

Modifioitu duraatio = Korkoriskin mittari, joka kertoo, kuinka paljon korkosijoituksen tai korkosijoitusten arvo muuttuu, kun korot muuttuvat hieman.

VaR-luku (tietyllä luottamustasolla) = Tappio, jota suurempi tappio toteutuu kyseistä luottamustasoa vastaavalla todennäköisyydellä, valitun ajan päästä. Jos esimerkiksi päivätason VaR 99 % on 3 milj. euroa, tämä tarkoittaa, että tänään toteutuu 1 prosentin todennäköisyydellä tulos, joka on huonompi kuin 3 milj. euron suuruinen tappio.

ES-luku (expected shortfall, tietyllä luottamustasolla) = Odotettavan tappion suuruus, jos määritellyn luottamustason (eli kyseisen luottamustason VaR-lukua vastaava) tappiotaso ylittyy. Esimerkiksi ES 99 prosentin tapauksessa voidaan puhua 1 prosentin riskitapahtuman keskimääräisestä tappiosta.

Liite 2. Suomen Pankin tilinpäätös vuodelta 2015

Pankkivaltuuston päätti 11.3.2016, että Suomen Pankin voitto, 146 103 443,39 euroa, käytetään seuraavasti:

Voitosta 48 103 443,39 euroa käytetään Suomen Pankista annetun lain (214/1998) 21 §:n 2 momentin perusteella vararahaston kartuttamiseen ja muu osa eli 98 000 000,00 euroa siirretään käytettäväksi valtion tarpeisiin.

Tilinpäätös

Tase

Milj. euroa	31.12.2015	31.12.2014
VASTAAVAA		
1 Kulta ja kultasaamiset	1 534	1 557
2 Valuuttamääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta	7 483	7 020
Saamiset Kansainväliseltä valuuttarahastolta	1 890	1 913
Pankkitalletukset, arvopaperisijoitukset ja muut valuuttamääräiset saamiset	5 592	5 106
3 Valuuttamääräiset saamiset euroalueelta	417	360
4 Euromääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta	1 443	1 044
5 Rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset luotot euroalueen luottolaitoksille	690	722
Perusrahoitusoperaatiot	–	15
Pitempiaikaiset rahoitusoperaatiot	690	707
6 Muut euromääräiset saamiset euroalueen luottolaitoksilta	0	36
7 Euromääräiset arvopaperit euroalueelta	19 662	11 316
Rahapolitiikan harjoittamista varten pidettävät arvopaperit	12 074	3 568
Muut arvopaperit	7 588	7 748
8 Eurojärjestelmän sisäiset saamiset	25 096	24 584
Osuus EKP:n pääomasta	144	144
Valuuttavarantojen siirtoja vastaavat saamiset	728	728
Euroseteleiden kohdistamiseen eurojärjestelmän sisällä liittyvät nettosaamiset	4 103	3 962
Muut saamiset eurojärjestelmän sisällä (netto)	20 121	19 749
9 Muut saamiset	1 088	1 082
Euroalueen metallirahat	32	29
Aineellinen ja aineeton käyttöomaisuus	138	143
Muu vaihto-omaisuus	657	698
Muut	261	213
Yhteensä	57 414	47 722

Pyöristysten vuoksi yhteenlaskut eivät välttämättä täsmää.

Milj. euroa

31.12.2015

31.12.2014

VASTATTAVAA

1	Liikkeessä olevat setelit	17 790	16 793
2	Rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset velat euroalueen luottolaitoksille	27 559	20 308
	Sekkitilit (ml. vähimmäisvarantotalletukset)	25 889	20 233
	Yötalletukset	1 670	75
	Määräaikaistalletukset (likviditeettiä vähentävä hienosäästöoperaatio)	–	–
3	Euromääräiset velat muille euroalueella oleville	79	2
4	Euromääräiset velat euroalueen ulkopuolelle	676	2
5	Valuuttamääräiset velat euroalueelle	–	–
6	Valuuttamääräiset velat euroalueen ulkopuolelle	46	58
7	Myönnettyjen erityisten nosto-oikeuksien vastaerä	1 514	1 418
8	Eurojärjestelmän sisäiset velat	–	–
9	Muut velat	12	22
10	Arvonmuutostilit	2 762	2 304
11	Varaukset	4 317	4 163
12	Oma pääoma	2 514	2 501
	Kantarabasto	841	841
	Vararahasto	1 673	1 660
13	Tilikauden voitto	146	150
	Yhteensä	57 414	47 722

Tuloslaskelma

Milj. euroa	1.1.–31.12.2015	1.1.–31.12.2014
1 Korkotuotot	313	329
2 Korkokulut	–3	–12
3 KORKOKATE	310	317
4 Valuuttakurssierot	26	16
5 Arvopapereiden hintaerot	47	38
Valuuttojen ja arvopapereiden arvostustappiot	–19	–4
6 Valuuttakurssi- ja hintaerovaruksen muutos	–54	–50
RAHOITUSKATE	310	317
7 Tuotot ja kulut palkkioista ja maksuista	–1	–0
8 Rahoitustulon netto-osuus	–38	1
9 Osuus EKP:n voitosta	3	1
10 Muut keskuspankkitoiminnan tuotot	18	18
KESKUSPANKKIERIEN KATE	291	337
11 Muut tuotot	31	31
Toimintakulut	–76	–43
12 Henkilöstökulut	–49	–50
13 Eläkerahastomaksu	17	57
14 Hallinnolliset kulut	–30	–30
15 Poistot käyttöomaisuudesta	–9	–8
16 Setelien hankintakulut	–4	–11
17 Muut kulut	–0	–0
TOIMINNALLINEN TULOS	246	325
Eläkerahaston tulos	–	–
18 Eläkerahaston tuotot	52	87
19 Eläkerahaston kulut	–52	–87
20 Varausten muutos	–100	–175
21 TILIKAUDEN TULOS	146	150

Johtokunnan esitys voitonjaosta

Johtokunta esittää pankkivaltuustolle, että Suomen Pankin voitto, 146 103 443,39 euroa, käytetään seuraavasti: Voitosta 48 103 443,39 euroa käytetään LSP 21 §:n 2 momentin perusteella vararahaston kartuttamiseen ja muu osa eli 98 000 000,00 euroa siirretään käytettäväksi valtion tarpeisiin.

Helsingissä 16. helmikuuta 2016

SUOMEN PANKIN JOHTOKUNTA

Erkki Liikanen, puheenjohtaja

Pentti Hakkarainen

Seppo Honkapohja

./ . Mika Pösö

Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

1. Yleiset laatimisperiaatteet

Suomen Pankki noudattaa EKP:n neuvoston hyväksymiä talousperusteisia kirjanpitoperiaatteita ja tekniikoita, ja tilinpäätökset laaditaan näiden yhdenmukaistettujen periaatteiden mukaisesti. Pankkivaltuusto vahvistaa Suomen Pankista annetun lain 11. pykälän mukaisesti pankin tilinpäätöksen perusteet johtokunnan esityksen perusteella.

Suomen Pankin tuloslaskelma sisältää myös Suomen Pankin eläkerahaston ja Finanssi-
valvonnan tuotot ja kulut. Suomen Pankin eläkerahaston sijoitussalkku arvostetaan kuukausittain kuukauden viimeisen päivän markkinahintaan.

2. Valuutta- ja kultamääräisten erien arvostaminen

Valuutta- ja kultamääräiset erät on tilinpäätöksessä muunnettu euroiksi käyttäen tilinpäätöspäivän kursseja. Erät on arvostettu valuuttakohtaisesti. Valuuttakursseista johtuva arvostusero käsitellään erillään arvopapereiden hintojen muutoksesta johtuvasta erosta. Realisoitumattomat voitot kirjataan taseen arvonmuutostileille. Realisoitumattomat tappiot kirjataan tuloslaskelmaan, jos ne ovat suuremmat kuin aikaisemmin taseen arvonmuutostileille kirjatut vastaavat realisoitumattomat arvostusvoitot. Tuloslaskelmaan kirjattuja realisoitumattomia tappioita ei peruuteta seuraavina tilikausina. Kullan hinnanmuutos- ja kurssimuutoserot käsitellään yhtenä eränä. Tilikauden aikana realisoituneiden valuuttakurssivoittojen ja -tappioiden laskemisessa on käytetty päivittäisen nettokeskihinnan menetelmää. Tilinpäätöksessä käytetyt kurssit käyvät ilmi oheisesta taulukosta.

Valuutta	2015	2014
Yhdysvaltain dollari	1,0887	1,2141
Japanin jeni	131,0700	145,2300
Australian dollari	1,4897	1,4829
Norjan kruunu	9,6030	9,0420
Tanskan kruunu	7,4626	7,4453
Ruotsin kruunu	9,1895	9,3930
Sveitsin frangi	1,0835	1,2024
Englannin punta	0,73395	0,7789
Kanadan dollari	1,5116	1,4063
Erityiset nosto-oikeudet (SDR)	0,7857	0,8386
Kulta	973,2250	987,7690

3. Arvopapereiden arvostus- ja jaksotusperiaatteet

Tuotot ja kulut kirjataan suoriteperusteisesti. Realisoituneet tuotot ja kulut kirjataan tuloslaskelmaan. Arvopapereiden hankintahinnan ja nimellisarvon erotus jaksotetaan arvopapereiden juoksuajalle. Arvopapereiden hintaeroista johtuvien voittojen ja tappioiden laskemisessa on käytetty arvopapereiden keskihinnan menetelmää.

Realisoitumattomat voitot kirjataan taseen arvonmuutostileille. Realisoitumattomat tappiot kirjataan tuloslaskelmaan, jos ne ovat suuremmat kuin aikaisemmin taseen arvonmuutostileille kirjatut vastaavat realisoitumattomat arvostusvoitot. Tuloslaskelmaan kirjattuja realisoitumattomia tappioita ei peruuteta seuraavina tilikausina. Sekä valuutta- että euromääräiset arvopaperit on arvostettu arvopaperilajeittain. Jos arvopaperilajista tai valuutasta kirjataan tilinpäätökseen realisoitumattomia tappioita, tämän arvopaperilajin keskihintaa tai valuutan nettokeskikurssia muutetaan vastaavasti ennen seuraavan tilikauden alkua.

Arvopapereiden takaisinmyyntisitoumukset eli käännteiset reposopimukset kirjataan taseeseen vakuudellisina talletuksina vastaavaa-puolelle. Arvopapereiden takaisinostositoumukset

eli reposopimukset kirjataan taseeseen vakuudellisina luottoina vastattavaa-puolelle. Reposopimuksilla myydyt arvopaperit jäävät Suomen Pankin taseeseen.

Eläkerahaston sijoitussalkut arvostetaan kuukausittain kuukauden viimeisen päivän markkinahintaan.

Rahapolitiikan harjoittamista varten pidettävät arvopaperit

Rahapolitiikan harjoittamista varten pidettävät arvopaperit arvostetaan jaksotettuun hankintamenoon vähennettynä mahdollisella arvonalentumisella hallussapidon tarkoituksesta riippumatta.

Muut kuin rahapolitiikan harjoittamista varten pidettävät arvopaperit

Jälkimarkkinakelpoiset arvopaperit (paitsi eräpäivään saakka pidettävät arvopaperit) ja vastaavat saamiset arvostetaan arvopaperikohtaisesti joko tilinpäätöspäivän markkinoiden keskihinnan tai tilinpäätöspäivän tuottokäyrän perusteella. Vuoden 2015 arvostuksessa on käytetty markkinoiden keskihintaa 31.12.2015.

Eräpäivään saakka pidettäväksi luokitellut jälkimarkkinakelpoiset arvopaperit, ei-jälkimarkkinakelpoiset arvopaperit ja epälikvidit kantaosakkeet arvostetaan jaksotettuun hankintamenoon vähennettynä mahdollisella arvonalentumisella.

4. EKP:n sisäisiä saamia ja velkoja koskevat kirjanpitoperiaatteet

Eurojärjestelmän sisäisiä saamia ja velkoja aiheutuu pääasiassa EU-maasta toiseen suoritettavista euromääräisistä maksuista, joiden katteensiirto suoritetaan keskuspankkirahassa. Maksujen alullepanijat ovat pääasiassa yksityisen sektorin toimijoita. Katteensiirto suoritetaan TARGET2-järjestelmässä eli Euroopan laajuisessa automatisoidussa reaaliaikaisessa bruttomaksujärjestelmässä (Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer). Maksuista syntyy kahdenvälisiä saamia ja velkoja EU:n keskuspankkien toisilleen pitämällä TARGET2-tileillä. Nämä kahdenväliset saamiset ja velat nettoutetaan päivittäin niin, että EKP asettuu tapahtumassa kummankin osapuolen vastapuoleksi. Tämän jälkeen kullekin kansalliselle keskuspankille jää vain nettopositio EKP:hen nähden.

TARGET2-järjestelmään liittyvät EKP:hen kohdistuvat Suomen Pankin saamiset ja velat sekä muut eurojärjestelmän sisäiset euromääräiset saamiset ja velat (kuten ennakkovoitonjako kansallisille keskuspankeille ja rahoitustulon netto-osuus) esitetään Suomen Pankin taseessa yhtenä nettomääräisenä saamisena tai velkana erässä ”Muut saamiset eurojärjestelmän sisällä (netto)”. EKP:n sisäiset euroalueen ulkopuolisten EU-maiden kansallisten keskuspankkien saamiset ja velat, jotka eivät liity TARGET2-järjestelmään, esitetään erässä ”Euromääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta” tai ”Euromääräiset velat euroalueen ulkopuolelle”.

Eurojärjestelmän sisäiset saamiset, jotka liittyvät Suomen Pankin osuuteen EKP:n pääomasta, esitetään erässä ”Osuus EKP:n pääomasta”.

Nettosaaminen, joka syntyy euroseteleiden kohdistamisesta eurojärjestelmän sisällä, esitetään yhtenä omaisuuseränä erässä ”Euroseteleiden kohdistamiseen eurojärjestelmän sisällä liittyvät nettosaamiset” (ks. tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden kohta ”Liikkeessä olevat setelit”).

Eurojärjestelmään liittyvien keskuspankkien valuuttavarantojen siirrosta EKP:lle syntyneet eurojärjestelmän sisäiset saamiset ovat euromääräisiä, ja ne esitetään erässä ”Valuuttavarantojen siirtoja vastaavat saamiset”.

5. Käyttöomaisuutta koskevat arvostusperiaatteet

Tilikauden 1999 alusta lukien käyttöomaisuus on arvostettu hankintahintaan poistoilla vähennettynä. Poistot lasketaan tasapoistomenetelmällä. Tasapoistot tehdään käyttöomaisuuden odotettuna taloudellisena käyttöaikana siten, että ne aloitetaan pääasiassa hankintaa seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Vuonna 1999 taseeseen markkinahintaisina aktivoitujen rakennusten ja maa-alueiden vastaerä on arvonmuutostili. Näiden rakennusten poistot on kirjattu arvonmuutostiliä purkamalla siten, ettei niillä ole tulosvaikutusta.

Taloudelliset käyttöajat ovat seuraavat:

- tietokoneet, niihin liittyvät laitteet ja ohjelmistot sekä autot: 4 vuotta
- koneet ja kalusto: 10 vuotta
- rakennukset: 25 vuotta.

Käyttöomaisuus, jonka arvo on alle 10 000 euroa, poistetaan hankintavuonna.

6. Liikkeessä olevat setelit

EKP ja euroalueen 19 kansallista keskuspankkia, jotka yhdessä muodostavat eurojärjestelmän, laskevat liikkeeseen euroseteleitä.¹ Liikkeessä olevien eurosetelien kokonaisarvo kohdistetaan keskuspankeille kunkin kuukauden viimeisenä pankkipäivänä setelien jakoperusteen mukaisesti.² EKP:lle on merkitty 8 prosentin osuus liikkeessä olevien eurosetelien kokonaisarvosta, ja loput 92 % on merkitty kansallisille keskuspankeille setelien jakoperusteen mukaisesti. Osuus ilmoitetaan taseen vastattavaa-puolella erässä ”Liikkeessä olevat setelit”. Kullekin kansalliselle keskuspankille setelien jakoperusteen mukaisesti kohdistetun eurosetelien osuuden arvon ja kyseisen keskuspankin tosiasiallisesti liikkeeseen laskemien eurosetelien arvon erotuksesta aiheutuu myös eurojärjestelmän sisäisiä saamia tai velkoja, joille maksetaan korkoa. Nämä korolliset³ saamiset tai velat ilmoitetaan aluerässä ”Eurojärjestelmän sisäiset saamiset/velat: Eurosetelien kohdistamiseen eurojärjestelmän sisällä liittyvä nettosaaminen/-velka”. Suomen Pankin taseessa erä on vastaavaa-puolella.

Seteleistä saatava tulo jaetaan kansallisten keskuspankkien kesken suhteessa niiden EKP:n pääomasta maksemiin osuuksiin. Näistä eristä kertyvät korkotuotot ja -kulut selvitetään EKP:n tilien kautta, ja ne ovat osa korkokatetta. EKP:n pääoma-avainta tarkistetaan viiden vuoden välein ja uusien jäsenmaiden liittyessä Euroopan unioniin.

Setelitulo, joka EKP:lle kertyy sen 8 prosentin osuudesta liikkeessä olevien eurosetelien kokonaisarvosta, jaetaan pääasiassa kansallisille keskuspankeille.⁴

7. Muutokset tilinpäätöksen laatimisperiaatteissa

Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet eivät ole muuttuneet tilikauden 2015 aikana.

8. Rahoitustulo

Euroopan keskuspankkijärjestelmässä rahapoliittisten tehtävien hoidon yhteydessä kertyvä rahoitustulo lasketaan ja jaetaan kansallisten keskuspankkien kesken perussäännön määräysten ja Euroopan keskuspankin neuvoston tekemien päätösten mukaisesti.

Ennakkovoitonjako

EKP:n neuvosto on päättänyt, että EKP:n euroseteleistä saama tulo eli sille kohdistettu 8 % liikkeeseen laskettujen euroseteleiden kokonaisarvosta sekä EKP:n saama nettotulo a) arvopaperi-

¹ Euroopan keskuspankin päätös, annettu 13. päivänä joulukuuta 2010, euroseteleiden liikkeeseenlaskusta (EKP/2010/29), EUVL L 35, 9.2.2011, s. 26.

² Setelien jakoperusteella tarkoitetaan prosenttiosuuksia, jotka saadaan, kun otetaan huomioon EKP:n osuus liikkeeseen laskettujen euroseteleiden kokonaismäärästä ja sovelletaan merkityn pääoman jakoperustetta kansallisten keskuspankkien osuuteen tästä kokonaismäärästä.

³ Euroopan keskuspankin päätös (EKP/2010/23) rahaliittoon osallistuvien jäsenvaltioiden kansallisten keskuspankkien rahoitustulon jakamisesta.

⁴ EKP:n päätös (EKP/2005/11).

markkinoita koskevan ohjelman (Securities Markets Programme), b) omaisuusvakuudellisten arvopapereiden osto-ohjelman, c) kolmannen katettujen joukkolainojen osto-ohjelman ja d) julkisen sektorin velkapapereiden osto-ohjelman (public sector purchase programme) mukaisesti ostetuista arvopapereista maksetaan kokonaisuudessaan kansallisille keskuspankeille sinä tilikautena, jona se kertyy. Ellei EKP:n neuvosto muuta päätä, EKP jakaa tulon tilikautta seuraavan vuoden tammi-kuussa ennakkovoitonjakona.⁵ EKP:n liikkeeseen lasketuista euroseteleistä saaman tulon määrästä voidaan EKP:n neuvoston päätöksellä vähentää ne kulut, joita EKP:lle on koitunut euroseteleiden liikkeeseen laskemisesta ja käsittelemisestä. EKP:n neuvosto päättää ennen vuoden päättymistä, jätetäänkö edellä luetelluissa ohjelmissa ostetuista arvopapereista ja – tarpeen mukaan – liikkeeseen lasketuista euroseteleistä saatu EKP:n tulo kokonaan tai osittain jakamatta sen varmistamiseksi, että jaettavan tulon määrä ei ylitä EKP:n nettovoittoa kyseiseltä vuodelta.

EKP:n neuvosto voi myös päättää, että osto-ohjelmien mukaisesti ostetuista arvopapereista ja – tarpeen mukaan – liikkeeseen lasketuista euroseteleistä saatu EKP:n tulo siirretään kokonaan tai osittain valuuttakursseista, koroista, luotoista ja kullan hinnasta johtuvien riskien varalta tehtävään varaukseen.

<i>EKP:n pääomaan sovellettava jakoperuste 1.1.2015 alkaen</i>		
	<i>EKPJ, pääoma-avain, %</i>	<i>Eurojärjestelmä, pääoma-avain, %</i>
<i>Belgian keskuspankki</i>	2,4778	3,52003
<i>Saksan keskuspankki</i>	17,9974	25,56743
<i>Viron keskuspankki</i>	0,1928	0,27390
<i>Irlannin keskuspankki</i>	1,1607	1,64892
<i>Kreikan keskuspankki</i>	2,0332	2,88842
<i>Espanjan keskuspankki</i>	8,8409	12,55961
<i>Ranskan keskuspankki</i>	14,1793	20,14334
<i>Italian keskuspankki</i>	12,3108	17,48904
<i>Kyproksen keskuspankki</i>	0,1513	0,21494
<i>Latvian keskuspankki</i>	0,2821	0,40076
<i>Liettuan keskuspankki</i>	0,4132	0,58700
<i>Luxemburgin keskuspankki</i>	0,2030	0,28839
<i>Maltaan keskuspankki</i>	0,0648	0,09206
<i>Alankomaiden keskuspankki</i>	4,0035	5,68748
<i>Itävallan keskuspankki</i>	1,9631	2,78883
<i>Portugalin keskuspankki</i>	1,7434	2,47672
<i>Slovenian keskuspankki</i>	0,3455	0,49083
<i>Slovakian keskuspankki</i>	0,7725	1,09743
<i>Suomen Pankki</i>	1,2564	1,78487
<i>Eurojärjestelmä yhteensä</i>	70,3916	100,0000
<i>Bulgarian keskuspankki</i>	0,8590	
<i>Tšekin keskuspankki</i>	1,6075	
<i>Tanskan keskuspankki</i>	1,4873	
<i>Kroatian keskuspankki</i>	0,6023	
<i>Unkarin keskuspankki</i>	1,3798	
<i>Puolan keskuspankki</i>	5,1230	
<i>Romanian keskuspankki</i>	2,6024	
<i>Ruotsin keskuspankki</i>	2,2729	
<i>Englannin pankki</i>	13,6743	
<i>Euroalueeseen kuulumattomat kansalliset keskuspankit yhteensä</i>	29,6084	
<i>Yhteensä</i>	100,0000	

⁵ EKP:n 15.12.2014 antama päätös (EU) 2015/298 Euroopan keskuspankin tulon väliaikaisesta jakamisesta (EKP/2014/57), EUVL L 53, 25.2.2015, s. 24.

9. Eläkerahasto

Vuonna 2001 tehtiin päätökset Suomen Pankin eläkevastuun hoitamisesta pankin taseessa olevan eläkerahaston avulla. Vuoden 2002 alussa voimaan tulleen järjestelyn tarkoituksena on huolehtia Suomen Pankin henkilöstön eläketurvan kattamiseen liittyvien varojen tuottavasta sijoittamisesta. Suomen Pankin eläkerahastosta laaditaan erillinen vuosikertomus. Eläkerahaston varat sisältyvät Suomen Pankin taseessa muihin saamisiin.

EKPJ:n suuntaviivat yhdenmukaistetusta kirjanpidosta eivät säätele eläkerahaston kirjanpitoa. Eläkerahaston sijoitukset arvostetaan markkinahintaan ja arvonne muutokset kirjataan tulosvaikutteisesti. Tilinpäätöksessä käytetään vuoden viimeisen päivän markkinahintoja. Eläkerahaston kiinteistöt ovat taseessa siirtohetken mukaisessa arvossaan vuosipoistot vähennettyinä. Siltä osin kuin rakennusten tasearvo on katettu arvonnkorotuksella, vastaavat poistot kirjataan arvonnkorotusta purkamalla siten, että poistoilla ei ole tulosvaikutusta.

10. Varausten kirjaamisen periaatteet

Tilinpäätöksessä voidaan tehdä varauksia, jos se pankin rahastojen reaaliarvon turvaamiseksi taikka valuuttakurssien tai arvopaperien markkinahintojen muutoksista aiheutuvien tuloksen vaihtelujen tasaamiseksi on tarpeen.

Tilinpäätöksessä voidaan tehdä pankin eläkevastuun kattamiseksi tarpeellisia varauksia.

11. Taseen ulkopuoliset vastuut

Taseen ulkopuolisista eristä aiheutuvat voitot ja tappiot käsitellään samalla tavalla kuin taseessa olevista eristä aiheutuneet voitot ja tappiot. Valuuttatermiinit otetaan huomioon laskettaessa valuuttaposition nettokeskihintaa.

Taseen liitetiedot

Vastaavaa

1. Kulta ja kultasaamiset

Suomen Pankilla on 1 576 487 troyunssia kultaa (1 troyunssi = 31,103 g), joka on tilinpäätöksessä arvostettu markkinahintaan. Vuoden 1999 alussa Suomen Pankki, kuten muutkin eurojärjestelmän kansalliset keskuspankit, siirsi noin 20 % kullastaan EKP:lle.

Kulta

	31.12.2015	31.12.2014
Määrä (milj. troyunssia)	1,6	1,6
Hinta troyunssilta (EUR)	973,2	987,8
Arvo markkinahintaan (milj. EUR)	1 534,3	1 557,2
Markkina-arvon muutos (milj. EUR)	-22,9	183,7

2. Valuuttamääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta

Tase-erässä ovat valuuttavarantoon luettavat valuuttasaamiset euroalueen ulkopuolelta sekä SDR-määräiset saamiset Kansainväliseltä valuuttarahastolta (IMF).

2.1 Valuuttamääräiset saamiset IMF:ltä

Valuuttamääräiset saamiset IMF:ltä eriteltynä

	31.12.2015		31.12.2014	
	Milj. EUR	Milj. SDR	Milj. EUR	Milj. SDR
Varanto-osuus IMF:ssä	181,8	142,8	274,0	229,8
Erityiset nosto-oikeudet	1 429,8	1 123,4	1 342,8	1 126,1
Muut saamiset IMF:ltä	278,7	219,0	296,6	248,7
Yhteensä	1 890,3	1 485,2	1 913,4	1 604,7

Euron ja SDR:n välisen kurssin kehitys tilikausina 2014 ja 2015

	2015	2014
Maaliskuun loppu	0,7794	0,8923
Kesäkuun loppu	0,7954	0,8833
Syyskuun loppu	0,7986	0,8490
Joulukuun loppu	0,7857	0,8386

Suomen jäsenosuuden kokonaismäärä valuuttarahastossa on 1 263,8 milj. SDR. Varanto-osuus on se osuus Suomen Pankin jäsenosuudesta, joka on maksettu IMF:lle valuuttana. Toinen osa jäsenosuudesta on maksettu aikoinaan markkoina. Tämän osan valuuttarahasto on lainannut takaisin Suomen Pankille. Markkoina maksetun jäsenosuuden nettovaikutus Suomen Pankin taseessa on nolla, sillä edellä mainittu saaminen ja velka ovat samassa tase-erässä.

Suomen Pankin erityisten nosto-oikeuksien (Special Drawing Rights, SDR) määrä on 1 429,8 milj. euroa. Erityiset nosto-oikeudet ovat IMF:n luomaa valuuttavarantoa, jonka rahasto on jakanut jäsenmailleen. Erityisiä nosto-oikeuksia käytetään valuuttakaupoissa normaalien valuuttojen tapaan. Erän arvo muuttuu valuuttarahaston jäsenmaiden välisten valuuttakauppojen seurauksena. Lisäksi erän suuruuteen vaikuttavat saadut ja maksetut korot sekä voitto-osuus IMF:ssä.

Yhteensä Suomen Pankin saamiset Kansainväliseltä valuuttarahastolta ovat 1 890,3 milj. euroa.

EKPJ:n kirjanpito- ja rahoitustulokomitea päätti kesällä 2010 SDR-suojauskauppojen kirjanpitokäsittelystä, joka poikkeaa yleisestä valuuttakohtaisesta arvostusperiaatteesta. SDR-valuuttakurssiriskin suojaamiseksi tehdyt SDR-komponenttivaluuttojen myynnit otetaan huomioon vähentävinä erinä laskettaessa SDR:n määrää ja markkina-arvostusta. Myynnit eivät näin ollen myöskään vähennä komponenttivaluuttojen määrää eikä niillä ole vaikutusta näiden valuuttojen markkina-arvostukseen.

2.2 Muut valuuttamääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta

Tase-erä sisältää valuuttamääräiset pankkitalletukset, arvopaperisijoitukset ja muut valuuttamääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta.

Valuuttamääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta eriteltyinä

	31.12.2015 Milj. EUR	31.12.2014 Milj. EUR	Muutos Milj. EUR
Talletukset	92,8	287,5	-194,7
Kuponkipaperit	4 830,2	4 682,8	147,4
Diskonttopaperit	628,0	111,7	516,4
Muut saamiset	41,3	24,5	16,7
Yhteensä	5 592,2	5 106,5	485,8

Euroalueen ulkopuolisten valuuttamääräisten arvopapereiden valuuttajakauma

Valuutta	31.12.2015		31.12.2014	
	Milj. EUR	%	Milj. EUR	%
Englannin punta	777,2	14,2	607,7	12,7
Yhdysvaltain dollari	4 161,0	76,2	3 772,1	78,7
Japanin jeni	520,0	9,5	414,7	8,6
Yhteensä	5 458,2	100,0	4 794,5	100,0

Euroalueen ulkopuolisten valuuttamääräisten arvopapereiden jäljellä oleva juoksuaika

Maturiteetti	31.12.2015		31.12.2014	
	Milj. EUR	%	Milj. EUR	%
Alle 1 vuosi	1 391,0	25,5	1 089,6	22,7
Yli 1 vuosi	4 067,2	74,5	3 704,9	77,3
Yhteensä	5 458,2	100,0	4 794,5	100,0

3. Valuuttamääräiset saamiset euroalueelta

Tase-erässä ovat valuuttamääräiset talletukset ja arvopaperit sekä muut valuuttamääräiset saamiset euroalueelta.

Euroalueen sisäiset valuuttamääräiset saamiset eriteltyinä

	31.12.2015 Milj. EUR	31.12.2014 Milj. EUR	Muutos Milj. EUR
Talletukset	–	–	–
Kuponkipaperit	441,0	383,5	57,5
Diskonttopaperit	–	–	–
Muut saamiset	–23,7	–23,4	–0,4
Yhteensä	417,2	360,1	57,1

Euroalueen sisäisten valuuttamääräisten arvopapereiden valuuttajakauma

	31.12.2015		31.12.2014	
Valuutta	Milj. EUR	%	Milj. EUR	%
Englannin punta	127,8	29,0	108,0	28,2
Yhdysvaltain dollari	313,1	71,0	275,5	71,8
Yhteensä	441,0	100,0	383,5	100,0

Euroalueen sisäisten valuuttamääräisten arvopapereiden jäljellä oleva juoksuaika

	31.12.2015		31.12.2014	
Maturiteetti	Milj. EUR	%	Milj. EUR	%
Alle 1 vuosi	228,8	51,9	106,7	27,8
Yli 1 vuosi	212,1	48,1	276,8	72,2
Yhteensä	441,0	100,0	383,5	100,0

4. Euromääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta

Tase-erä sisältää euroalueen ulkopuolisia eurotalletuksia, euroalueen ulkopuolella liikkeeseen laskettuja kuponki- ja diskonttopapereita sekä muita euromääräisiä saamisia.

Euromääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta

	31.12.2015 Milj. EUR	31.12.2014 Milj. EUR	Muutos Milj. EUR
Talletukset	144,9	40,8	104,1
Kuponkipaperit	1 298,1	1 003,4	294,7
Diskonttopaperit	–	–	–
Muut saamiset	0,2	0,0	0,1
Yhteensä	1 443,2	1 044,2	398,9

Euroalueen ulkopuolisten euromääräisten arvopapereiden jäljellä oleva juoksuaika

<i>Maturiteetti</i>	<i>31.12.2015</i>		<i>31.12.2014</i>	
	<i>Milj. EUR</i>	<i>%</i>	<i>Milj. EUR</i>	<i>%</i>
<i>Alle 1 vuosi</i>	566,3	43,6	119,3	11,9
<i>Yli 1 vuosi</i>	731,8	56,4	884,1	88,1
<i>Yhteensä</i>	1 298,1	100,0	1 003,4	100,0

5. Rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset luotot euroalueen luottolaitoksille

Tase-erä sisältää rahapolitiikassa käytettävät instrumentit, joiden avulla Suomen Pankki toteuttaa rahapolitiikkaa osana eurojärjestelmää. Erä muodostuu korkoa sisältävistä luotoista suomalaisille luottolaitoksille, ja sen suuruus määräytyy suomalaisten luottolaitosten likviditeetin tarpeen perusteella.

Koko eurojärjestelmän saamiset rahapoliittisista operaatioista ovat 558 989,1 milj. euroa, josta Suomen Pankin taseessa on 690,3 milj. euroa. Perussäännön artiklan 32.4 mukaisesti eurojärjestelmän kansalliset keskuspankit jakavat rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät riskit, mikäli ne toteutuvat, täysimääräisesti ja suhteessa osuuksiinsa EKP:n merkityn pääoman jako-perusteesta. Tappioita voi syntyä ainoastaan, jos vastapuoli menee vararikoon eikä kyseisen vastapuolen toimittamien vakuuksien realisointi tuota riittävästi varoja. Riskejä, jotka aiheutuvat mahdollisista kansallisten keskuspankkien harkinnanvaraisesti hyväksymistä erityisvakuuksista, ei EKP:n neuvoston päätöksen nojalla jaeta.

5.1 Perusrahoitusoperaatiot

Perusrahoitusoperaatiot ovat viikoittain toteutettavia likviditeettiä lisääviä käänteisoperaatioita, joiden maturiteetti on yksi viikko. Normaalitylanteessa perusrahoitusoperaatiot toteutetaan vakiohuutokauppoina, mutta lokakuusta 2008 lähtien ne on toteutettu kiinteäkorkoisina huutokauppoina. Perusrahoitusoperaatiot ovat keskeisessä osassa pyrittäessä vaikuttamaan korkoihin ja hallitsemaan markkinoiden likviditeettitilannetta sekä viestittäessä rahapolitiikan mitoituksista.

5.2 Pitempiaikaiset rahoitusoperaatiot

Näissä operaatioissa vastapuolille tarjotaan pitempiaikaista rahoitusta. Vuonna 2015 pitempiaikaisia rahoitusoperaatioita toteutettiin yhden pitoajanjakson mittaisina sekä 3–48 kuukauden mittaisina. Operaatiot toteutettiin kiinteäkorkoisina huutokauppoina, joissa tehdyt tarjoukset hyväksyttiin täysimääräisesti.

5.3 Käänteiset hienosäätöoperaatiot

Käänteisillä hienosäätöoperaatioilla pyritään hallitsemaan markkinoiden likviditeettitilannetta ja vaikuttamaan korkoihin. Niiden tarkoituksena on erityisesti tasoittaa markkinoiden odottamattomien heilahtelujen vaikutusta korkoihin. Näitä operaatioita toteutetaan tarvittaessa.

5.4 Rakenteelliset käänteisoperaatiot

Eurojärjestelmä toteuttaa rakenteellisia käänteisoperaatioita vakiohuutokauppoina halutessaan tarkistaa likviditeettiasemaansa rahoitussektoriin nähden.

5.5 Maksuvalmiusluotot

Maksuvalmiusluoton avulla vastapuolet voivat saada kansallisilta keskuspankeilta yön yli-likviditeettiä hyväksyttyjä vakuuksia vastaan.

5.6 Vakuuksien muutospyyntöihin liittyvät luotot

Erä sisältää vastapuolille suoritettut käteismaksut tilanteissa, joissa vastapuolen toimittamien vakuuksien markkina-arvo ylittää määritetyn kynnysarvon eli avoinna olevista rahapoliittisista operaatioista aiheutuvan tarpeen.

Rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset luotot euroalueen luottolaitoksille

	31.12.2015 Milj. EUR	31.12.2014 Milj. EUR	Muutos Milj. EUR
Perusrahoitusoperaatiot	–	15,0	–15,0
Pitempiaikaiset rahoitusoperaatiot	690,3	707,0	–16,7
Käänteiset hienosäätöoperaatiot	–	–	–
Käänteiset rakenteelliset operaatiot	–	–	–
Maksuvalmiusluotot	–	–	–
Vakuuksien muutospyyntöihin liittyvät luotot	–	–	–
Yhteensä	690,3	722,0	–31,7

6. Muut euromääräiset saamiset euroalueen luottolaitoksilta

Tase-erässä ovat eurotalletukset sekä tilit euroalueen luottolaitoksissa. Tase-erän loppusumma tilikaudella 2015 oli 0,2 milj. euroa. Vuonna 2014 vastaava summa oli 36,7 milj. euroa.

7. Euromääräiset arvopaperit euroalueelta

Jotta rahapolitiikan harjoittamista varten pidettävät arvopaperit voidaan ilmoittaa erikseen, erä ”Euromääräiset arvopaperit euroalueelta” on jaettu kahteen osaan: ”Rahapolitiikan harjoittamista varten pidettävät arvopaperit” ja ”Muut arvopaperit”.

7.1 Rahapolitiikan harjoittamista varten pidettävät arvopaperit

Erään sisältyy arvopaperit, jotka Suomen Pankki on hankkinut osana kolmea katettujen joukkolainojen osto-ohjelmaa ja arvopaperimarkkinoita koskevaa ohjelmaa sekä julkisen sektorin velkapapereiden osto-ohjelmaa.

Ensimmäinen katettujen joukkolainojen osto-ohjelma

Ohjelmassa kansalliset keskuspankit ja EKP ostivat euromääräisiä katettuja joukkolainoja euroalueelta. Ohjelman ostot saatiin päätökseen ennen kesäkuun 2010 loppua.

Toinen katettujen joukkolainojen osto-ohjelma

Ohjelmassa kansalliset keskuspankit ja EKP ostivat euromääräisiä katettuja joukkolainoja euroalueelta tarkoituksenaan helpottaa rahoituslaitosten ja yritysten rahoituksen hankintaa ja kannustaa luottolaitoksia luotonantoon. Ohjelma päättyi 31.10.2012.

Arvopaperimarkkinoita koskeva ohjelma

Toukokuussa 2010 käynnistetyssä arvopaperimarkkinoita koskevassa ohjelmassa kansalliset keskuspankit ja EKP ostivat euroalueen julkisen ja yksityisen sektorin velkapapereita. Pyrkimyksenä oli palauttaa tiettyjen euroalueen velkapaperimarkkinalohkojen toimintakyky ja saada rahapolitiikan välittymismekanismit toimimaan taas asianmukaisesti. Neuvosto päätti lopettaa osto-ohjelman syyskuussa 2012.

Kolmas katettujen joukkolainojen osto-ohjelma ja omaisuusvakuudellisten arvopaperien osto-ohjelma

EKP:n neuvosto kertoi 2.10.2014 kolmannen katettujen joukkolainojen osto-ohjelman ja omaisuusvakuudellisten arvopaperien osto-ohjelman teknisestä toteutuksesta. Ohjelmilla edistetään luotonantoa euroalueen taloudelle, minkä lisäksi niillä on myönteisiä seurannaisvaikutuksia muualla markkinoilla. Niiden avulla siis kevennetään EKP:n rahapolitiikan mitoitusta.

Näissä kahdessa ohjelmassa EKP ja kansalliset keskuspankit voivat ostaa sekä ensi- että jälkimarkkinoilta euroalueella liikkeeseen laskettuja euromääräisiä katettuja joukkolainoja sekä euroalueen liikkeeseenlaskijoiden euromääräisiä omaisuusvakuudellisia arvopapereita, jotka luetaan joko ylimpään etuoikeusluokkaan tai taattuihin mezzanine-luokan arvopapereihin.

Julkisen sektorin velkapapereiden osto-ohjelma

EKP:n neuvosto päätti 22.1.2015, että omaisuserien ostoja laajennettaisiin: laajennetussa osto-ohjelmassa alettaisiin ostaa myös julkisen sektorin velkapapereita jälkimarkkinoilta. Julkisen sektorin velkapapereiden osto-ohjelmalla pyritään edelleen helpottamaan rahatalous- ja rahoitusoloja ja parantamaan siten euroalueen yritysten ja kotitalouksien luoton-saantia. Näin tuetaan euroalueen kokonaiskulutusta ja investointeja ja viime kädessä edistetään inflaatiovauhdin palautumista tavoitteen mukaiseksi eli hieman alle 2 prosenttiin keskipitkällä aikavälillä. Ohjelmassa EKP ja kansalliset keskuspankit voivat ostaa jälkimarkkinoilta euroalueen valtioiden, valtiosidonnaisten laitosten ja yhteiseurooppalaisten laitosten liikkeeseen laskemia euromääräisiä velkapapereita.

Kolmannessa katettujen joukkolainojen osto-ohjelmassa, omaisuusvakuudellisten arvopaperien osto-ohjelmassa ja julkisen sektorin velkapapereiden osto-ohjelmassa on tarkoitus ostaa arvopapereita kuukausittain yhteensä noin 60 mrd. euron arvosta. Ostoja on tarkoitus jatkaa ainakin maaliskuuhun 2017 saakka.

Kaikissa kuudessa ohjelmassa hankitut arvopaperit arvostetaan jaksotetun hankintahinnan perusteella ja vähennettynä mahdollisella arvon alentumisella (ks. tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden kohta ”Arvopapereiden arvostus- ja jaksotusperiaatteet”). Vuosittaiset arvonalentumistestit tehdään vuoden lopussa arvioidun odotettavissa olevan kassavirran perusteella.

Näiden arvopapereiden markkina-arvoa ei kirjata taseeseen eikä tuloslaskelmaan, mutta ne on esitetty seuraavassa vertailun vuoksi:

Rahapolitiikan harjoittamista varten pidettävät arvopaperit

	31.12.2015 Milj. EUR		31.12.2014 Milj. EUR		Muutos Milj. EUR	
	Tase-arvo	Markkina-arvo	Tase-arvo	Markkina-arvo	Tase-arvo	Markkina-arvo
Ensimmäinen katettujen joukkolainojen osto-ohjelma	74,2	75,8	253,9	259,0	-179,7	-183,2
Toinen katettujen joukkolainojen osto-ohjelma	185,8	196,2	264,1	278,1	-78,3	-82,0
Kolmas katettujen joukkolainojen osto-ohjelma	2 537,9	2 534,5	685,0	692,2	1 852,9	1 842,3
Arvopaperimarkkinoita koskeva ohjelma	1 972,8	2 203,0	2 365,4	2 621,5	-392,6	-418,5
Julkisen sektorin velkapapereiden osto-ohjelma	7 303,5	7 270,3	–	–	7 303,5	7 270,3
Omaisuusvakuudellisten arvopapereiden osto-ohjelma	–	–	–	–	–	–
Yhteensä	12 074,1	12 279,7	3 568,5	3 850,8	8 505,7	8 428,8

EKP:n neuvosto arvioi osto-ohjelmien mukaisesti hankittuihin arvopapereihin liittyvät taloudelliset riskit säännöllisesti.

Eurojärjestelmän kansallisten keskuspankkien hallussa oleva arvopaperimarkkinoita koskevan ohjelman mukaisesti ostettujen arvopaperien määrä on yhteensä 114 080,0 milj. euroa. Tästä Suomen Pankin taseessa on 1 972,8 milj. euroa.

Eurojärjestelmän kansallisten keskuspankkien hallussa oleva kolmannen katettujen joukkolainojen osto-ohjelman mukaisesti ostettujen arvopaperien määrä on yhteensä 131 882,8 milj. euroa. Tästä Suomen Pankin taseessa on 2 537,9 milj. euroa. Näissä kahdessa ohjelmassa eurojärjestelmän kansalliset keskuspankit jakavat perussäännön artiklan 32.4 mukaisesti hallussa pidetyistä arvopapereista aiheutuvat riskit, mikäli ne toteutuvat, täysimääräisesti ja suhteessa osuuksiinsa EKP:n pääoman jakoperusteessa.

EKP:n neuvosto päätti rahapolitiikan arvopapereille tehtyjen arvonalentumistestien (tilanne 31.12.2015) pohjalta, että arvopapereista saadaan odotettavasti kaikki niihin liittyvät tulevat kassavirrat.

7.2 Muut arvopaperit

Tase-erä sisältää euroalueella liikkeeseen lasketut kuponki- ja diskonttopaperit.

Muut euroalueen sisäiset euromääräiset arvopaperit eriteltyinä

	31.12.2015 Milj. EUR	31.12.2014 Milj. EUR	Muutos Milj. EUR
<i>Kuponkipaperit</i>	6 128,1	7 505,7	-1 377,7
<i>Diskonttopaperit</i>	1 328,1	231,9	1 096,2
<i>Osakerahastot</i>	132,2	10,1	122,1
<i>Yhteensä</i>	7 588,3	7 747,7	-159,4

Muiden euroalueen sisäisten euromääräisten arvopapereiden jäljellä oleva juoksuaita

	31.12.2015		31.12.2014	
<i>Maturiteetti</i>	<i>Milj. EUR</i>	<i>%</i>	<i>Milj. EUR</i>	<i>%</i>
<i>Alle 1 vuosi</i>	3 291,2	44,1	2 050,6	26,5
<i>Yli 1 vuosi</i>	4 164,9	55,9	5 686,9	73,5
<i>Yhteensä</i>	7 456,1	100,0	7 737,5	100,0

8. Eurojärjestelmän sisäiset saamiset

8.1 Osuus EKP:n pääomasta

EKPJ:n perussäännön artiklan 28 nojalla ainoastaan EKPJ:n kansalliset keskuspankit voivat merkitä EKP:n pääomaa. Merkinnässä sovellettavat osuudet määritetään EKPJ:n perussäännön artiklan 29.3 mukaisesti, ja ne tarkistetaan joka viides vuosi.

Eurojärjestelmän kunkin keskuspankin osuus EKP:n pääomasta määräytyy ns. pääoma-avaimen mukaan. Pääoma-avaimen vaikuttavat maan asukasluku ja bruttokansantuote. Pääoma-avain tarkistetaan viiden vuoden välein ja kun uusia jäseniä liittyy EU:hun. Suomen prosentuaalinen osuus EKP:n pääomasta on ollut 1.1.2015 alkaen 1,2564 %.

8.2 Valuuttavarantojen siirtoja vastaavat saamiset

Valuuttavarantojen siirtoja vastaavat saamiset -erä sisältää Suomen Pankin EKP:lle siirtämän valuuttavaranto-osuuden, 728,1 milj. euroa (728,1 milj. euroa vuonna 2014). Siirto tehtiin eurojärjestelmään siirtymisen yhteydessä. Saaminen on euromääräinen, ja sen arvo perustuu

saamisen arvoon siirtohetkellä. Saamiselle maksetaan viimeisimpään käytettävissä olevaan eurojärjestelmän perusrahoitusoperaatioiden marginaalikorkoon perustuvaa korkoa lukuun ottamatta kultaa, jolle ei makseta korkoa.

8.3 Euroseteleiden kohdistamiseen eurojärjestelmän sisällä liittyvät nettosaamiset

Nettosaaminen, joka liittyy euroseteleiden kohdistamiseen eurojärjestelmän sisällä, käsittää pääoman merkitsemiseen liittyvän mekanismin mukaisen CSM-erän (Capital Share Mechanism) vähennettynä ns. ECB issue luvulla. CSM-luvulla liikkeessä olevan setelistön määrä oikaistaan keskuspankin taseessa pääoma-avaimen mukaiseksi. ECB issue luku taas kertoo EKP:n osuuden (8 %) liikkeessä olevista seteleistä. Kummankin luvun vastakirjaus on taseen vastattavaa-puolen erässä ”Liikkeessä olevat setelit”.⁶

Tase-erän koko oli tilikaudella 4 102,8 milj. euroa (3 962,3 milj. euroa vuonna 2014). Erän kasvu johtui siitä, että Suomen Pankin liikkeeseen laskemien setelien määrä kasvoi 6,7 %, sekä siitä, että liikkeessä olleiden eurosetelien kokonaismäärä kasvoi 5,9 % vuodesta 2014. Näille saamisille kertyy viimeisimpään käytettävissä olevaan eurojärjestelmän perusrahoitusoperaatioiden marginaalikorkoon perustuvaa korkoa.

⁶ Euroseteleiden liikkeeseenlaskua koskevien eurojärjestelmän tilinpäätöskäytäntöjen mukaan liikkeessä olevien eurosetelien kokonaisarvosta kohdistetaan kuukausittain EKP:lle 8 %. Jäljelle jäävä 92 prosentin osuus kohdistetaan kansallisille keskuspankeille niin ikään kuukausittain siten, että kukin keskuspankki esittää taseessaan liikkeeseen lasketuista euroseteleistä osuuden, joka vastaa pankin maksamaa osuutta EKP:n pääomasta. Kansalliselle keskuspankille tämän käytännön mukaisesti kohdistettujen euroseteleiden arvon ja liikkeeseen laskettujen euroseteleiden arvon välinen erotus kirjataan erään ”Eurosetelien kohdistamiseen eurojärjestelmän sisällä liittyvät eurojärjestelmän sisäiset saamiset/velat”.

Kansallisten keskuspankkien osuudet merkitystä ja maksetusta pääomasta:

	<i>Merkitty pääoma 1.1.2015 alkaen</i>	<i>Maksettu pääoma 1.1.2015 alkaen</i>
<i>Belgian keskuspankki</i>	268 222 025	268 222 025
<i>Saksan keskuspankki</i>	1 948 208 997	1 948 208 997
<i>Viron keskuspankki</i>	20 870 614	20 870 614
<i>Irlannin keskuspankki</i>	125 645 857	125 645 857
<i>Kreikan keskuspankki</i>	220 094 044	220 094 044
<i>Espanjan keskuspankki</i>	957 028 050	957 028 050
<i>Ranskan keskuspankki</i>	1 534 899 402	1 534 899 402
<i>Italian keskuspankki</i>	1 332 644 970	1 332 644 970
<i>Kyproksen keskuspankki</i>	16 378 236	16 378 236
<i>Latvian keskuspankki</i>	30 537 345	30 537 345
<i>Liettuan keskuspankki</i>	44 728 929	44 728 929
<i>Luxemburgin keskuspankki</i>	21 974 764	21 974 764
<i>Maltaan keskuspankki</i>	7 014 605	7 014 605
<i>Alankomaiden keskuspankki</i>	433 379 158	433 379 158
<i>Itävallan keskuspankki</i>	212 505 714	212 505 714
<i>Portugalin keskuspankki</i>	188 723 173	188 723 173
<i>Slovenian keskuspankki</i>	37 400 399	37 400 399
<i>Slovakian keskuspankki</i>	83 623 180	83 623 180
<i>Suomen Pankki</i>	136 005 389	136 005 389
<i>Euroalueen kansalliset keskuspankit yhteensä*</i>	7 619 884 851	7 619 884 851
<i>Bulgarian keskuspankki</i>	92 986 811	3 487 005
<i>Tšekin keskuspankki</i>	174 011 989	6 525 450
<i>Tanskan keskuspankki</i>	161 000 330	6 037 512
<i>Kroatian keskuspankki</i>	65 199 018	2 444 963
<i>Unkarin keskuspankki</i>	149 363 448	5 601 129
<i>Puolan keskuspankki</i>	554 565 112	20 796 192
<i>Romanian keskuspankki</i>	281 709 984	10 564 124
<i>Ruotsin keskuspankki</i>	246 041 586	9 226 559
<i>Englannin pankki</i>	1 480 243 942	55 509 148
<i>Euroalueen ulkopuolisten EU-maiden kansalliset keskuspankit yhteensä*</i>	3 249 851 147	120 192 083
<i>Yhteensä*</i>	10 825 007 070	7 740 076 934

*Pyöristysten vuoksi kaikki väli- ja loppusummat eivät välttämättä täsmää.

8.4 Muut saamiset eurojärjestelmän sisällä (netto) tai vastattavaa-puolen erä muut velat eurojärjestelmän sisällä (netto)

Muut saamiset/velat eurojärjestelmän sisällä (netto)

	31.12.2015 Milj. EUR	31.12.2014 Milj. EUR	Muutos Milj. EUR
TARGET2-järjestelmään liittyvät velat EKP:lle / saamiset EKP:ltä (ml. eurojärjestelmässä pidettävien kirjeenvaihtajapankkitilien saldot)	20 144,3	19 732,5	411,8
Rahoitustulon netto-osuus	-38,2	1,3	-39,5
EKP:n ennakkovoitonjakoon liittyvät saamiset EKP:ltä	14,5	15,1	-0,6
Muut saamiset/velat eurojärjestelmän sisällä (netto)	-	-	-
Muut saamiset/velat eurojärjestelmän sisällä yhteensä (netto)	20 120,6	19 748,9	371,7

Erän suuruus oli 20 120,6 milj. euroa 31.12.2015, ja se koostui kolmesta tekijästä: 1) EKP:n ja EKPJ:n kansallisten keskuspankkien TARGET2-järjestelmän kautta toimittamiin ja vastaanottamiin maksuihin liittyvät Suomen Pankin saamiset EKP:hen nähden sekä eurojärjestelmän keskuspankeissa pidettävien kirjeenvaihtajapankkitilien saldot, 2) rahoitustulon yhteenlaskennasta ja jakamisesta eurojärjestelmässä aiheutuvat saamiset/velat EKP:hen nähden sekä 3) ne Suomen Pankin saamiset EKP:hen nähden, jotka johtuvat euroseteleiden liikkeeseenlaskusta EKP:n osuudelle kertyneestä setelitulosta ja EKP:n arvopaperimarkkinoita koskevassa ohjelmassa hankkimista arvopapereista sekä mahdollisista muista saamisista tai palautettavista määristä.

TARGET2-järjestelmän kautta toimitettuihin nettomääräisiin maksuihin liittyvä netto-saaminen vuoden lopussa oli 20 144,3 milj. euroa. Erälle kertyvä korko perustuu viimeisimpään saatavilla olevaan eurojärjestelmän perusrahoitusoperaation marginaalikorkoon, ja se lasketaan päivittäin.

Vuotuisesta rahoitustulon yhteenlaskennasta ja jakamisesta eurojärjestelmän kansallisten keskuspankkien kesken aiheutui vuoden lopussa -38,2 milj. euron velka EKP:lle (ks. tuloslaskelman liitetietojen kohta "Rahoitustulon netto-osuus").

Vuodelta 2015 EKP:n neuvosto päätti jakaa 812 milj. euroa EKP:n osuudelle liikkeessä olevista seteleistä kertyneestä tulosta, EKP:n arvopaperimarkkinoita koskevassa ohjelmassa hankkimista arvopapereista saadusta tulosta, omaisuusvakuudellisten arvopapereiden osto-ohjelman tulosta, kolmannen katettujen joukkolainojen osto-ohjelman tulosta ja julkisen sektorin velkapapereiden osto-ohjelman tulosta (ks. tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden kohta "Ennakkovoitonjako"). Suomen Pankin osuus jaettavasta summasta oli 14,5 milj. euroa.

9. Muut saamiset

Tase-erä sisältää Suomen Pankin hallussa olevat eurokolikot, käyttöomaisuuden (rakennukset, koneet ja kalusto) ja sijoitusomaisuuden (osakkeet ja osuudet). Tase-erään sisältyvät myös eläkerahaston omaisuus- ja sijoituserät, taseen ulkopuolisten erien arvostuksesta johtuvat erät sekä siirtosaamiset ja muut saamiset.

Aineellinen käyttöomaisuus

	31.12.2015 Milj. EUR	31.12.2014 Milj. EUR	Muutos Milj. EUR
<i>Kirjanpitoarvo</i>			
Maa-alueet	8,5	8,5	–
Rakennukset	107,2	112,9	–5,7
Koneet ja kalusto	8,6	8,0	0,6
Taide ja numismaattinen kokoelma	0,5	0,5	0,0
<i>Yhteensä</i>	<i>124,9</i>	<i>129,9</i>	<i>–5,0</i>

Aineeton käyttöomaisuus

	31.12.2015 Milj. EUR	31.12.2014 Milj. EUR	Muutos Milj. EUR
<i>Kirjanpitoarvo</i>			
Tietojärjestelmät	13,3	13,2	0,1
<i>Yhteensä</i>	<i>13,3</i>	<i>13,2</i>	<i>0,1</i>

Muu omaisuus ja saamiset

	31.12.2015 Milj. EUR	31.12.2014 Milj. EUR	Muutos Milj. EUR
Euroalueen metalliraha	31,8	28,8	3,0
Osakkeet ja osuudet	24,9	24,9	–
Eläkerahaston sijoitukset	631,8	673,0	–41,2
Siirtosaamiset	258,5	205,4	53,1
Muut saamiset	2,9	7,1	–4,2
<i>Yhteensä</i>	<i>949,9</i>	<i>939,2</i>	<i>10,7</i>

Vastattavaa

1. Liikkeessä olevat setelit

Tase-erä sisältää pääoma-avaimen mukaisen, EKP:n osuudella oikaistun Suomen Pankin osuuden liikkeessä olevien euroseteleiden kokonaismäärästä.

Vuonna 2015 liikkeessä olleiden eurosetelien yhteenlaskettu arvo kasvoi 5,9 %. Jakoperusteen mukaan Suomen Pankin osuus liikkeessä olevista euroseteleistä oli vuoden 2015 lopussa arvoltaan 17 789,9 milj. euroa (vuoden 2014 lopussa 16 793,2 milj. euroa). Suomen Pankin liikkeeseen laskemien eurosetelien kokonaisarvo kasvoi 6,7 % eli 13 687,1 milj. euroon vuonna 2015 (edellisvuonna 12 830,9 milj. euroa). Määrä oli pienempi kuin jakoperusteen mukaan kohdistetun osuuden kokonaisarvo, ja erotus eli 4 102,8 milj. euroa (3 962,3 milj. euroa vuonna 2014) on kirjattu vastaavaa-puolen ala-erään ”Euroseteleiden kohdistamiseen eurojärjestelmän sisällä liittyvät nettosaamiset”.

<i>Liikkeessä olevat setelit</i>	<i>31.12.2015 Milj. EUR</i>	<i>31.12.2014 Milj. EUR</i>
5 euroa	89,8	93,1
10 euroa	-40,4	-26,8
20 euroa	2 810,3	2 665,1
50 euroa	8 454,9	7 641,3
100 euroa	-689,1	-605,2
200 euroa	426,5	407,5
500 euroa	2 635,2	2 655,9
<i>Eurosetelit yhteensä</i>	<i>13 687,1</i>	<i>12 830,9</i>
<i>ECB issue -luku</i>	<i>-1 547,0</i>	<i>-1 460,1</i>
<i>CSM-luku</i>	<i>5 649,8</i>	<i>5 422,3</i>
<i>Pääoma-avaimen mukainen liikkeessä oleva setelistö</i>	<i>17 789,9</i>	<i>16 793,2</i>

2. Rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset velat euroalueen luottolaitoksille

Tämä tase-erä muodostuu korkoa sisältävistä velvoitteista luottolaitoksille, ja siihen sisältyvät luottolaitosten vähimmäisvarantotilien saldot sekä luottolaitosten yötalletukset ja määräaikaistalletukset. Tase-erä syntyy sen rahamarkkinapolitiikan seurauksena, jota Suomen Pankki toteuttaa osana eurojärjestelmää. Vähimmäisvarantojärjestelmän avulla pyritään tasaamaan rahamarkkinakorkoja sekä lisäämään rakenteellisen keskuspankkirahoituksen tarvetta. Luottolaitosten vähimmäisvarantotilien päivittäisten saldojen keskiarvon on seurantajakson aikana oltava vähintään varantovelvoitteen suuruinen.

2.1 Sekkitilit (ml. vähimmäisvarantotalletukset)

Sekkitileillä ovat vähimmäisvarantovelvoitteen alaisten luottolaitosten varantotalletuksista koostuvat saamiset. Vähimmäisvarantotalletuksille on 1.1.1999 lähtien maksettu kulloiseenkin eurojärjestelmän perusrahoitusoperaatioiden marginaalikorkoon perustuvaa korkoa. Kesäkuusta 2014 lähtien vähimmäisvarantovelvoitteen ylittävillä pankkien varantotalletuksille on maksettu joko nollakorkoa tai talletusmahdollisuuden korkoa sen mukaan, kumpi näistä on alhaisempi.

2.2 Yli yön -talletukset (talletusmahdollisuus)

Talletusmahdollisuus on eurojärjestelmän maksuvalmiusjärjestelmän likviditeettiä vähentävä osa, johon pankit voivat tehdä yön yli -talletuksia ennalta määrätyllä korolla.

2.3 Määräaikaistalletukset

Likviditeettiä vähentäviä hienosäätöoperaatioita voidaan toteuttaa mm. keräämällä määräaikaistalletuksia.

2.4 Käänteiset hienosäätöoperaatiot

Käänteisillä hienosäätöoperaatioilla pyritään tasaamaan suuria likviditeetin yli- tai alimääriä.

2.5 Vakuuksien muutospyyntöihin liittyvät talletukset

Erä sisältää vastapuolten talletukset tilanteissa, joissa vastapuolen toimittamien vakuuksien markkina-arvo jää alle määritetyn kynnsarvon.

Rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset velat euroalueen luottolaitoksille

	31.12.2015 Milj. EUR	31.12.2014 Milj. EUR	Muutos Milj. EUR
Sekkitilit (ml. vähimmäisvarantotalletukset)	25 888,6	20 232,6	5 656,0
Yötalletukset	1 670,0	75,0	1 595,0
Määräaikaistalletukset	–	–	–
Käänteiset hienosäätöoperaatiot	–	–	–
Vakuuksien muutospyyntöihin liittyvät talletukset	–	–	–
Yhteensä	27 558,6	20 307,6	7 251,0

3. Euromääräiset velat muille euroalueella oleville

Tase-erässä ovat euromääräiset velat julkiselle sektorille ja muille kuin vähimmäisvarantovelvoitteen alaisille luottolaitoksille.

4. Euromääräiset velat euroalueen ulkopuolelle

Tase-erässä ovat kansainvälisten organisaatioiden ja euroalueen ulkopuolella sijaitsevien pankkien tilien saldot Suomen Pankissa sekä reposopimukset euroalueen ulkopuolisten vastapuolien kanssa.

5. Valuuttamääräiset velat euroalueelle

Suomen Pankilla ei ollut 31.12.2015 valuuttamääräisiä velkoja euroalueelle.

6. Valuuttamääräiset velat euroalueen ulkopuolelle

Valuuttavarannon hallinnoimiseksi tehdyt valuuttamääräiset reposopimukset on kirjattu tähän tase-erään.

7. Myönnettyjen erityisten nosto-oikeuksien vastaerä

Tase-erä on erityisten nosto-oikeuksien (vrt. vastaavaa-puolen erä) vastaerä. Alun perin erityiset nosto-oikeudet ja niiden vastaerä olivat yhtä suuret. SDR-määräisen kaupankäynnin seurauksena Suomen Pankin erityisiin nosto-oikeuksiin liittyvät saamiset olivat vuoden 2015 lopussa pienemmät kuin niiden vastaerä taseen velkapuolella. Velkapuolen vastaerän suuruus on 1 189,5 milj. SDR. Taseessa erä esitetään euromääräisenä ja arvostettuna vuoden viimeisen päivän kurssiin (1 514,0 milj. euroa).

8. Eurojärjestelmän sisäiset velat

Tase-erä sisältää nettomääräisenä muiden keskuspankkitilien ja TARGET2-maksujärjestelmän EKP-tilin saldon, mikäli Suomen Pankilla on tarkasteluhetkellä ollut velka suhteessa eurojärjes-

telmään. Eurojärjestelmän sisäiset velat ja saamiset on eritelty taseen vastaavaa-puolen erän ”Eurojärjestelmän sisäiset saamiset” liitetiedoissa. Tilikauden 2015 lopussa Suomen Pankilla ei ollut eurojärjestelmän sisäisiä velkoja.

9. Muut velat

<i>Muut velat</i>	<i>31.12.2015 Milj. EUR</i>	<i>31.12.2014 Milj. EUR</i>	<i>Muutos Milj. EUR</i>
<i>Siirtovelat</i>	13,6	14,7	-1,1
<i>Ostovelat</i>	-	0,2	-0,2
<i>Muut velat</i>	-2,0	7,0	-9,0
<i>Yhteensä</i>	11,6	22,0	-10,3

10. Arvonmuutostilit

Tase-erässä ovat valuuttamääräisten erien ja arvopapereiden markkinahinta-arvostuksesta syntyneet realisoitumattomat arvostusvoitot. Lisäksi tase-erä sisältää maa-alueiden ja rakennusten arvonorotukset sekä vuoden 1999 kirjanpitoläytännön muutoksesta johtuvat muut arvostuserot.

<i>Arvonmuutostilit</i>	<i>31.12.2015 Milj. EUR</i>	<i>31.12.2014 Milj. EUR</i>	<i>Muutos Milj. EUR</i>
<i>Kulta</i>	1 145,3	1 168,2	-22,9
<i>Valuutat:</i>			
<i>USD</i>	1 081,9	622,3	459,6
<i>GBP</i>	188,3	137,0	51,3
<i>JPY</i>	83,3	38,2	45,1
<i>SDR</i>	2,4	2,8	-0,4
<i>Muut valuutat</i>	0,2	0,2	-0,1
<i>Arvopaperit</i>	76,6	145,0	-68,2
<i>Osakkeet</i>	1,3	0,1	1,2
<i>Muut arvonorotukset</i>	182,6	190,1	-7,6
<i>Yhteensä</i>	2 762,0	2 303,9	458,0

11. Varaukset

Suomen Pankista annetun lain 20 pykälän mukaan tilinpäätöksessä voidaan tehdä varauksia, jos se pankin rahastojen reaaliarvon turvaamiseksi taikka valuuttakurssien tai arvopapereiden markkinahintojen muutoksista aiheutuvien tuloksen vaihteluiden tasaamiseksi on tarpeen. Vuoden 2015 lopussa varausten yhteismäärä on 4 317 milj. euroa. Varaukset koostuvat yleisvarauksesta, reaaliarvovarauksesta, eläkevarauksesta sekä valuuttakurssi- ja hintaerovarauksesta.

Eläkevaraus on tehty eläkevastuun kattamiseksi. Suomen Pankin eläkevastuun kokonaismäärä on 576,1 milj. euroa, ja tästä on katettu 106,8 % eli 615,3 milj. euroa. Eläkevarauksen muutos tilikauden aikana koostuu tehdystä arvonorotusrahaston purusta -0,4 milj. euroa.

<i>Varaukset (milj. EUR)</i>	<i>Varaukset yhteensä 31.12.2013</i>	<i>Varausten muutos 2014</i>	<i>Varaukset yhteensä 31.12.2014</i>	<i>Varausten muutos 2015</i>	<i>Varaukset yhteensä 31.12.2015</i>
<i>Kurssi- ja hintaerovaraus</i>	678	50	728	54	782
<i>Yleisvaraus</i>	1 545	50	1 595	50	1 645
<i>Reaaliarvovaraus</i>	1 100	125	1 225	50	1 275
<i>Eläkevaraus</i>	616	-0	616	-0	615
<i>Yhteensä</i>	3 939	224	4 163	154	4 317

12. Oma pääoma

Tase-erässä ovat kantarahasto ja vararahasto. Suomen Pankista annetun lain 21 pykälän mukaan tappio on katettava vararahastosta, jos pankin tilinpäätös on tappiollinen. Siltä osin kuin vararahasto ei riitä, tappio voidaan jättää kattamatta toistaiseksi. Seuraavien vuosien voitto on ensisijaisesti käytettävä kattamatta jääneiden tappioiden kattamiseen.

<i>Oma pääoma (milj. EUR)</i>	<i>31.12.2015</i>	<i>31.12.2014</i>	<i>Muutos</i>
<i>Kantarahasto</i>	840,9	840,9	-
<i>Vararahasto</i>	1 672,9	1 660,3	12,7
<i>Oma pääoma yhteensä</i>	2 513,9	2 501,2	12,7

13. Tilikauden voitto

Tilikauden 2015 voitto oli 146,1 milj. euroa.

<i>Tilikauden tulos (milj. EUR)</i>	<i>2015</i>	<i>2014</i>
<i>Voitonjako valtiolle</i>	98,0	137,5
<i>Suomen Pankin osuus voitosta (siirretään vararahastoon)</i>	48,1	12,7
<i>Yhteensä</i>	146,1	150,2

Tuloslaskelman liitetiedot

1. Korkotuotot

Korkotuotot euroalueen ulkopuolelta ja euroalueelta olivat yhteensä 313,2 milj. euroa, ja niistä 60,2 milj. euroa oli valuuttamääräisiä korkotuottoja ja 253,0 milj. euroa euromääräisiä korkotuottoja.

EKPJ-erien korkotuotot, 14,6 milj. euroa, kertyivät seuraavasti: 0,3 milj. euroa valuuttavarantojen siirtoja vastaavista saamisista EKP:ltä. EKP:n seteliosuudesta, pääoma-avainten soveltamisesta ja porrastuksesta aiheutuvasta saamisesta ja velasta syntyvä korkotuotto, 2,0 milj. euroa, on esitetty nettomääräisenä. TARGET2-saldoihin liittyviä korkotuottoja syntyi 12,2 milj. euroa.

Yönylitalletusten korko on ollut koko vuoden negatiivinen, eli keskuspankkitalletuksista on peritty korkoa. Tätä ns. negatiivista korkoa kertyi yönylitalletusten lisäksi vähimmäisvarantotalletuksista siltä osin kuin ne ylittivät vähimmäisvarantovaateen.

<i>Korkotuotot euroalueen ulkopuolelta (milj. EUR)</i>	2015			2014		
	<i>Euro-määräiset</i>	<i>Valuuttamääräiset</i>	<i>Yhteensä</i>	<i>Euro-määräiset</i>	<i>Valuuttamääräiset</i>	<i>Yhteensä</i>
<i>Korkotuotot kultasijoituksista</i>	–	–	–	–	0,4	0,4
<i>Korkotuotot kuponkipapereista</i>	9,6	51,2	60,8	13,4	43,4	56,7
<i>Korkotuotot diskonttopapereista</i>	–	0,2	0,2	0,0	0,1	0,1
<i>Korkotuotot talletuksista</i>	0,2	1,4	1,6	0,3	0,6	0,9
<i>Muut korkotuotot</i>	–	1,0	1,0	–	1,4	1,4
<i>Yhteensä</i>	9,8	53,8	63,6	13,6	45,9	59,5

<i>Korkotuotot euroalueelta (milj. EUR)</i>	2015			2014		
	<i>Euro-määräiset</i>	<i>Valuuttamääräiset</i>	<i>Yhteensä</i>	<i>Euro-määräiset</i>	<i>Valuuttamääräiset</i>	<i>Yhteensä</i>
<i>Korkotuotot kuponkipapereista</i>	35,0	4,9	39,9	59,4	5,0	64,4
<i>Korkotuotot diskonttopapereista</i>	–1,0	0,0	–1	1,4	–	1,4
<i>Korkotuotot talletuksista</i>	0,0	0,1	0,1	0,0	0,2	0,2
<i>Osingot eurosijoituksista</i>	1,0	–	1,0	–	–	–
<i>EKPJ-erien korkotuotot</i>	14,6	–	14,6	34,6	–	34,6
<i>Korkotuotot rahapolitiikan eristä</i>	140,3	–	140,3	158,9	–	158,9
<i>Negatiivisista koroista johtuvat korkotuotot</i>	53,1	–	53,1	9,5	–	9,5
<i>Muut korkotuotot</i>	0,3	1,4	1,7	–0,1	0,1	0,0
<i>Yhteensä</i>	243,2	6,4	249,6	263,8	5,2	269,0

<i>Korkotuotot yhteensä (milj. EUR)</i>	2015			2014		
	<i>Euro-määräiset</i>	<i>Valuuttamääräiset</i>	<i>Yhteensä</i>	<i>Euro-määräiset</i>	<i>Valuuttamääräiset</i>	<i>Yhteensä</i>
<i>Korkotuotot euroalueen ulkopuolelta</i>	9,8	53,8	63,6	13,6	45,9	59,5
<i>Korkotuotot euroalueelta</i>	243,2	6,4	249,6	263,8	5,2	269,0
<i>Yhteensä</i>	253,0	60,2	313,2	277,4	51,1	328,6

2. Korkokulut

<i>Korkokulut euroalueen ulkopuolelle (milj. EUR)</i>	2015			2014		
	<i>Euro- määräiset</i>	<i>Valuutta- määräiset</i>	<i>Yhteensä</i>	<i>Euro- määräiset</i>	<i>Valuutta- määräiset</i>	<i>Yhteensä</i>
<i>Korkokulut euroalueen ulkopuolisista talletuksista</i>	-0,2	-0,3	-0,5	-0,1	-0,2	-0,3
<i>Muut korot euroalueen ulkopuolelle</i>	-	-0,8	-0,8	-	-1,2	-1,2
<i>Yhteensä</i>	-0,2	-1,1	-1,3	-0,1	-1,3	-1,4

<i>Korkokulut euroalueelle (milj. EUR)</i>	2015			2014		
	<i>Euro- määräiset</i>	<i>Valuutta- määräiset</i>	<i>Yhteensä</i>	<i>Euro- määräiset</i>	<i>Valuutta- määräiset</i>	<i>Yhteensä</i>
<i>Korkokulut EKPJ-eristä</i>	-	-	-	0,0	-	0,0
<i>Korkokulut rahapolitiikan eristä</i>	-1,1	-	-1,1	-9,7	-	-9,7
<i>Muut korot euroalueelle</i>	-0,1	-0,6	-0,7	-0,0	-0,3	-0,3
<i>Yhteensä</i>	-1,2	-0,6	-1,8	-9,8	-0,3	-10,0

<i>Korkokulut yhteensä (milj. EUR)</i>	2015			2014		
	<i>Euro- määräiset</i>	<i>Valuutta- määräiset</i>	<i>Yhteensä</i>	<i>Euro- määräiset</i>	<i>Valuutta- määräiset</i>	<i>Yhteensä</i>
<i>Korkokulut euroalueen ulkopuolelle</i>	-0,2	-1,1	-1,3	-0,1	-1,3	-1,4
<i>Korkokulut euroalueelle</i>	-1,2	-0,6	-1,8	-9,8	-0,2	-10,0
<i>Korkokulut yhteensä</i>	-1,4	-1,7	-3,1	-9,9	-1,6	-11,5

3. Korkokate

<i>Korkokate</i>	31.12.2015 <i>Milj. EUR</i>	31.12.2014 <i>Milj. EUR</i>
<i>Korkotuotot</i>		
<i>Korkotuotot rahoitusvarallisuudesta</i>	105,2	125,7
<i>Korkotuotot rahapolitiikan eristä</i>	140,3	158,9
<i>Rahapolitiikan eristä perityt negatiiviset korot</i>	53,1	9,5
<i>Korkotuotot EKPJ-saamisista</i>	14,6	34,6
<i>Yhteensä</i>	313,2	328,7
<i>Korkokulut</i>		
<i>Korkokulut rahoitusvarallisuudesta</i>	-2,0	-1,7
<i>Korkokulut rahapolitiikan eristä</i>	-1,1	-9,7
<i>Korkokulut EKPJ-veloista</i>	-	0,0
<i>Yhteensä</i>	-3,1	-11,5
<i>KORKOKATE</i>	310,0	317,2

4. Valuuttakurssierot

Erä sisältää valuuttamääräisten erien myynnistä realisoituneet valuuttakurssivoitot ja -tappiot sekä arvostustappiot. Vuonna 2015 valuuttakurssien muutoksista aiheutuneet voitot olivat 25,9 milj. euroa.

5. Arvopapereiden hintaerot

Erä sisältää arvopapereiden myynnistä realisoituneet voitot ja tappiot sekä arvostustappiot. Jokaista arvopaperilajia tarkastellaan kirjanpidossa erikseen. Vuonna 2015 arvopapereista realisoitui hinnanmuutosten johdosta 28,1 milj. euroa voittoa.

6. Valuuttakurssi- ja hintaerovaruksen muutos

Valuuttakurssi- ja hintaeromuutoksista realisoituneilla nettovoitoilla, yhteensä 54,0 milj. euroa, kartutettiin varauksia tilinpäätöspolitiikan mukaisesti. Kaikki varaukset on eritelty taseen vastattavaa-puolen liitetiedoissa.

7. Tuotot ja kulut palkkioista ja maksuista

Erä sisältää sijoitustoiminnasta aiheutuneet palkkiot ja maksut.

8. Rahoitustulon netto-osuus

<i>Rahoitustulo</i>	<i>31.12.2015 Milj. EUR</i>	<i>31.12.2014 Milj. EUR</i>
<i>Suomen Pankin pooliin lähettämä rahoitustulo</i>	198,3	189,3
<i>Suomen Pankin pääoma-avaimen mukainen rahoitustulo</i>	160,3	178,6
<i>Pääoma-avaimen mukainen rahoitustulon netto-osuus</i>	-38,0	-10,7
<i>Korjaukset aiempina vuosina jaettuun rahoitustuloon</i>	-0,2	12,1

Eurojärjestelmän kunkin kansallisen keskuspankin rahoitustulo lasketaan käyttämällä sen velkapohjaa vastaan yksilöitävistä saamisista kertynyttä todellista vuosituloa. Velkapohja koostuu pääasiassa seuraavista eristä: liikkeessä olevat setelit, rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset velat luottolaitoksille, EKP:n velkasitoumuksien liikkeeseenlaskusta aiheutuvat kansallisten keskuspankkien velat eurojärjestelmän sisällä, TARGET2-transaktioista johtuvat eurojärjestelmän sisäiset nettovelat sekä eurojärjestelmän sisäiset nettovelat, jotka liittyvät euroseteleiden kohdistamiseen eurojärjestelmän sisällä. Velkapohjaan sisältyville veloille maksetut korot vähennetään yhteenlaskettavan rahoitustulon määrästä.

Yksilöidyt varat koostuvat pääasiassa seuraavista eristä: rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset saamiset euroalueen luottolaitoksilta, rahapoliittisista syistä hallussa pidettävät arvopaperit, valuuttavarantojen siirtoja vastaavat saamiset EKP:ltä, TARGET2-järjestelmään liittyvät nettosaamiset sekä nettosaamiset, jotka liittyvät euroseteleiden kohdistamiseen eurojärjestelmän sisällä, ja pääoman jakoperusteen avulla laskettu osuus kansallisen keskuspankin kullan määrästä.

Kullasta ei katsota kertyvän tuottoa. Katettujen joukkolainojen osto-ohjelman toteutuksesta 2.7.2009 annetun päätöksen (EKP/2009/16), katettujen joukkolainojen toisen osto-ohjelman toteutuksesta 3.11.2011 annetun päätöksen (EKP/2011/17) ja julkisen sektorin omaisuuserien osto-ohjelmasta jälkimarkkinoilla 4.3.2015 annetun päätöksen (EKP/2015/10) mukaisesti rahapoliittisista syistä hallussa pidettävistä arvopapereista katsotaan kertyvän tuottoa, joka on eurojärjestelmän viimeisimmän saatavilla olevan perusrahoitusoperaation marginaalikoron

mukainen. Jos kansallisen keskuspankin yksilöityjen varojen arvo ylittää tai alittaa keskuspankin velkapohjan arvon, ero kompensoidaan soveltamalla siihen viimeisintä saatavilla olevaa eurojärjestelmän perusrahoitusoperaation marginaalikorkoa.

Eurojärjestelmän yhteenlaskettu rahoitustulo jaetaan kansallisille keskuspankeille EKP:n merkityn pääoman jakoperusteen mukaisesti. Suomen Pankin rahoitustulon netto-osuus on yhtä kuin Suomen Pankin pooliin lähettämä osuus yhteenlaskettavasta rahoitustulosta (198,3 milj. euroa) miinus Suomen Pankille jakoperusteen mukaisesti kuuluva osuus rahoitustulosta (160,3 milj. euroa).

9. Osuus EKP:n voitosta

EKP jakoi tilikaudelta 2014 voittoa 148 milj. euroa. Tästä tilikaudelle 2015 kirjattu Suomen Pankin osuus oli 2,7 milj. euroa.

10. Muut keskuspankkitoiminnan tuotot

Erä sisältää Suomen Pankin osuuden EKP:n ennakkovoitonjakona tilikaudelta 2015 jakamasta setelituotosta ja arvopaperimarkkinoita koskevaan ohjelmaan liittyvän arvopaperisalkun (ns. SMP-salkun), kolmannen katettujen joukkolainojen osto-ohjelman (CBPP3), omaisuusvakuudellisten arvopapereiden osto-ohjelman (ABSPP) ja julkisen sektorin arvopapereiden osto-ohjelman (PSPP) tuotoista 14,5 milj. euroa. Lisäksi erä sisältää BIS:n osakkeista saadut osingot, 3,0 milj. euroa.

11. Muut tuotot

Erä sisältää Finanssivalvonnan valvonta- ja toimenpidemaksut, 24,7 milj. euroa, kiinteistöjen tuotot, 4,5 milj. euroa, sekä toimitusmaksuja ja palkkioita.

12. Henkilöstökulut

<i>Henkilöstökulut</i>	<i>31.12.2015 Milj. EUR</i>	<i>31.12.2014 Milj. EUR</i>
<i>Palkat ja palkkiot</i>	39,3	40,0
<i>Työnantajakorvaukset eläkerahastolle</i>	7,5	7,7
<i>Muut henkilösivukulut</i>	2,5	2,7
<i>Yhteensä</i>	<i>49,4</i>	<i>50,4</i>

<i>Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä</i>	<i>2015 Henkeä</i>	<i>2014 Henkeä</i>
<i>Suomen Pankki</i>	379	389
<i>Finanssivalvonta</i>	189	193
<i>Yhteensä</i>	<i>568</i>	<i>582</i>

<i>Johtokunnan jäsenille maksetut peruspalkat</i>	<i>2015 Euroa</i>
<i>Erkki Liikanen</i>	260 571
<i>Pentti Hakkarainen</i>	235 184
<i>Seppo Honkapohja</i>	191 780
<i>Yhteensä</i>	<i>687 535</i>

Johtokunnan jäsenille maksetut luontoisedut (ateria-, puhelin- ja autoetu) olivat yhteensä 42 607 euroa.

Suomen Pankin johtokunnan jäsenen eläke-etuudet määräytyvät vuodesta 2005 alkaen Suomen Pankin eläkesäännön mukaisesti ilman erityisehtoja ja samoin edellytyksin ja ehdoin kuin muulle henkilöstölle on eläkesäännössä vahvistettu. Suomen Pankin eläkesääntö on soveltuvin osin valtion eläkelain (VaEL) mukainen. Toimikautensa päättäneelle johtokunnan jäsenelle voidaan maksaa tulonmenetyksen korvausta, jos henkilö ei voi karenssisäännöksen perusteella vastaanottaa työtehtävää muualta tai jos Suomen Pankista saatu eläke on pienempi kuin tulonmenetyksen korvaus. Tulonmenetyksen täysimääräinen korvaus on 60 % palkasta, ja sitä maksetaan yhden vuoden ajan yhteen sovittaen Suomen Pankista maksettavan eläkkeen kanssa siten, että nämä yhdessä eivät ylitä 60:tä prosenttia palkasta.

13. Eläkerahastomaksun palautus

Tilikaudella 2015 Suomen Pankin eläkerahasto palautti eläkerahastomaksua Suomen Pankille 16,5 milj. euroa.

14. Hallinnolliset kulut

<i>Hallinnolliset kulut</i>	<i>31.12.2015 Milj. EUR</i>	<i>31.12.2014 Milj. EUR</i>
<i>Tarvikkeista ja hankinnoista aiheutuvat kulut</i>	0,7	0,6
<i>Koneista ja kalustosta aiheutuvat kulut</i>	3,4	2,9
<i>Kiinteistöistä aiheutuvat kulut</i>	8,8	9,3
<i>Henkilöstösidonnaiset kulut</i>	3,7	3,8
<i>Ostetuista palveluista aiheutuvat kulut</i>	11,1	11,8
<i>Muut hallinnolliset kulut</i>	1,7	2,1
<i>Yhteensä</i>	29,5	30,5

Erään sisältyvät vuokrat, kokous- ja sidosryhmäkulut, ostopalveluista aiheutuneet kulut ja tarvikkeet. Lisäksi erässä on henkilöstön koulutus-, virkamatka- sekä rekrytointikuluja.

15. Poistot käyttöomaisuudesta

<i>Poistot aineellisesta käyttöomaisuudesta</i>	<i>31.12.2015 Milj. EUR</i>	<i>31.12.2014 Milj. EUR</i>
<i>Maa-alueet</i>	–	–
<i>Rakennukset</i>	2,5	2,5
<i>Koneet ja kalusto</i>	2,5	2,5
<i>Taide ja numismaattinen kokoelma</i>	–	–
<i>Yhteensä</i>	5,1	5,0

<i>Poistot aineettomasta käyttöomaisuudesta</i>	<i>31.12.2015 Milj. EUR</i>	<i>31.12.2014 Milj. EUR</i>
<i>Tietojärjestelmät</i>	4,2	2,9
<i>Yhteensä</i>	4,2	2,9

Poistot eivät sisällä maa-alueiden ja rakennusten arvonorotuksista tehtyjä poistoja.

16. Setelien hankintakulut

Setelien hankintakulut olivat 4,2 milj. euroa.

17. Muut kulut

Muista kuluista suurin osa liittyy kiinteistöjen käyttöön ja ylläpitoon.

18. Eläkerahaston tuotot

Erään sisältyvät Suomen Pankin eläkerahaston sijoitustoiminnan tuotot, 34,9 milj. euroa. Lisäksi erässä ovat Suomen Pankin ja Finanssivalvonnan työnantajan osuudet sekä työntekijän osuus maksutulosta, 10,2 milj. euroa.

19. Eläkerahaston kulut

Erään sisältyvät Suomen Pankin eläkerahaston sijoitusten kulut, 0,5 milj. euroa, maksetut eläkkeet, 27,0 milj. euroa, hoitokulut sekä poistot eläkerahaston hallussa olevasta käyttöomaisuudesta.

20. Varausten muutos

Erään sisältyvät reaaliarvovarauksen lisäys, 50 milj. euroa, ja yleisvarauksen lisäys, 50 milj. euroa. Kaikki varaukset on eritelty taseen vastattavaa-puolen liitetiedoissa.

21. Tilikauden tulos

Tilikauden 2015 tulos oli 146,1 milj. euroa. Johtokunta esittää pankkivaltuustolle, että voitosta siirretään 98 milj. euroa käytettäväksi valtion tarpeisiin.

Taseen ulkopuoliset vastuut

Tämä erä sisältää Suomen Pankin johdannaisopimukset. Niistä valtaosa on tehty valuuttakurssiriskiltä suojautumiseksi.

<i>Johdannaisopimukset</i>	<i>31.12.2015 Milj. EUR</i>	<i>31.12.2014 Milj. EUR</i>
<i>Valuuttamääräisten futuurisopimusten nimellisarvo</i>		
<i>Ostosopimukset</i>	245,6	–
<i>Myyntisopimukset</i>	–273,4	–
<i>FX-swapsopimusten markkina-arvo</i>	3,3	7,9
<i>IRS-sopimusten markkina-arvo</i>	–	–
<i>FX-forward-sopimusten markkina-arvo</i>	0,0	–
<i>Yhteensä</i>	<i>–24,5</i>	<i>7,9</i>

Tilinpäätöksen liitteet

Milj. euroa	31.12.2015	31.12.2014
Osakkeet ja osuudet, nimellisarvo		
Kansainvälinen järjestelypankki (BIS) ¹	22,4 (1,96 %)	22,4 (1,96 %)
Asunto-osakkeet	2,5	2,5
Muut osakkeet ja osuudet	0,0	0,0
Yhteensä	24,9	24,9
Laskennallinen osuus arvopaperikeskuksen rahastosta		
	0,3	0,3
Eläkesitoumuksista johtuva vastuu		
Suomen Pankin eläkevastuu ²	576,1	581,2
– tästä varauksilla katettu	615,3	615,7
Suomen Pankin huoltokonttori		
Talletukset	24,5	24,9
Luotot	3,4	3,8

¹ Suluissa Suomen Pankin suhteellinen omistusosuus BIS:n liikkeessä olevista osakkeista.

² Vuoden 2015 eläkevastuussa on mukana 1.1.2016 voimaan tuleva eläkkeiden ja vapaakirjojen indeksikorotus.

Suomen Pankin kiinteistöt

Kiinteistö	Osoite	Valmistumisvuosi	Tilavuus noin m ³
Helsinki	Rauhankatu 16	1883/1961/2006	52 100
	Rauhankatu 19	1954/1981	40 500
	Snellmaninkatu 6 ¹	1857/1892/2001	24 600
	Snellmaninkatu 2 ¹	1901/2003	3 400
	Ramsinniementie 34	1920/1983/1998	4 800
Oulu	Kajaaninkatu 8	1973	17 200
Vantaa	Turvalaaksontie 1	1979	324 500
Inari	Saariseläntie 9	1968/1976/1998	6 100

¹ Siirretty vuoden 2002 alussa Suomen Pankin eläkerahaston omaisuudeksi.

